

SLUŽBENI LIST

FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

»SLUŽBENI LIST« izlazi dva puta tjedno.
— Rukopisi se ne vraćaju. — Oglasi po
tarifi. — Tekući račun broj 10-313-004. —
Poštarina plaćena u gotovu.

Utrak, 1. srpnja 1947.

BEOGRAD

BROJ 55.

GOD. III.

Cena ovom broju je 18.— din. — Pretplata
a za cijelu 1947. dinara 600.— Redakcija:
za prvo polugodište iznosi dinara 300.—,
Brankova br. 20. — Telefoni: Redakcija
28-838, Administracija 22-619.

411.

Na temelju čl. 15. Zakona o inspekciji rada u vezi
sa Uredbom o pravilima sigurnosti rudarskog rada, a
u sporazumu sa Ministrom rudarstva FNRJ propisujem

PRAVILNIK

O HIGIJENSKIM I TEHNIČKIM ZAŠTITNIM MJERAMA PRI RUDARSKOM PODZEMNOM RADU

I. — OPĆE ODREDBE

Član 1.

U svrhu sprečavanja i otklanjanja opasnosti po ži-
vot i zdravlje osoba zaposlenih u rudnicima, odredbe
ovog pravilnika primjenjivat će se na svim podzemnim
rudarskim radovima.

Član 2.

Cjelokupnim tehničkim pogonom u rudniku uprav-
lja odgovorni tehnički upravnik.

Pod odgovornim tehničkim upravnikom, u smislu
ovog pravilnika, razumijeva se osoba, kojoj je povje-
reno samostalno vođenje poslova rudarskog pogona u
granicama, koje unaprijed postavlja administrativno-
operativni rukovodilac, odnosno direktor (uprava) rud-
nika. On odgovara za ispravno provođenje zaštitnih
mjera u rudniku. Ovo ne oslobađa direktora poduzeća
od odgovornosti, ako svojim naredbama zadire u po-
gon rudnika, ili ako svojim djelima ili propuštanjima
onemogućuje ili otežava ispunjavanje odredbi ovog
pravilnika.

Ako se rudnik sastoji iz više samostalnih grana
pogona, njima upravljaju posebni odgovorni tehnički
upravnici, koji odgovaraju za ispravno provođenje za-
štitnih mjera u rudniku.

Za odgovornog tehničkog upravnika može biti po-
stavljena osoba, koja je stekla stručnu naobrazbu na
rudarskoj ili njoj ravnoj visokoj školi, odnosno univer-
zitetu i poslije završenog ispita provela najmanje tri
godine u odgovarajućoj stručnoj praksi, a koja je po-
uzdana i fizički sposobna za određenu službu.

U malim rudnicima, a kod kojih postoji i manja
opasnost pri radu, može se za odgovornog tehničkog
upravnika postaviti i osoba koja je svršila samo sred-
nju ili nižu rudarsku školu i ako je dosadašnjim prak-
tičnim radom za vrijeme od pet godina nadzorničke
službe osposobljena za vršenje dotičnih poslova.

Odsutnog odgovornog tehničkog upravnika zastupa
osoba sa odgovarajućom stručnom spremom.

Član 3.

Nadzor nad rudarsko-tehničkim poslovima u sva-
kom rudniku mogu vršiti samo osobe, koje su svršile
srednju ili nižu rudarsku, odnosno ovu ravnu stručnu
školu, i iznimno i one osobe, koje su poslije stručne
prakse sa uspjehom položile ispit za vršenje rudarske
nadzorničke službe.

Član 4.

Uprava rudnika dužna je imati onoliko tehničkih
službenika i nadzornika, koliko to iziskuje stručno
vođenje posla i nadzor nad zaposlenim radnicima.

Nadzorno osoblje dužno je poučavati radnike pri
stupanju na posao, a kasnije tokom rada o opasnostima
u jamama. Kod poslova, koji su naročito opasni, oni
moraju radnike i posebno poučiti, kako će postupati.

Svakij rudnik mora voditi evidenciju o svojim rad-
nicima, tako da se u svako doba može ustanoviti, gdje
je kojij radnik zaposlen.

Član 5.

Kopač u rudniku može postati radnik, koji je naj-
manje dvije godine vršio poslove kao pomoćni kopač
pod vodstvom samostalnog kopača.

Pomoćni kopač može biti radnik, koji je u jami
radio najmanje tri godine, a od toga najmanje dvije
godine na radilištima. Ako se radnik za ove poslove
osposobi na naročitim stručnim tečajevima, može i bez
obzira na naprijed predviđene rokove vršiti poslove
pomoćnog kopača, a poslove kopača samo poslije 6
mjeseci praktičnog rada pod rukovodstvo samostalnog
kopača.

Svaka smjena na radilištu mora imati svog kopača.
Prvi između više kopača na radilištu može biti onaj
kopač, koji je sposoban za samostalno vršenje kopač-
kih radova i koji je položio ispit iz odredaba ovog pra-
vilnika pred odgovornim tehničkim upravnikom.

Radnike unapređuje odgovorni tehnički upravnik.

Član 6.

Nitko ne smije biti zaposlen na takvom radu, koji
prelazi njegovu stručnu spremu i fizičku sposobnost.

Član 7.

Svaka osoba prije zaposlenja na rudniku mora
biti liječnički pregledana.

Ne smije se zaposliti osoba, koja boluje od neke
bolesti ili ima neku manu, uslijed koje bi bilo ugro-
ženo zdravlje ili život njezin ili drugih osoba u nje-
zinoj okolini.

Zabranjeno je u rudnik unositi i uživati alkoholna
pića. Osobama u pijanom stanju ne smije se dozvoliti
pristup u rudnik.

Član 8.

Žene-radnice bez razlike na godine starosti i radnici ispod 18 godina starosti ne smiju se upotrebljavati za rad pod zemljom.

Član 9.

Prilikom postavljanja odgovornog tehničkog upravnika, kao i nadzornog tehničkog osoblja, administrativno-operativni rukovodilac odnosno uprava rudnika dužna je o tome podnijeti prijavu nadležnom rudarskom inspektoratu rada. Ta prijava mora sadržavati podatke iz kojih se može vidjeti, da li odnosna osoba ispunjava uvjete iz čl. 2. i 3. ovog pravilnika.

Član 10.

U svrhu provođenja mjera sigurnosti, kao i u svrhu utvrđivanja odgovornosti na svakom rudniku vodi se knjiga nadzora o pregledu rudarskih radova. U tu knjigu upisuju se rješenja rudarskog inspektorata rada, koja se odnose na dotični rudnik, kao i ona rješenja izaslanika rudarskog inspektorata rada, koja se izdaju u slučajevima, koji ne trpe odlaganja ili su inače izdana u sporazumu sa odgovornim tehničkim upravnikom. Naredbe odgovornog tehničkog upravnika unose se u knjigu ukoliko se odnose na sigurnost ljudi i imovine. Ako na rudniku postoji više jama i više pogona sa posebnim odgovornim tehničkim upravicima, ova knjiga nadzora vodit će se za svaku jamu odnosno za svaki pogon posebno.

II. — RAD U JAMI

1) Podgrađivanje

Član 11.

Svi jamski prostori prilikom izrade, kao i za vrijeme njihove upotrebe, moraju biti tako podgrađeni da su osigurani od padanje kamena i rude. Dijelove ležišta, koji slabo drže treba odstraniti ili sigurno podgrađiti. Podgrada mora odgovarati prilikama i vremenu za za koje će služiti.

Podgrađivanje se mora vršiti što neposrednije za napredovanjem rada. Prostori gdje su naslage zdrobljene, poremećene ili mokre moraju se podgrađivati u kraćim razmacima, a po potrebi i pojačati. Ukrštavanja hodnika i ulaze u otkope treba naročito osigurati. Kod mekog tla stojke se postavljaju na temeljače,

Ako su prostori, koji se imaju podgrađiti, jače nagnuti ili se pojavljuje pritisak iz bokova, podgrade odnosno njihovi dijelovi moraju se međusobno na odgovarajući način razuprijeti. Kod nagiba preko 45° okvirna podgrada utvrđuje se još u bokovima, da bi se spriječilo sklizanje podgrade.

Način podgrađivanja određuje odgovorni tehnički upravnik, odnosno nadzorni organ po njegovim uputama. Kopači i ostali radnici dužni su podgrađivati jamske prostore prema njihovim naredbama i uputama, a samo u slučajevima neodložne potrebe i prema svome nahodanju.

Član 12.

Prije početka rada svake smjene, a naročito poslije prazničkog mirovanja kao i poslije svakog lagumanja ili uopće zastoja u radu, prvi kopač mora pregledati radilište, a po potrebi i odmah ga osigurati podgradom.

Kod podgrađivanja poremećenih partija, u blizini starih radova i hodnika kao i kod izmjene podgrade mjesto se i prije izrade konačne podgrade osigurava

privremenom podgradom, da bi se spriječio lom krova i bokova.

Zarušena mjesta hodnika u ugljenu imaju se odmah očistiti i sigurno podgrađiti, a praznine nastale pri tom osigurati od pritiska vatre i skupljanja plinova.

Podsijecani otkopni stupovi moraju se poduprijeti da se prije vremena ne zaruše.

Otkopni stupovi sa nagibom preko 30° osiguravaju se na donjim stranama podgradom, da bi se gornje strane sljedećih nižih otkopa zaštitile.

Član 13.

Podgrađivanje ne smije biti ometano oskudicom podgradnog materijala. U protivnom rad na radilištima ima se ubustaviti.

Član 14.

Tamo gdje odgovorni tehnički upravnik to nije zabranio, podgrada se može vaditi samo pod nadzorom i to u tolikoj mjeri da se krov ne sruši.

Mjesto, gdje se vadi podgrada, mora biti dobro rasvijetljeno i bukom strojeva ne smije se ometati potrebna pažnja pri radu.

2) Otkopavanje

Član 15.

Otkopavanje se vrši planski prema načelima suvremene tehnike.

Kod otkopavanja smije se primijeniti samo ona metoda, koja ne ugrožava zaposlene radnike i omogućuje, da se radnici mogu sigurno povući iz ugroženog radilišta.

Otkopavanje sa zarušavanjem krova može se primijeniti kod onih slojeva, gdje sama metoda redovno ne prouzrokuje nastajanje požara odnosno, obzirom na praskavi plin i ugljenu prašinu, ne prouzrokuje nastajanje eksplozija uslijed takvih požara.

Ležišta se moraju potpuno i čisto otkopavati. Mogu se ostaviti samo sigurnosni stupovi, koji se imaju premjeriti prije napuštanja i unijeti u plan rudnika.

Ako se zbog tvrdoće stijena odnosno naslaga otkopavanje vrši bez podgrađivanja, otkopni prostori moraju se provjeravati otkucavanjem sa sigurnog mjesta i pri jakoj rasvjeti, a osobito prije početka rada, poslije svakog zastoja i lagumanja.

Po pravilu treba imati dva izlaza iz radnih mjesta, a kod manjih partija, gdje to nije moguće, treba pojačanom podgradom držati sigurni odstupni put. Otkopi sa širokim čelom moraju imati najmanje dva izlaza i to jedan na početku (dnu), a drugi na vrhu otkopa.

Član 16.

Kod otkopavanja, pa i onda ako se prazni prostori ispunjuju, mora se voditi računa o zarušnom kutu i pritisku dotičnih naslaga, da se otkopavanjem ne ugrožavaju nikakve jamske gradnje, koje još služe, kao i neotkopane partije ležišta.

Otkopna fronta mora se tako voditi, da se u obližnjim neotkopanim stupovima bez potrebe ne izaziva veći pritisak.

Ispunjavanje praznih prostora ne smije se vršiti sa materijalom sklonim samozapaljenju.

Član 17.

Ako u otkopu prijeti opasnost od rušenja, radnici se moraju povući iz otkopa. Odstup uvijek mora biti osiguran.

Ako se rešenje mora forsirati vadenjem podgrade, otpucavanjem stojki ili krovine otkopa to se smije vršiti samo pod nadzorom.

3) Rad na radilištima

Član 18.

Na svakom radilištu u jami moraju biti zaposlena po pravilu najmanje dva radnika. Radnici mogu biti zaposleni pojedinačno samo ako su u neposrednoj blizini i kada se prvi kopač može s njima glasom sporazumijevati.

Član 19.

Svako radilište u jami mora biti najmanje jedamput u smjeni pregledano od strane nadzornog organa. Nadzor treba poštiti prema opasnosti radilišta.

Član 20.

Svaki radnik dužan je prijaviti nadzornom organu oštećenja i nepravilnosti na svom radnom mjestu, a obližnje radnike upozoriti na eventualnu opasnost. U slučaju prijeteće opasnosti radnici su dužni napustiti svoja radilišta i križevima označiti da je pristup u njih zabranjen. Nadzornik smjene mora na vrijeme upozoriti slijedeću smjenu na sve zapažene opasnosti.

Radnik ne smije napuštati rad prije isteka radnog vremena osim u slučaju bolesti, nezgode ili prijeteće opasnosti. Kad radnik napušta svoje radno mjesto, to mora prijaviti nadzornom organu.

Član 21.

Na mokrim radilištima radnici moraju biti zaštićeni nepromočivim odijelom i obućom (gumene čizme, ogrtači i sl.).

4) Ugrožavanje površina i površinskih objekata

Član 22.

Ako se očekuje da će se površina slegnuti uslijed jamskih radova, raspući ili zarušiti čime bi se mogao ugroziti život i imovina, ima se o tome obavijestiti posjednik zemljišta. Gdje otkopavanjem ili isplakivanjem mogu nastati veći podzemni prazni prostori i prijeti opasnost naglih zarušavanja i slijeganja terena, čime mogu biti ugroženi površinski objekti i ljudi, ima se mjerenjem ustanoviti stanje površine i povremeno ponovnim mjerenjem kontrolirati, da u nastaje pomicanje terena i ugrožavanje površine.

Ako se jamski radovi približuju željeznicama, putevima, zgradama, vodovodima i drugim vanjskim napravama ili objektima, te bi se time mogao ugroziti život i imovina, imaju se odrediti sigurnosni stupovi u jami.

Član 23.

Prolom i raspukline na površini izazvane jamskim radovima, ako od njih prijeti opasnost za ljude, životinje i saobraćaj, imaju se zapisati i ograditi najmanje 1 m visoko.

Član 24.

Ako se privremeno obustavlja ili napušta rad, moraju se svi ulazi zatvoriti i ostala površina ograditi, ukoliko bi mogao biti ugrožen život ljudi i životinja, imovina ili javni saobraćaj.

5) Osiguravanje protiv navale vode i plinova

Član 25.

Sigurnosni stupovi, stari radovi, pukotine, kao i svi prostori i slojevi koji obiluju vodom ili plinovima, moraju biti točno označeni na jamskom planu.

Svi podzemni radovi, koji napreduju prema starim radovima, pukotinama, prostorima i slojevima, koji sadržavaju plinove ili vodu, izvršiti će se na temelju premjerivanja. Zaposleno osoblje mora prije početka rada biti upozoreno na opasnosti rada.

Član 26.

Ako se predviđa, da bi u jamske prostore mogla provaliti voda ili plinovi, poduzet će se mjere, da se ta provala spriječi. Za to vrijeme mora se obustaviti rad na ugroženim radilištima.

U blizini prostora, pukotina i naslaga koje obiluju vodom ili plinovima, ima se presjek hodnika ograničiti na najnužnije dimenzije, napredovati sa predvrtanjem, solidno podgrađivati i jamske prostore osigurati po potrebi sigurnosnim i nepropusnim vratima, koja mogu izdržati pritisak vode ili plina, a eventualno ostavljati još i sigurnosne stupove. Postoji li opasnost veće navale vode, osiguravaju se jamski prostori i pomoću zidova, koji treba da izdrže pritisak vode. Kod većih pritiska moraju se po potrebi i bokovi, krovina i podina osigurati zidovima i sužavati cementom. Mora biti omogućeno mjerenje pritiska zatvorene vode.

Veći jamski odjeli napunjeni vodom ili plinovima mogu se otvarati iz jame sa prethodnim poduzimanjem mjera sigurnosti, da se voda i plinovi odvede bez opasnosti.

U svakom slučaju treba se pobrinuti da se osigura dovoljan broj sigurnih izlaza, kako bi se radnici mogli bez opasnosti povući iz jame i okana, odnosno iz njenih ugroženih dijelova. Odstupne puteve treba vidljivo označiti.

Član 27.

U slučaju ugrožavanja jame izvana uslijed poplave ima se rad u ugroženim dijelovima jame obustaviti, dok ne mine opasnost.

Protiv navale vode u jamu izvana poduzimaju se na površini preduslovne mjere osiguranjem jamskih otvora, a u jami pomoću odvodnih potkopa, gdje je to moguće.

Član 28.

Sabirališta vode i sisaljke u jami moraju biti tako odmjerene, da mogu savladavati najmanje 25% više od najveće predvidljive periodične navale vode.

Ako podinske vode zbog čestih i većih poremećaja trajno ugrožavaju jamu, moraju se poduzeti potrebne mjere za hitno otklanjanje opasnosti eventualne provala vode iz podina.

6) Mjere za sprečavanje požara u jami

Član 29.

Ugljeni sloj treba pripremiti samo toliko, koliko je potrebno za pravilno napredovanje eksploatacije.

Jamske hodnike treba graditi samo u potrebnoj širini i solidno podgrađivati, da ne nastane osipavanje bokova i stropa.

Kod paralelnog napredovanja treba voditi vjetrene hodnike u takvoj udaljenosti, da stupovi ugljena između hodnika ostanu dovoljno jaki, da ne budu drob-

ljeni od pritiska, a jamska vjetrena struja da bude osigurana protiv kratkih spojeva, koji bi mogli nastati kroz stupove ugljena.

Svi jamski prostori a osobito vjetreni hodnici, moraju biti čisti od sitnog ugljena da ne bi mogla nastati vatra ili druga opasnost.

Treba izbjegavati ostavljanje ugljena i otpadaka grade u otkopima.

Član 30.

U vjetrenim putevima treba izbjegavati oštre kutove i naglo smanjivanje presjeka.

Razlika zračnog pritiska među pojedinim odjelima treba biti što manja, da ugljeni stupovi ne budu provjetravani kroz pukotine u njima.

Hodnici, u kojima vladaju visoke temperature, mogu služiti za vjetrenje samo privremeno, a vjetreno strujanje treba ograničiti na najmanju potrebnu mjeru.

Član 31.

Sredstva za mazanje i čišćenje strojeva moraju se držati u zatvorenim sudovima sigurnim od vatre, a ona koja se više ne mogu upotrijebiti, moraju se svikodnevno odstranjivati iz jame.

Sijeno i slama smiju se u jamu dovoziti samo pokriveno.

O gradnji staje u jami treba prethodno obavijestiti nadležni rudarski inspektorat rada. U staje se ne smije ulaziti sa otvorenim svijetlom, niti tamo pušiti, što se mora vidljivo natpisom označiti na ulazu. Kod staje treba držati u pripremi sredstva za gašenje.

7) Zaštita od prašine i odlomaka

Član 32.

Ako se kod rada stvara prašina, koja zbog svojih osobina može proizvesti naročitu opasnost po zdravlje, mora se sprečavati razvijanje prašine na način kojim se ne slabi radna sposobnost radnika (kao obaranje prašine vodom i t.d.). Ako se razvijanje prašine ni na koji način ne može spriječiti, radnici se moraju zaštititi maskama.

Ako su radnicima oči ugrožene od odlomaka kamena ili ugljena, imaju se snabdjeti zaštitnim naočarima ili štitnicima.

Gdje su radnici ugroženi od pada manjih odlomaka sa stropa, moraju se snabdjeti zaštitnim šljemovima.

8) Zaštita od štetnog djelovanja samorodne žive

Član 33.

Radilišta sa samorodnom živom moraju biti izdašno provjetravana i zrak sa njih po mogućnosti odvođen izravno u izlaznu vjetrenu struju.

Radnike zaposlene na takvim radilištima, treba premještati najduže svakih 14 dana na radilišta, koja su dobro provjetravana i koja nisu ugrožena od samorodne žive i njenog isparavanja ili na radove na površini izuzev na radove u talionici.

Svi premješteni radnici moraju se liječnički pregledati, a o pregledima mora se voditi točna evidencija.

U ostalom pogledu vrijede odredbe o zaštiti osoblja od trovanja kao kod talionice žive.

III. — PRIJEVOZ I IZVAŽANJE MATERIJALA

1) Opće odredbe

Član 34.

Sve pruge za prijevoz treba držati u ispravnom stanju. Tračnice treba da odgovaraju teretu, koji se prevozi.

Tračnice u glavnim izvoznim prugama, svoznicima i uspinjačama moraju biti spojene vezicama.

Član 35.

Voziči (vagoneti) imaju biti tako konstruirani, da rukovanje njima nije opasno. Zabranjena je upotreba neispravnih voziča.

Ako je vozič ureden za prevrtanje koša, mora biti tako konstruiran, da se koš pri kretanju ne njiše i pri prevrtanju ne iskače sa svoje podloge.

Član 36.

Ako se dva ili više voziča otpremaju, oni moraju biti međusobno skopčani. Kopče moraju biti takve, da se ne mogu same rastaviti, niti po tlu vući ili zapinjati. Prkopčavanje ili otkopčavanje voziča može se vršiti samo sa strane, kada voziči miruju.

Član 37.

Ako voziči stoje na nagnutoj pruži, moraju se potkočiti da sami slučajno ne krenu.

Dizanje voziča ispalog iz kolosjeka, naročito kad to vrši samo jedan radnik, smije to činiti samo pomoću poluge.

Voziči se smiju puniti samo toliko, da materijal za vrijeme vožnje ne može iz njih ispadati.

Član 38.

Vozačima je zbranjeno voziti se na vozičima za vrijeme prijevoza. Isto tako zabranjeno je hodati ili stati za vrijeme kretanja pred vozičem.

Član 39.

Prig prijevozu lampa mora biti tako smještena da se njena svjetlost vidi iz suprotnog pravca.

2) Ručni prijevoz u hodnicima

Član 40.

U niskim hodnicima voziči treba da imaju ručke, da vozači ne bi ozlijedili ruke o strop.

Član 41.

Vozači smiju slijediti jedan drugog u najmanjoj udaljenosti od 20 m kod pruga, gdje voziči mogu sami krenuti, a 10 m kod ravnih pruga.

Na prugama sa jačim padom od 3° voziči se moraju na siguran način kočiti.

Kod zavoja, skretnica, vjetrenih vrata i t. d. mora se voziti polako i vozač se mora glasno javljati.

Vozič se uvijek mora držati, a ne smije se pustiti, da se sam kreće. On se ne smije vući, nego gurati.

Član 42.

Tlo pruge, ako je mokro ili podvodno, ima se nasipati odnosno pokriti daskama ili okrajcima, koji leže na obloj strani. Kod jače nagnutih pruga na ove daske ili okrajke moraju se popriječko pribiti letvice.

3) Ručni prijevoz na navozištu

Član 43.

Navozišta moraju biti prostrana, da se lako i bezopasno može rukovoditi vozičima. Ima se predvidjeti slobodan prostor od najmanje 40 cm na navozištima uz bokove, a po potrebi također i među kolosjecima.

Navozišta pri oknima, gdje se navaža sa dvije strane, moraju biti spojena posebnim prolazom.

Za vrijeme rada navozišta moraju biti dovoljno osvijetljena.

Član 44.

Svi prilazi oknu, svoznici ili uspinjači moraju biti snabdjeveni pomoćnim branama, koje moraju biti tako udešene, da se vozići ne mogu navažati bez predhodnog otvaranja brane.

Kolosjeci, koji vode u okno, svoznicu ili uspinjaču, moraju se graditi sa usponom u protivnom ima se na drugi način spriječiti, da vozići sami krenu u otvor.

Član 45.

Na navozištima svoznica i uspinjača gdje se vozići prikopčavaju neposredno na uže, brana koja ima sprečavati da vozići slučajno ne krenu niz padinu, smije se otvoriti tek, pošto su vozići na uže prikopčani i postavljeni na kolosjek. Vozić se mora ukopčati prije nego što se postavi na kolosjek.

Svako, tko je izvan vremena izvažanja otvorio branu ili je našao otvorenu, mora je zatvoriti. Osobama, koje za to nisu određene, zabranjeno je otvarati branu za vrijeme izvažanja. Ako je brana oštećena, mora osoblje, koje je tamo zaposleno, zatvoriti prolaz na drugi način, i o tome izvijestiti nadzorni organ. Za vrijeme izvažanja radnicima, koji nisu zaposleni u navozištima, zadržavanje u njima zabranjeno je.

Član 46.

Promet u svoznicama i uspinjačama mora biti tako ureden, da prijevoz u izvozištima i uopće na prugama, koje ulaze u svoznice i uspinjače, bude osiguran. Ako se prijevoz vrši u hodnicima, koji se ukrštavaju sa svoznicama ili uspinjačama, mora prijevoz u hodnicima biti osiguran od prijevoza u svoznicama ili uspinjačama pomoću zaobilaznog hodnika ili pomoću solidnog odbojnika. U protivnom za vrijeme prijevoza u hodnicima mora mirovati prijevoz u svoznicama i uspinjačama ili obratno.

Kolosjeci svoznica i uspinjača ne smiju se produživati u pruge ili navozišta niti u ravnom pravcu niti pod tupim kutem. U slučaju kada to ne može biti mora se na dnu svoznice ili uspinjače postaviti dovoljno jaka brana, koja za vrijeme kretanja u svoznici ili uspinjači treba biti zatvorena, a za posluhu mora se predvidjeti sigurno sklonište.

4) Prijevoz konjima

Član 47.

Konj se može upregnuti u voz tek onda, kada su svi vozići skopčani. Vozići se smiju otkopčavati ili vozić koji je spao sa tračnica dizati, a kočijaši udaljiti od konja samo onda, kada je konj ispregnut.

Pri ravnim prugama vozići se smiju kretati jedan za drugim najmanje na 30 m udaljenosti, a kod pruga, gdje vozići mogu sami krenuti, najmanje na 50 m.

Gdje to pad pruge zahtijeva, voz se mora kočiti na siguran način.

Član 48.

Kočijaš mora voditi konja za uzde i ići sa lampom uz konja ili pred njim. Ako je prvi vozić snabdjeven sjedištem ili je prazan, kočijaš može tjerati konja na uzdama iz vozića. Svjetlo njegove lampe mora biti vidljivo osobama, koje dolaze u susret.

Pratilač voza može se voziti na voziću koji je prazan ili snabdjeven sjedištem, ali svjetlo njegove lampe mora biti vidljivo odostrag.

Ako voz nema pratioca i svjetlo kočijaša nije odostrag vidljivo, mora na zadnjem voziću biti obješna upaljena lampa.

5) Prijevoz lokomotivama

Član 49.

Kad uprava rudnika namjerava uvesti u jami prijevoz lokomotiva, o tome mora prethodno izvijestiti nadležni rudarski inspektorat rada i navesti sve zaštitne mjere, koje će poduzeti u tu svrhu imati. Ovom izvješčaju ima se priložiti opis lokomotive i ostalog uređaja kao i potrebni nacrti.

Član 50.

Upravljaču lokomotive odgovorni tehnički upravnik mora izdati pismena uputstva za saobraćaj lokomotivom. Upravljač lokomotive mora biti iskusan, pouzdan i ispitan od uprave rudnika.

Mjesto, gdje se nalazi upravljač lokomotive, mora biti zaštićeno. Upravljaču mora biti omogućen izgled na prugu, da se ne bi naginjao na stranu izvan lokomotive.

Pratilač voza nalazi se po pravilu na kraju voza. On pazi na voz i prugu daje signale za zaustavljanje lokomotive, a po potrebi vrši i službu skretničara.

Član 51.

Lokomotiva je redovno na čelu voza. Ako lokomotiva pri prijevozu ili ranžiranju mora biti na kraju voza, uputstva za saobraćaj lokomotivama moraju sadržavati potrebne mjere za sprečavanje nezgoda.

Član 52.

Odgovorni tehnički upravnik određuje najveći dopušteni broj vozića u jednom vozu.

Lokomotiva i posljednji vozić u vozu moraju biti snabdjeveni lampama. Osim toga upravljač lokomotive mora imati u rezervi lampu, koja se upotrebljava u jami.

U svakom vozu će po potrebi jedan ili više vozića biti snabdjeveni kočnicom.

Svaka lokomotiva mora biti snabdjevena zvoncem za davanje signala, spravom za sipanje pijeska i kočnicom. Upravljač lokomotive mora se na početku svake smjene osvjedočiti, da li te sprave funkcioniraju.

Član 53.

Mazanje i čišćenje lokomotive u jami smije se vršiti samo na za to određenim mjestima.

Ako lokomotiva ili vozić spadnu sa tračnica, upravljač mora zakočiti lokomotivu prije nego što s nje side.

Član 54.

Upravljač lokomotive smije voziti samo dozvoljenom brzinom. Na zavojima, skretnicama, kod vrata za provjetravanje i na stanicama ima se voziti polako.

Pri prolazu zavoja, hodnika gdje se vrši prijevoz ili prolaze ljudi, pred skretnicama, na izlazima odnosno ulazima u jami i uopće na mjestima, gdje se nalaze radnici, upravljač lokomotive mora polako voziti i davati signale.

6) Saobraćaj eksplozivnim motorima

Član 55.

Lokomotive za eksplozivnim motorima smiju saobraćati u ulaznoj vjetrenoj struji samo onda, ako ispušni plinovi ne mogu kvariti jamske vjetrene struje i ako su u jami poduzete mjere sigurnosti za slučaj upaljenja goriva motora.

Lokomotiva i njene sigurnosne naprave moraju odgovarati stanju suvremene tehnike. Svako propuštanje odnosno istjecanje pogonskog materijala iz lokomotive mora biti isključeno.

Član 56.

Upravljač motora mora biti dobro poučen o upotrebi vatrogasnih sredstava, koja se uvijek mora nalaziti na lokomotivi u ispravnom stanju.

Upravljač motora, prije nego što pokrene motor, mora se osvjedočiti, da li je lokomotiva potpuna sposobna za vožnju. On naročito mora pregledati kočnicu i utvrditi da li su čvrsto spojene i ispravne sve veze i priključci dovodnih i ispušnih cijevi, kako ne bi ništa propuštali.

Upravljač motora ne smije se udaljiti od lokomotive, dok motor radi. Kad lokomotiva stoji, a nije poznato da li će odmah krenuti, motor se mora obustaviti, da se zrak ne kvari bez potrebe.

Član 57.

Ako se ukaže sumnjiv odsjev oko motora ili se pokaže dim ili osjeti miris paljevine, upravljač motora mora odmah zatvoriti dovodni ventil, da se spriječi daljnji dotok goriva.

Upravljač motora mora kod svakog neobičnog zvuka motora, kod neredovitosti u eksplozijama ili tamnijeg ispuha odstraniti nedostatke prije nego nastavi vožnju.

Član 58.

Manji popravci, mazanje i čišćenje vrše se u remizi, a prije toga zrak se provjerava u pogledu opasnosti zapaljenja. Veći popravci vrše se napolju, a uvijek u onom slučaju, kad curi tekuće gorivo ili se pojavljuju iskre. Tekuće gorivo se smije dopunjavati u kotlić lokomotive samo kod stanice za punjenje.

Član 59.

Lokomotive sa tekućim gorivom mora tjedno pregledati stručni organ određen od strane odgovornog tehničkog upravnika i voditi o tom evidencije u kontrolnoj knjizi. U ovu knjigu i sam upravljač motora upisuje opažene nedostatke kod pregledanja stroja kao i za vrijeme prijevoza. Poslije izvršene tjedne revizije kontrolna knjiga predlaže se upravniku na potpis.

Upravljač motora mora imati i pismena uputstva za rukovanje eksplozivnim motorima, koja se odnose na sastav lokomotive, njeno održavanje, čišćenje i mazanje, sprave za paljenje, ventile, cijevi i druge dijelove lokomotive, pouku za pokretanje i obustavljanje, za ispitivanje i popravljivanje lokomotive.

7) Saobraćaj električnim lokomotivama

Član 60.

Mogućnost prijelaza električne struje iz slobodnog voda na cijevi, električne kable i ostale vodove u jami, mora biti isključena.

Gdje visina slobodnog voda od gornjega ruba tračnica iznosi 1.80 m do 2.20 m i na tim mjestima prolaze ljudi, slobodni vod mora biti obostrano zaštićen oplatom radi sprečavanja nehotičnog dodira.

Za vrijeme redovnog prolaza radnika smjene, vod ne smije biti pod napetošću. Kad je vod pod napetošću, to mora biti vidljivo označeno svijetlećim signalima.

Električne uređaje kao i samu prugu treba svakodnevno pregledavati.

Slobodni vod mora biti na izolatorima pod stropom tako montiran, da kod vožnje lokomotive vod ne može dodirnuti ni strop ni podgradu.

8) Saobraćaj lokomotivama u jamama sa metanom

Član 61.

U jamama sa metanom i ugljenom prašinom prijevoz lokomotivama sa eksplozivnim motorima kao i električnim lokomotivama može se vršiti samo po odobrenju ministarstva rudarstva narodne republike na temelju uvida stručne komisije na licu mjesta, kojoj prisustvuje i organ nadležnog rudarskog inspektorata rada.

Član 62.

Poslije svakog prekida rada dotični jamski prostori moraju se prije početka prijevoza ispitati u pogledu plina. O tome se ima voditi evidencija.

Ako se ustanovi metan u opasnoj količini, izvažanje eksplozivnim motorima ili električnim lokomotivama mora se odmah obustaviti.

9) Uputstva za prijevoz lokomotivama

Član 63.

Uprava rudnika dužna je, da u skladu sa ovim propisima izradi detaljna uputstva za prijevoz lokomotivama, i njima upozna osoblje zaposleno pri prijevozu. Ova uputstva uprava rudnika treba da dostavi nadležnom rudarskom inspektoratu rada.

10) Prijevoz beskrajnim užetom i lancima

Član 64.

Kod prijevoza užetom ili lancem ima se pruga tako urediti, da ne mogu biti ugroženi ljudi ako vozići slučajno iskoče ili se otkace.

Ako se vozići pojedinačno prikopčavaju, udaljenost između njih ima se odrediti prema mjernim prilikama, a ista se ima vidljivo označiti na svakom navozištu.

Ako je pruga nagnuta više od 3°, vozići se smiju prikopčavati samo na navozištima.

Vozići ispalni sa tračnica smiju se dizati samo onda, kada je prevoženje obustavljeno a vozići osigurani.

Član 65.

Sa svakog mjesta, gdje se vozići redovno prikopčavaju mora biti omogućeno signaliziranje. Kod kratkih pruga može se signalizirati dozivanjem ili lampom.

Ako je prijevoz obustavljen, smije signalizirati nastavak prijevoza samo nadzorni organ ili osoba, koja je obustavila prijevoz.

11) Svažanje ili izvlačenje

Član 66.

Kopče između užeta i vozića kao i među samim vozićima moraju biti tako sigurne, da je normalno nemoguće da se slučajno otkopčaju. Kod više vozića upotrebljava se sigurnosno uže, odnosno lanac koji se prebacuje preko svih vozića.

Kod izvlačenja sa radilišta u niskopu vozić treba snabdijeti ustavljačem (mačak).

Član 67.

Zaštitna brana postavljena na pregibu svoznice ili uspinjače, mora se sama zatvarati, a mora se dati otvarati sa glave svoznice ili uspinjače.

Ako se vrši navažanje ili odvažanje vozića na srednjim navozištima, brana na donjoj strani izvozišta mora biti zatvorena.

Član 68.

Pri vožnji sa postoljem vozić mora biti na postolju tako osiguran, da se za vrijeme prevažanja ne može mići. Po pravilu postolja se upotrebljavaju pri nagibu većem od 30°.

Ako postolja odnosno vozići ili protuutez ispadnu sa tračnica ili ako je potrebno izvršiti kakve popravke na istim, mora se prije nego se dignu na tračnice, odnosno popravke, sigurno poduprijeti odnosno pričvrstiti. Isto tako ima se postupiti, ako se uže skraćuje ili produžuje, ili ako se vrše popravci u oknu ili niskopu, na kočnici ili izvoznom stroju.

Član 69.

Voziće smiju navažati i odvažati samo određene osobe, izuzev slučaja kad to radi sam kopač radilišta, iz kojega se izvaža.

12) Kočnice i vitlovi

Član 70.

Kočnice moraju biti tako jake, da mogu 25% više izdržati od najvećeg opterećenja, koja dolaze u obzir kod redovnog prijevoza.

Kočnice moraju biti solidno ugrađene u ležištima, tako da se ne pomicu niti same niti sa ležištima. Osovine ležišta moraju biti lako pristupačne. Bujanj treba biti tako osiguran, da u slučaju loma osovine bude zadržan. Ako je poluga za kočenje otpuštena, ona se ne smije pritrditi niti poduprijeti niti objesiti.

Kočnica mora kočiti kad se njome ne rukuje.

Pomoćne kočnice moraju biti vezane na dva uporišta.

Član 71.

Svaki vitao mora imati sigurnu nožnu ili ručnu kočnicu, kojom se rukuje sa mjesta upravljača stroja, a ručni vitao osim toga još i ustavljač, koji brani kretanje u protivnom pravcu.

Član 72.

Prostor, gdje se nalazi kočnica ili vitao, mora biti dovoljno prostran, da upravljač lako njima rukuje i da ih lako može pregledati. Prostor mora imati sprijeda dovoljno jaku ogradu, da se vozić može na njoj odbiti u slučaju da se pretjera. Upravljač mora biti zaštićen za slučaj prekida užeta.

Ako svažanje vrši kopač sa radilišta, treba biti omogućeno upravljanje kočnicom iz navozišta.

Član 73.

Upravljači kočnice ili vitla moraju biti uvježbani i pouzdani. Oni moraju prije svake smjene pregledati kočnice i vitlove.

Nalozi upravljača moraju se izvršivati kod prevažanja.

Uputstvo za upravljanje kočnicama ili vitlovima mora biti istaknuto u prostoru, gdje se oni nalaze.

13 Bunker i sipke

Član 74.

Ulaz na glavi sipke ili bunkera mora biti zatvoren branom, koja se otvara, kad se vozić istresa.

Otvori bunkera i sipki moraju biti tako uređeni da nitko ne može u njih pasti (rešetke).

Član 75.

Za vrijeme sipanja dozvoljeno je puniti voziće samo onda kad materijal u bunkerima i sipkama ima toliku visinu, da od sipanja za vrijeme punjenja ne može biti opasnosti po ljude.

Ako je spuštanje materijala u bunkerima ili sipkama zapelo, može se pomoći samo na takav način, koji je siguran da radnici ne mogu biti zasuti ili potisnuti od materijala.

Kad materijal u bunkerima zapne, odglavlivanje materijala mora se vršiti odozgo, a radnici moraju pri tom radu biti vezani.

Svaka sipka duža od 10 m mora imati odijeljen prolaz za ljude, iz koga će se vršiti odglavlivanje materijala, kad ovaj zapne.

14) Signalno sporazumijevanje

Član 76.

Svako pomoćno okno dublje od 10 m, kao i svoznice i uspinjače duže od 20 m moraju biti snabdijevane signalnom spravom, pomoću koje se mogu obostrano davati jasni signali između pojedinih navozišta i odvozišta ili kočničara. Signalna sprava postavlja se između odvozišta i kočnica odnosno pogonskih uređaja.

Kod okna, pomoću kojeg se izvaža, na površinu, mora biti dana mogućnost, da se upravljač stroja osim signalima može sporazumijevati sa odvozištem a odvozište sa pojedinim navozištima i pomoću cijevi ili telefona.

Na svakom navozištu, odvozištu i u prostoru izvoznog stroja ili kočnice moraju table se signalnim znacima biti tako istaknute, da su signalistima i upravljaču jasno vidljive.

Član 77.

Upravljaču stroja daju se po pravilu signali samo sa odvozišta ili sa onog višeg navozišta, na koje se prevaža iz nižeg navozišta, ako na odvozištu nema odvozača.

Signal se smije dati tek onda, kad je ručna brana propisno zatvorena. Upravljač ne smije početi sa izvažanjem, dok jasno ne čuje signal. Signal mora biti uzvraćen, osim ako se daje za redovno izvažanje rude i materijala.

Nalozi signalista na odvozištu i navozištu moraju se izvršivati.

15) Izvozni strojevi kod pomoćnog okna za materijal

Član 78.

Svaki izvozni stroj kod okna mora biti snabdjeven uređajima za isključivanje i kočenje, kojim se upravlja

za mjesta upravljača stroja. Radi sigurnosti upravljanja ima se izvozni stroj snabdjeti dubinskom kazaljkom i sigurnosnim akustičnim signalom, koji unaprijed najavljuje kraj izvažanja i to najmanje za dva okretaja bubnja. Ako je brzina veća od 2 m/sek stroj mora biti snabdjeven i tahografom. Izvozni strojevi na oknima sa većom brzinom od 6 m/sek. moraju biti snabdjeveni regulatorom brzine vožnje. Ako izvozni stroj nije u pogonu, on mora biti zakočen.

Član 79.

Slobodan prostor oko stroja mora iznositi najmanje 0,50 m a u zadnjem dijelu, gdje stoji upravljač stroja, najmanje 1 m. Prostor mora imati najmanje 1,8 m visine.

Nezaposlenim osobama zabranjen je pristup u strojarski prostor.

Član 80.

Svi pokretni dijelovi stroja, vitla i kočnice kao: zupčanici, remenovi, bubnjevi i slično moraju biti zaštićeni od slučajnog dodira.

Pristup bubnju, gdje se namotava uže, ima se onemogućiti i tako pregraditi, da uže za slučaj kidanja ne može povrijediti upravljača stroja. Uže mora ostati najmanje tri puta namotano na bubnju, kad je koš na najnižem položaju.

Član 81.

Kod izvoznog stroja mora u strojarskom odjelu osim table sa signalnim znacima biti istaknuto uputstvo za upravljanje strojem, a kod električnih strojeva i šema električne instalacije i pouka za slučaj povrede od električne struje.

Član 82.

Upravljač stroja mora biti ispitan od uprave rudnika; on mora biti iskusan, pouzdan i strogo se držati propisa o izvažanju oknom. Prije svake smjene on mora ispitati stroj, kočnicu i sve sigurnosne i signalne sprave.

Osim zaposlenog broja upravljača na izvoznim strojevima mora uvijek postojati dovoljan broj osposobljenih stručnih radnika za ovu vrstu posla, koji u svako doba mogu zamijeniti spriječene ili odsutne upravljače.

16) Izvozni toranj za materijal

Član 83.

Izvozni toranj za materijal mora imati u pogledu čvrstoće najmanje trostruku sigurnost u odnosu na najveće dozvoljeno opterećenje.

U izvoznom tornju mora biti predviđena slobodna visina za izvozni koš, koja je najmanje jednaka brzini izvoznog koša na sekundu, a kod brzine preko dva metra ne smije biti manja od 3 m. Pod slobodnom visinom razumijeva se visina od spoja užeta sa košem, kad koš stoji na sjedalkama do donjeg ruba zaštitne brane užetnih koturova.

Ako su u izvoznom tornju vodice sužene radi kočenja koša, mora izvozni toranj na tom mjestu biti dovoljno pojačan. Ako kočenje pomoću vodice nije predviđeno, treba pod zaštitnom branom postaviti odbojnice, da se koš na njima odbije, ako upravljač na vrijeme ne zaustavi stroj.

Član 84.

Izvozni toranj mora se najmanje jedamput polugodišnje pregledati i rezultat pregleda zabilježiti u kontrolnu knjigu.

17) Užetni koturovi i uže

Član 85.

Izvozni stroj mora biti montiran u takvoj udaljenosti od okna da ugao skretanja užeta na užetnim koturovima, obzirom na krajnje namote na bubnju, nije po pravilu veći od 2°.

Pod užetnim koturovima mora biti ugrađena zaštitna brana, da se spriječi pad komada užetnih koturova ili osovina u slučaju loma.

Užetni koturovi moraju se kod svake promjene užeta ispitati pomoću šablona da se utvrdi, da li su i koliko istrošeni.

Član 86.

Užetni koturovi moraju imati najmanje trostruku sigurnost u odnosu na najveće dozvoljeno opterećenje.

Samo uže kao i spojevi užeta na krajevima moraju imati najmanje trostruku sigurnost u odnosu na najveće dozvoljeno opterećenje. Čvrstoća na vlak žičnog materijala užeta dopuštena je do 180 kg/mm².

18) Koš i protuutez

Član 87.

Noseći dijelovi koša i spojne veze između užeta i koša ili protuuteza moraju imati najmanje trostruku sigurnost u odnosu na najveće dozvoljeno opterećenje.

Ako se ne izvažaju samo vozići, mora se koš na sve strane osim one, gdje se navaža, ograditi u visini od najmanje 1 m. Vozići se moraju u košu tako osigurati da se za vrijeme izvažanja ne mogu pomicati.

Ako je protuutez sastavljen od više dijelova, isti moraju biti međusobno spojeni na siguran način.

19) Vodice

Član 88.

Vodice moraju biti izrađene od zdravog otpornog drveta sa glatkom površinom, tako da se kod izvažanja koš ne drma i ne zapinje. Glave zavrtneja kojima su vodice u oknu pritvrđene, moraju biti upuštene pod površinu vodice. Sastavci vodica moraju biti tako izvedeni da se održi glatka površina na cijeloj dužini.

Vodice u oknu moraju pri najvećem dozvoljenom opterećenju imati najmanje četverostruku sigurnost.

20) Sjedaljke

Član 89.

Na odvozištu i na svim navozištima osim najdubljeg moraju biti ugrađene pomične sjedaljke.

Pomične sjedaljke, ako se iz dotičnog sprata ne izvažaju, moraju biti u takvom položaju da ne smetaju slobodan prolaz koša.

21) Ograde

Član 90.

Na svim navozištima kao i na odvozištu moraju se otvoriti okna ograditi do visine od najmanje 1.20 m sa svih strana osim one, na koju se izvažuje.

22) Kočna okna

Član 91.

Propisi za okna primjenjuju se također i na kočna okna.

Kod kočnih okana u otkopnim poljima treba osobito paziti, da okno bude sigurno od zarušavanja uslijed otkopavanja u blizini okna.

23) Prevažanje dugih predmeta

Član 92.

Ako se u oknu prevaža podgrada, tračnice ili drugi dugi predmeti treba o tome obavijestiti upravljača stroja odnosno kočnice.

Navozači se moraju prije davanja signala za prevažanje osvjedočiti da li su podgrađe, tračnice ili drugi dugi predmeti na siguran način vezani i pritvrćeni u izvoznom košu.

24) Prevažanje teških predmeta

Član 93.

Ako se pomoću izvoznih naprava okna namjeravaju prevoziti teški predmeti, koji prelaze dozvoljenu maksimalnu težinu, mora prethodno rudarski odnosno strojarski inženjer ispitati nosivost izvoznih naprava. Inače se za prevažanje teških predmeta moraju upotrebljavati zasebne prijevozne naprave, koje moraju pružati najmanje trostruku sigurnost. Po izvršenom prijevozu treba pregledati cjelokupni izvozni uređaj.

25) Izvažanje kod dubljenja okna

Član 94.

Kod dubljenja okna preko 20 m moraju se radi vođenja izvozne posude ugraditi vodice od drveta ili užeta. Klizanje na istima mora teći glatko da posuda ne može zapeti ni naglo pasti.

Član 95.

Kad jaram sjedne na kraju vodice, posuda se mora sama lako osloboditi od njega i produžiti put do dna okna. Osobita pažnja se mora posvetiti trošenju proizvodnih saona i njihovom vertikalnom položaju, da se jaram ne može nagnuti, zapeti kod vožnje i naglo pasti.

Član 96.

Ako se izvažanje vrši pomoću vedra ili sličnih posuda, mora okno na vrhu biti zatvoreno dvokrilnim vratima, koja se otvaraju samo za prolaz izvozne posude, dok za vrijeme izvažanja i rukovanja mora biti zatvoreno.

Kod dubljenja okna smije se posuda puniti samo do pod rub za širinu šake. Predmeti koji vire iz posude moraju se tako pričvrstiti da ne mogu ni ispasti ni zapeti.

Približavanje posude radnom dnu okna mora se oglasiti automatskim signalom. Posuda se privlači iz zakloništa pomoću kuke.

Radnici koji rade na produbljivanju moraju imati siguran zaklon za vrijeme izvažanja. Na radilištu se smije kretati za vrijeme izvažanja samo pod uvjetom, ako postoji nadstrešnica, koja pruža sigurnost protiv predmeta koji bi pali.

26) Izvažanje kod dubokih okana

Član 97.

U pojedinim slučajevima, kad je to potrebno, moraju se primijeniti i strože mjere za izgradnju, uređenje i promet dubokih okana ili okana sa većom brzinom izvažanja, i ako ista imaju služiti samo za izvažanje materijala, ali samo u granicama propisanim za okna, u kojima se vrši i vožnja ljudi.

IV. KRETANJE LJUDI U JAMI

1) Dva izlaza na površinu

Član 98.

Svaka jama koja je u prometu, po pravilu mora imati najmanje dva izlaza na površinu, koji se moraju držati u prohodnom stanju. Oni moraju biti pristupačni sa svakog mjesta u jami, tako da svi radnici iz raznih spratova i raznih odjela mogu, ako je jedan izlaz zakrčen, izaći drugim izlazom na površinu. Kod otvaranja svakog novog sprata mora se paziti na vezu sa izlazima iz jame.

Od toga pravila izuzeći su slučajevi dubljenja, otvaranja, probijanja i slično.

Izlazi na površinu moraju imati u jami najmanje 30 m međusobnog razmaka, a na polju se ne smiju nalaziti u istoj zgradi. Razmaci u jami određuju se prema tvrdoći stijena.

Rudarski inspektorat rada treba odmah obavijestiti, ako se predviđa, da jedan od dva izlaza ne će biti prohodan više od deset dana. Isto tako mora se odmah obavijestiti ako jama, odnosno pojedini odjeli jame, nemaju dva izlaza na površinu.

2) Otvori i ulazi

Član 99.

Otvori i ulazi okana strmijih od 30° moraju biti tako osigurani, da nitko ne može u njih slučajno pasti. Pristup u odjel za kretanje ljudi mora biti odijeljen od odjela za izvažanje.

Okna sa mehaničkim izvažanjem moraju na svima navozištima, izuzev otvora za navažanje, biti ograđena 1,8 m visoka, tako da nitko ne može provući ruku u odjel za izvažanje.

Ako se otvori nalaze uz hodnik ili radilišta, moraju biti osigurani prečkama među kojima ne smije biti većeg otvora od 25 cm.

3) Ljestve i odmarališta

Član 100.

Ljestve u odjelima za prolaz moraju nadvisiti odmarališta za 1 m. U protivnom moraju se postaviti ručke.

Ljestve ne smiju imati veći nagib od 80°. Vertikalne ljestve u oknima dozvoljene su do 15 m dubine. Prečke ljestava moraju biti udaljene od zida okna najmanje 15 cm.

Ljestve moraju natkrivati otvore odmarališta; u protivnom imaju se otvori zatvoriti poklopcima.

Prečke ljestava moraju se usaditi u rupe, a ne samo prikovati.

Član 101.

Odmarališta kod okana sa većim nagibom od 65° kao i kod vertikalnih okana ne smiju biti na većoj udaljenosti od 6 m. Otvori odmarališta moraju biti toliko prostrani, da kroz njih može lako proći čovjek sa aparatom za spasavanje.

Član 102.

Ljestve od užeta mogu se upotrijebiti privremeno kod dubljenja okana do 8 m, ali moraju biti pritvrđene na oba kraja.

4) Putevi za kretanje u jami

Član 103.

Radnicima je dozvoljeno kretanje u jami samo po određenim putevima za tu svrhu. Po drugim putevima mogu se kretati samo osobe, kojima je to odgovorni

tehnički upravnik dozvolio ili su na to prinudene radi spasavanja.

Putevi za kretanje imaju se u većim jamama vidljivo označiti na svakom spratu i na raskršćima glavnih hodnika, uskopa i niskopa. Sigurnost puteva ima se tjedno jedamput kontrolirati.

5) Kretanje u izvoznim hodnicima

Član 104.

Izvozni jednokolosječni hodnici odnosno potkopi koji imaju pri ručnom prijevozu veći pad od 15% ili ako se u njima prevaža konjima, lokomotivama ili mehanički moraju imati s jedne strane kolosjeka prolaz širok najmanje 50 cm između boka i vozića, tako da kretanje za vrijeme prijevoza ne bude opasno, ili moraju imati zaklone na udaljenosti od najviše 50 m. Kretanje u njima za vrijeme prijevoza dozvoljeno je samo nadzornom osoblju ili radnicima, koji su zaposleni u tom dijelu jame ili se pojedinačno upućuju u jamu.

Član 105.

U dvokolosječnim hodnicima i potkopima sa užnim ili lančanim prijevozom može biti po pravilu dozvoljeno kretanje za vrijeme prijevoza ne samo pojedincima nego i ostalim radnicima, ako se ima slobodnog prostora za kretanje najmanje 80 cm, a brzinu vožnje ne prelazi 60 m u minuti.

Ako se prijevoz vrši na drugi način, a ljudi treba da prolaze istodobno kad se prevaža, ljudi se smiju kretati samo u posebnom odjelu, koji je pregrađen od odjela za prijevoz.

Član 106.

Gdje se u hodniku nalaze stepenice ili blago nagute ljestve ili je tlo hodnika sklisko, imaju se uz bok hodnika pribiti letve radi pridržavanja ljudi kod kretanja.

6) Kretanje u izvoznim uskopima i niskopima

Član 107.

Uskopi i niskopi, u kojima se za vrijeme prevažanja ljudi moraju kretati, moraju imati posebne odjele za kretanje ljudi, koji su solidno osigurani prema odjelu za prevažanje.

Posebni odjeli za kretanje nisu potrebni, ako se za vrijeme kretanja ne prevaža. U tom slučaju smije se prevažati samo onda kada nikoga nema u uskopu ili niskopu, a kretanje je dozvoljeno samo po obostranom signaliziranju, zašto su odgovorne osobe koje rukuju prijevozom.

Isto tako nisu potrebni odjeli za kretanje ljudi u uskopima i niskopima, koji služe za prevažanje iz malog broja radilišta, ako se svijetla obostrano jasno vide i ako se može sporazumjeti govorom. U tom slučaju može se prevažati, ako se vidi da nema nikoga u prostoru za prevažanje.

Član 108.

U uskopima i niskopima strmijim od 20° bez posebnog odjela za kretanje može se kretati samo kad prijevoz miruje i to:

a) ako se osobe zaposlene kod upravljanja prijevozom i kod manipulacije vozićima stalno nalaze na svojim mjestima, od čega se izuzima slučaj, kad se prevozi samo sa jednog radilišta, gdje prijevozom mogu rukovati tamo zaposlene osobe; i

b) ako je omogućeno obostrano signaliziranje između vozača i upravljača, a signali se čuju na svim nivoizimima.

Signalne znake određuje odgovorni tehnički upravnik a signalne table moraju biti istaknute na svim nivoizimima.

Radnicima je dozvoljeno kretanje samo na početku i kraju smjene kad prijevoz miruje. Za vrijeme prijevoza svaka osoba koja namjerava prolaziti more se prijaviti kod tamo zaposlenog osoblja, a prolaz mu se može dozvoliti samo pošto se obustavi prijevoz. Prevažanje se ne smije nastaviti, dok osoba nije prošla i dok nije dan signal za nastavak prijevoza.

Član 109.

U šipkama i uskopima sa većim nagibom od 25°, u kojima se radi, može se kretati, ako su tamo zaposleni radnici obaviješteni prije o tom pa su to uzeli na znanje.

7) Kretanje u izvoznim oknima i šipkama

Član 110.

Izvozna okna i šipke, ako služe i za prolaz ljudi, moraju imati posebne odjele za kretanje ljudi, koji su tako osigurani prema odjelu za prevažanje odnosno sipanje, da kod okana nitko ne može provući ruku kroz otvore oplata i da nikakav materijal ili ugljen iz šipke ne može pasti u odjele za kretanje. Za vrijeme sipanja u šipke zabranjeno je kretanje u istima.

Ako u oknu nije dozvoljena vožnja radnika, radnici se moraju kretati u odjelu za prolaz.

U oknima strmijim iznad 30° a do 20 m dubine nije potreban posebni odjel za prolaz, odijeljen od odjela za prevažanje, samo se kretanje ljudi i prevažanje ne smije vršiti istodobno.

8) Pristup u odjele za prevažanje

Član 111.

Pristup u odjele za prevažanje ili sipanje dozvoljen je:

a) u slučaju utovara ili istovara podgrade, materijala, prikopčavanja ili iskopčavanja vozića i radi pregleda i popravaka, i

b) ako su položena nova radilišta, kojima inače nema pristupa ili se sama okna i uskopi nalaze pod otkopima.

Radi pristupa u odjel za prevažanje mora se u svakom slučaju sporazumjeti sa tamo zaposlenim osobljem.

9) Prostori u kojima je kretanje ljudi zabranjeno

Član 112.

U jamskim prostorima, gdje se lampa gasi ili sumnjivo gori kretanje je zabranjeno. O tome se mora odmah obavijestiti odgovorni tehnički upravnik, a takvi prostori moraju se pregraditi križem veličine od stropa do poda i od boka do boka kao oznakom, da je ulaz opasan i zabranjen.

Isto tako imaju se pregraditi i jamski prostori, koji su privremeno stavljeni izvan prometa, a u koje je ulaz zabranjen radnicima.

10) Prijevoz radnika

Član 113.

Za prijevoz radnika zabranjeno je upotrebljavati naprave za prevažanje materijala, a zato su odgovorne osobe zaposlene kod tih naprava.

Ako se ovakve naprave namjeravaju upotrijebiti i za prijevoz radnika, odgovorni tehnički upravnik mora prethodno odrediti sve potrebne mjere sigurnosti i o tome izvijestiti nadležni rudarski inspektorat rada radi suglasnosti.

11) Unošenje oruđa i materijala

Član 114.

Za vrijeme kretanja po ljestvama zabranjeno je nositi oruđe koje nije dovoljno svezano, da ne bi pali pojedini komadi i ozlijedili ljude. Oruđe se, gdje je to samo moguće, prevaža u odjelu za izvažanje.

Oruđe, podgrada i drugi predmeti i materijal imaju se držati tako daleko od otvora okana i strmih niskopa, da u njima ne mogu pasti.

12) Pregled odjela za kretanje ljudi

Član 115.

Svako okno u kojem se vrši kretanje, mora zato određeni nadzorni organ pregledati najmanje jedamput mjesečno.

O pregledima ima se voditi posebna knjiga, u koju će se upisivati dan pregleda, imena osoba koje su izvršile pregled, rezultat istoga, te šta je učinjeno radi potrebnih popravaka. Po svakom pregledu knjigu ovjerljuje odgovorni tehnički upravnik.

Ostali odjeli za kretanje ljudi moraju se povremeno pregledati i održavati u dobrom stanju. Nedostaci se imaju odmah prijaviti nadzornom organu, koji će poduzeti potrebne mjere radi popravka.

13) Kretanje nezaposlenih pa jami

Član 116.

Nezaposlenim osobama može dozvoliti kretanje po jami samo odgovorni tehnički upravnik uz odobrenje uprave rudnika, ali samo uz pratnju nadzornog organa i uz pismenu izjavu, da idu u jamu po svojoj volji i na svoju odgovornost.

Uprava rudnika može dozvoliti obilaženje po jami grupama (škole, društva i t. d.) samo u suglasnosti sa glavnom upravom.

V. RASVJETA

1) Opće odredbe

Član 117.

U jamskim prostorima, gdje nema stalne rasvjete, ne smije se kretati bez svijetla.

Rasvjeta mora biti takva, da se njome jamski zrak ne pogoršava osjetljivo.

Član 118.

U jamskim prostorima, gdje se nalaze ili kreću eksplozivni motori, po potrebi upotrebljava se sigurnosna rasvjeta, gdje postoji opasnost od eksplozije, moraju se upotrebljavati sigurnosne lampe.

U jamama, gdje bi se mogli pojaviti upaljivi plinovi, dozvoljena je povremena upotreba otvorenog svijetla, ali se imaju poduzeti mjere za izdašno provjetravanje i držati u pripremi dovoljan broj sigurnosnih lampi, te kontrolirati sumnjive jamske prostore.

Član 119.

Kod stalne rasvjete jamskih prostora žarulje moraju biti zaštićene zaštitnim staklom i mrežom.

2) Karbitne lampe

Član 120.

Karbitne lampe moraju biti tako konstruirane, da ne razvijaju veći pritisak od 0,5 Atm niti veću temperaturu od 80° C. One ne smiju imati dijelova, koji se mogu lako taliti ili inače lako oštetiti.

3) Čišćenje i punjenje karbitnih lampi

Član 121.

Ispražnjavanje, čišćenje i punjenje karbitnih lampi vrši se redovno napolju. Ako se to mora činiti u jami, lampe se ispražnjuju na mjestima, gdje ne može biti opasnosti od ostataka karbida, a ta mjesta određuje odgovorni tehnički upravnik.

Kod ispražnjavanja i čišćenja lampi od ostataka karbida ne smije se upotrebljavati voda.

Kad se karbitne lampe pune, mora se izbjegavati uzimanje karbida golim rukama. Ako se karbid prije punjenja mora drobiti, imaju se poduzeti mjere, da se zaštite oči i pluća radnika.

Član 122.

Čistiti i puniti karbidne lampe kod stanja preko 30 lampi smije se samo u zasebnim suhim prostorijama sigurnim od vatre i iskri, a koje su odijeljene od drugih prometnih prostorija.

4) Prostorije za čišćenje i punjenje karbitnih lampi

Član 123.

Prostorije za čišćenje i punjenje karbitnih lampi moraju imati prozore i vrata, koja se lako otvaraju napolje. Prozori ne smiju imati rešetke.

Prostorije se moraju držati čiste od ostataka karbida i biti tako grijane i osvijetljavane, da nema opasnosti od upaljenja.

Provjetravanje takvih prostorija mora biti tako izvedeno, da zrak prolazi na najnižim i najvišim mjestima prostorija i da nema opasnosti, da bi se izlazni zrak zasićen acetilenskim plinom mogao zapaliti na otvorenom svijetlu, vatri ili iskrama obližnjega dimnjaka.

Član 124.

Zabranjeno je u tim prostorijama ispražnjavati vodu iz lampi ili ih puniti vodom, kao i paliti lampe u njima. U prostorijama za čišćenje i punjenje ne smije se pušiti niti ulaziti sa otvorenim svijetlom.

Zabranjeno je smještati karbid u jamske prostorije.

5) Sigurnosne benzinske lampe

Član 125.

Stakleni cilindar lampe mora biti od debelog i dobro prekaljenog stakla i brušen pravokutno sa osom vinom cilindra. Svi dijelovi lampe moraju biti nepropusno spojeni. Ako se zrak uvodi odozdo, mora biti isključena mogućnost probijanja plamena kroz otvor za zrak.

Sigurnosne lampe moraju imati dvije žičane mreže. Mreža mora imati najmanje 144 jednakih otvora na 1 cm². Debljina žice ne smije biti manja od 0,3 mm niti veća od 0,4 mm. Unutrašnja mreža mora biti od željezne ili čelične žice.

Sigurnosna lampa mora imati zatvoreni upaljač, da se plamen kod paljenja lampe ne može probiti.

Sigurnosne lampe moraju se zatvarati pomoću magnetskog zatvarača.

Član 126.

Sigurnosne lampe smije nabavljati, čuvati, čistiti, puniti i popravljati samo uprava rudnika. U jami se mogu upotrebljavati samo rudničke sigurnosne lampe.

Upotrebljavati se mogu samo one vrste sigurnosnih lampi, koje su ispitane i kao takve priznate.

6) Broj sigurnosnih lampi

Član 127.

Svaki radnik u jami mora imati sigurnosnu lampu. Svaka lampa mora imati broj, koji je upisan na ime jednoga radnika i samo taj radnik smije po pravilu upotrebljavati tu lampu.

Rudnik mora imati i rezervu sigurnosnih lampi, koja iznosi najmanje 10% od broja zaposlenih osoba, koje se služe sigurnosnim lampama.

7) Izdavanje i preuzimanje sigurnosnih lampi

Član 128.

Svaka lampa koja se izdaje, mora biti ispravna, neoštećena i dobro zatvorena.

Svaka lampa mora se zapaliti prije izdavanja i ispravnost njenih sastavnih dijelova ispitati pomoću komprimiranog zraka ako ga ima na raspolaganju.

Član 129.

Izdavati, preuzimati i ispitivati sigurnosne lampe mogu samo osobe, koje su određene za to. O ovome se mora voditi evidencija radi utvrđivanja eventualne odgovornosti.

Član 130.

Svaki radnik je dužan, da prilikom preuzimanja lampu pregleda, da li je oštećena mreža ili staklo, da li je dobro zatvorena i da li funkcionira fitiljni zavrtnj. Lampu, koja nije u ispravnom stanju, mora odmah vratiti. Kod vraćanja lampe radnik je dužan upozoriti na utvrđene griješke lampe. Svako oštećenje ili otvaranje sigurnosnih lampi od strane radnika mora se prijaviti odgovornom tehničkom upravniku.

Član 131.

Sve sigurnosne lampe treba najmanje jedamput polugodišnje ispitati stručna osoba u pogledu njihove sigurnosti. Isto tako treba ispitati svaku novu ili popravljenu lampu. O ispitivanju mora se voditi evidencija.

8) Upotreba sigurnosnih lampi u jami

Član 132.

Sigurnosna lampa mora se držati mirno, okomito i što je moguće niže. Njome se ne smije mahati, naročito u jakoj zračnoj struji. Na radilištu sigurnosne lampe ne smiju se visoko objesiti. Visina plamena u lampi mora se kontrolirati. Zabranjeno je postaviti ili objesiti lampu pred cijevi za provjetravanje.

Član 133.

Ako se lampa u jami ugasi, ona se smije zapaliti samo na mjestima, za koja se sigurno zna da nemaju praskavog plina.

Ako se lampa nađe u praskavom plinu koji se u unutrašnjosti mreže razgori, ima se lampa polako odstraniti sa opasnog mjesta ili plamen utrnuti pomoću

zavrtnja. Zabranjeno je utrnuti lampu puhanjem u plamen ili njenim stresanjem.

Član 134.

U jami je zabranjeno otvarati ili čistiti sigurnosne lampe.

Ako se lampa začadi, previsoko gori ili se ošteti, mora se ugasiti i zamijeniti rezervnom lampom.

Rezervne lampe drže se u dovoljnom broju na mjestima, koja odredi odgovorni tehnički upravnik.

Član 135.

Svi radnici moraju biti upućeni u rukovanje sigurnosnim lampama kao i upozoreni na opasnosti koje se mogu izazvati neispravnim rukovanjem.

9) Lampare

Član 136.

Lampare moraju biti izgrađene sigurno protiv vatre. Prostorije lampare za čišćenje i punjenje lampi moraju biti sigurno od vatre međusobno odijeljene, svaka mora imati poseban izlaz, a vrata se moraju lako otvarati napolje. Lampare se ne smiju nalaziti pri samom ulazu u jamu, niti u zgradi okna već moraju biti najmanje 10 m udaljene od njih. Od magazina i ostalih prometnih prostorija moraju biti potpuno odijeljene. Prozori se moraju lako otvarati napolje i ne smiju imati rešetke. Podovi ne smiju upijati benzin.

Po mogućnosti lampe spremjene za upotrebu treba držati u posebnom prostoru za izdavanje lampi.

Član 137.

Lampare moraju biti dobro vjetrene. Vjetrena struja mora prolaziti otvorima na najnižim i najvišim mjestima prostorija, a mogućnost paljenja izlazne struje od otvorenog svijetla, vatre ili iskre iz dimnjaka mora biti isključena. Ventilacioni otvori moraju biti snabdjeveni mrežama od žice sa uskim prolazima za zrak.

Lampare se smiju grijati i osvjetljivati samo tako, da je isključena opasnost paljenja benzina.

U lampari se moraju nalaziti potrebna odgovarajuća sredstva za brzo gašenje eventualno nastalog požara i to kod izlaza i nad posudom za punjenje benzina.

Zabranjeno je ulaziti u lamparu sa otvorenim svijetlom, ognjem ili tamo pušiti, na što se mora upozoriti natpisom na vratima.

Otpaci od krpa i kućelje za čišćenje drže se u limenim zatvorenim posudama i dnevno odstranjuju. Otpaci fitilja drže se u limenim zatvorenim posudama sa vodom.

10) Punjenje sigurnosnih lampi

Član 138.

U prostoriji za punjenje sigurnosnih lampi drži se benzin u metalnoj nepropusnoj i dobro zatvorenoj posudi, a sa sadržinom do najviše jednog bureta benzina. Posude za punjenje moraju biti takvog sistema, da benzin za vrijeme punjenja ne može istjecati. One moraju biti snabdjevene sa cijevima za otakanje benzina, a visina benzina u njima mora biti uvijek vidljiva.

Ako je posuda za punjenje lampi spojena pomoću cijevi sa magazinom za smještanje benzina, moraju na cijevi, kako pri posudi za punjenje tako i u magazinu, biti ugrađeni ventili, koji se moraju zatvarati poslije

svakog punjenja posude. Ako posuda sadrži benzin samo za jednu lampu a punjenje je automatsko, glavni ventil se zatvara poslije završenog punjenja lampi. Inače, benzin se prenosi u posebnim svrsishodnim posudama i to samo po danu.

11) Poslovanje u lampari

Član 139.

Izdavanje i preuzimanje sigurnosnih lampi ima se tako vršiti, da radnici ne ulaze u lamparu.

Lampe se smiju paliti samo kada su zatvorene.

Otvaranje i čišćenje lampi ne smije se vršiti na istom stolu, gdje se pune lampe. Osoba koja puni lampe ne smije rukovati upaljačem.

12) Smještanje benzina i drugog tekućeg goriva

Član 140.

Za smještanje benzina i drugih upaljivih tekućina napolju treba imati odobrenje odsjeka za unutrašnje poslove nadležnog kotarskog izvršnog odbora.

Zabranjeno je smještati benzin i drugo tekuće gorivo u jami, osim sa potrebe lokomotiva sa eksplozivnim motorima. U tom slučaju drži se najviše 250 litara tekućeg goriva u posebnom zatvorenom prostoru, sigurnom od vatre i dobro provjetravanom. Otvori za punjenje moraju biti tako uređeni, da se automatski zatvaraju i da ih neovlaštenj ne mogu otvoriti.

13) Olakšice u pogledu uređenja lampare

Član 141.

Kod manjih rudnika, gdje broj sigurnosnih lampi ne prelazi 50, dozvoljene su olakšice u pogledu uređenja lampare.

14) Sigurnosne električne lampe

Član 142.

Ručne sigurnosne električne lampe moraju biti solidne i ne smiju propuštati tekućinu. Iskre kod paljenja i gašenja svijetla ne smiju doći u doticaj sa zrakom. Polovi baterija ne smiju kod zatvorene lampe prouzrokovati kratak spoj. Žarulja mora biti zaštićena jakim zaštitnim staklom, koje mora isključiti svaku vezu sa vanjskim zrakom. Staklo mora biti još zaštićeno jakom mrežom ili šipkama protiv oštećenja.

Lampa se mora zatvarati magnetski ili na drugi način, koji je ispitan i siguran.

Prosječno trajanje gorenja električne lampe mora biti dva sata duže nego što iznosi radno vrijeme smjene.

15) Rukovanje električnim lampama

Član 143.

U jamama ili dijelovima jame, gdje postoji opasnost od eksplozije ugljene prašine ili sa stalnim jakim pojavama metana, mogu se upotrebljavati samo sigurnosne električne lampe, koje nabavlja, čuva, puni, i popravlja rudnik. U jamama, gdje se upotrebljavaju benzinske lampe a treba uvesti električne lampe, dozvoljeno je postepeno uvođenje istih, o čemu treba izvijestiti nadležni rudarski inspektorat rada.

U pogledu broja sigurnosnih električnih lampi i rezervnih lampi vrijede isti propisi kao i za sigurnosne benzinske lampe.

Član 144.

Izdavanje i preuzimanje sigurnosnih električnih lampi vrši se u lampari isto onako kao i sigurnosnih benzinskih lampi. Električne lampe mogu se izdavati radnicima samo u ispravnom stanju. Zabranjeno je otvarati lampe u jami.

Član 145.

Ispravnost sigurnosnih električnih lampi mora se ispitati najmanje jednomput godišnje, a svaka nova ili popravljena lampa prije upotrebe.

16) Stalna električna rasvjeta u jami

Član 146.

U pogledu uređenja stalne električne rasvjete u jami vrijede elektrotehnički propisi za rudnike.

VI. VJETRENJE I OPASNOSTI JAMSKOG ZRAKA

1) Vjetrenje uopće

Član 147

Sve jamske prostore, u kojima se vrši promet, treba toliko provjetravati, da svijetla sa plamenom dobro gore, da je disanje moguće bez teškoće, da jamsko osoblje ne trpi od prevelike toplote i da se spriječiti skupljanje praskavih i škodljivih plinova.

Ako nije dovoljno prirodno vjetrenje ili nastaju požari u jami, stvara se ugljena prašina ili pojavljuje metan ili škodljivi plinovi, treba urediti mehaničko (umjetno) vjetrenje jamskih prostora.

U jame koje su ugrožene od eksplozije, zabranjeno je unositi duhan za pušenje, žigice ili druge upaljače. U takvim jamama radnici ne smiju raditi bez košulje.

2) Napuštanje ugroženih jamskih prostora

Član 148.

Jamski prostori, koji se ne mogu dovoljno provjetravati, imaju se zatvoriti da se spriječi samovoljni ulaz jamskim radnicima.

Ako se vjetrenje jame ili njenog većeg dijela obustavi, moraju se radnici pozvati, da napuste ugrožene prostore.

Član 149.

Ako se iznenada na više mjesta pojave praskavi ili škodljivi plinovi, radnici se moraju pozvati, da napuste dotične prostore. U takvom slučaju, ako nema nadzornog organa, koji bi radnike pozvao da se udalje, radnici i sami treba da napuste ugrožene prostore.

Prije napuštanja ugroženih prostora ove treba pregraditi križem kao znakom, da je pristup zabranjen.

Rad se na takvim mjestima ili u jami, ako se radi o cijeloj jami, može nastaviti samo po izričitoj dozvoli odgovornog tehničkog upravnika, ali se prethodno moraju pregledati dotični jamski prostori i utvrditi njihova bezopasnost.

Član 150.

Ako se u dijelu jame, koji je intenzivno provjetraivan, ipak zadržavaju praskavi ili škodljivi plinovi, radnici se moraju pozvati, da napuste radna mjesta.

U slučaju da količine zraka nisu dovoljne da u izlaznoj vjetrenoj struji pojedinog odjela trajno drže postotak metana ispod 1%, to se radnici imaju povući iz dotičnog odjela. Rad se u tom odjelu može nastaviti tek pošto se vjetrena struja dovoljno pojača ili postotak plina shodno reducira.

Ako se u glavnoj jamskoj izlaznoj vjetrenoj struji pokaže 1/2% ili više metana, smatra se, da je jama ugrožena i radnici se moraju povući iz jame.

3) Praskavi i škodljivi plinovi

Član 151.

Pod praskavim plinom smatra se u smislu ovog pravilnika mešavina zraka sa metanom, u kojoj ima 15% ili više metana, a pod škodljivim plinom svaka druga mješavina zraka sa plinom, koja nije podesna za dišanje.

Pristup u one prostorije, gdje su opaženi praskavi ili škodljivi plinovi, ima se pregraditi i označiti križem te javiti odgovornom tehničkom upravniku i upisati u knjigu jamskog vjetrenja. Na takva mjesta zabranjen je pristup radnicima.

4) Izlaz iz jame i vjetreni putevi

Član 152.

Svaka jama mora imati po pravilu najmanje dva samostalna spoja sa površinom i to jedan za ulaznu a drugi za izlaznu vjetrenu struju. Dox se ta dva ulaza ne spoje, ne smiju se po pravilu započinjati drugi radovi. U svakom jamskom odjeljku moraju biti određeni i vidljivo označeni izlazi za slučaj opasnosti, s kojima moraju biti radnici a osobito kopači dobro upoznati.

Svi vjetreni putevi osim vjetrenih bušotina i ovima po presjeku slični moraju biti pristupačni na svakom mjestu.

5) Potrebna količina zraka

Član 153.

Vjetrenje jame mora biti toliko obilno, da u pojedinim odjelima po pravilu na svaku osobu zaposlenu pod zemljom, dolazi najmanje po 3 m³ zraka na minutu, mjereno u ulaznoj vjetrenoj struji. Svaki konj u jami ručana se za četiri čovjeka a svaka lokomotiva sa tekućim gorivom za četrdeset ljudi. U račun se uzima najveći broj radnika, konja i lokomotiva sa tekućim gorivom u jednoj smjeni. Ta količina ostaje obavezna i u slučaju smanjenog rada u smjeni.

U jamama sa plinovima mora se vjetrena struja pojačati u odgovarajućoj mjeri, da se spriječi sakupljanje plinova.

Gdje to prilike u jamama sa plinovima zahtijevaju, odgovorni tehnički upravnik može odrediti i veće količine zraka.

Član 154.

U pojedine jame ili odjele može se dovoditi i manja količina zraka i to do 2 m³ u minuti, ako po dosadašnjem iskustvu i predviđanju jamsko osoblje time ne bi bilo ugroženo, odnosno ako bi sigurnost jame bila time povećana. Kod izvanredno teških prilika u kojem odjelu jame može se u taj odjel dovoditi i manja količina zraka od 2 m³ na čovjeka u minuti, ako od toga zavisi rad i sigurnost u tom odjelu. Mora postojati mogućnost da se vjetrena struja može uvijek pojačati.

U metalnim rudnicima količina zraka u jami može se sniziti do 1 m³ na radnika u minuti.

6) Brzina vjetrene struje i presjeci vjetrenih puteva

Član 155.

U jamskim prostorima, u kojima se vrši redovan prijevoz ili kretanje ljudi, brzina vjetrene struje smije biti najviše 6 m u sekundi. U vjetrenim oknima i ostalim vjetrenim putevima u jalovini, ako služe samo za provjetravanje, može brzina vjetra struje iznositi i više, ali ne smije prijeći 10 m u sekundi. U tekumi prostorima radnicima je zabranjeno kretanje sa benzinskim lampama.

Član 156.

Svi glavni vjetreni putevi moraju imati najmanje 3 m² slobodnog profila, a profil ostalih ne smije biti manji od 1 m². Izuzimaju se vjetrene cijevi i vjetrene bušotine.

Kod računanja presjeka vjetrenih puteva treba uvažiti otpor stijena, a u prostorima sa intenzivnom vožnjom odbiti presjeke vozila.

7) Jamski vjetreni odjeli

Član 157.

Prostori u jamama ugroženi od požara, metana ili ugljene prašine moraju se razdijeliti u što više samostalnih vjetrenih odjela, koji se imaju tako odijeliti, da nije moguće slivanje vjetrene struje među njima. Među njima ne smije biti nikakve veze, osim glavne ulazne struje i ako drukčije nije moguće izlazne struje. U svakom takvom odjelu broj zaposlenih radnika ne smije biti po pravilu veći od 70.

Ako među pojedinim vjetrenim odjelima postoje hodnici, koji se radi prijevoza ne smiju ispuniti, to se takvi hodnici imaju zatvoriti sa dvoje vrata, koja se otvaraju prema svojim odjelima. Ako takva vrata služe i za to, da u slučaju eksplozije u jednom odjelu sačuvaju drugi, imaju se tako solidno izgraditi, da mogu izdržati pritisak od najmanje 10 Atm.

8) Uporedno sprovođenje ulazne i izlazne vjetrene struje

Član 158.

Ako se hodnici koji se nalaze između ulazne i izlazne glavne vjetrene struje ne mogu ispuniti ili zatvoriti radi vožnje, imaju se zatvoriti sa dvoje zidove ugrađena željezna vrata, koja se otvaraju u pravcu protiv svojih vjetrenih struja. Ako pritisak u jami zahtijeva, vrata se izgrađuju od solidne drvene grade. U slučaju mogućnosti eksplozije zidovi, ispune i vrata moraju izdržati pritisak od eksplozije.

9) Silazno sprovođenje vjetrene struje

Član 159.

Jamska vjetrena struja sprovodi se po pravilu uzlazno. Silazno se može sprovoditi u ovim slučajevima:

1) kod sprovođenja vjetrene struje u silazne radove otvaranja i pripreme;

2) kod vraćanja vjetrene struje iz radova otvaranja i pripreme uskopima;

3) kod sprovođenja vjetrene struje u radovima, koji se nalaze do 15 m silazne dubine, kao i kod vraćanja vjetrene struje pri otkopavanju stupova nad glavnim hodnicima;

4) kod silaznog sprovođenja vjetrene struje u radovima sa manjim padom od 5°.

Dozvoljeno je silazno sprovođenje izlazne vjetrene struje koja se već ne upotrebljava, kada je potpuno izolirana od drugih jamskih prostora, te su kratki spojevi isključeni.

Član 160.

Zabranjeno je sprovođenje vjetrene struje ka radilištima kroz stare radove i odvođenje od radilišta isključivo kroz stare radove, a da se ne održava vjetrenost.

10) Izlazna vjetrena struja iz konjušnica

Član 161.

Izlaznu vjetrenu struju podzemnih konjušnica i skladišta hrane treba neposredno sprovesti u izlaznu jamsku vjetrenu struju, da ne dotiče radna mjesta ni prostore, koji služe za redovno kretanje ljudi.

11) Izlazna vjetrena struja iz istražnih radova

Član 162.

Vjetrene struje iz radova, kojima se istražuju ili otvaraju novi predjeli metanske jame ima se sprovesti po mogućnosti neposredno u izlaznu jamsku vjetrenu struju, a gdje to nije moguće, mora se vjetrena struja dovoljno osvježavati.

12) Jamski prostori izvan pogona

Član 163.

Jamski prostori, koji nisu u pogonu moraju se stalno provjetravati i kontrolirati, ako se ne mogu zatvoriti tako da ne propuštaju zrak i plinove. U slučaju provjetravanja takvi se prostori moraju označiti križem.

Hodnici i niskopi, koji se neupotrebljavaju, mogu se isključiti iz vjetrene struje, ako izlučuju neznatne količine praskavog plina.

Napušteni uskopi, koji nisu probijeni, moraju se na donjem kraju nepropusno zatvoriti.

Ako se u nepropusno zatvorenim prostorijama izlučuju znatne količine praskavog plina, treba se pobrinuti da se ovaj sa najvišeg mjesta zatvorenih prostora odvodi bez opasnosti.

13) Otvaranje zatvorenih prostora

Član 164.

Ako se jamski, odjeli, koji su bili zatvoreni namovno otvaraju a ispunjeni su praskavim i škodljivim plinovima, moraju se plinovi tako odvesti u izlaznu vjetrenu struju, da pri tom po mogućnosti ne dotiču radilišta ni hodnike, koji služe za redovno kretanje ljudi. U protivnom vjetrena struja se mora dovoljno osvježiti, da ne bude opasna po ljude. Ako radnici u drugim odjelima jame nisu potpuno osigurani od posljedica eventualne eksplozije, moraju biti svi prije provjetravanja zatvorenih prostora udaljeni iz jame. Isto se tako postupa, ako se plinovima napune veći jamski prostori, koji nisu zatvoreni nego se stalno provjetravaju.

Kod ponovnog otvaranja zatvorenih ili napuštenih rudnika bilo to i metalnih ruda moraju se poduzeti sve mjere opreznosti protiv praskavih i drugih škodljivih plinova.

14) Neposredno provjetravanje radilišta

Član 165.

Sva otkopna radilišta treba po mogućnosti neposredno provjetravati tako, da zrak struji na radnom mjestu; vjetrenje pomoću difuzije ima se izbjeći. Gdje iz opravdanih razloga nije moguće provjetravati neposredno pomoću jamske vjetrene struje, ima se urediti posebno provjetravanje, naročito ako se očekuje,

da bi se mogao pojaviti metan ili drugi škodljivi plinovi.

15) Posebno provjetravanje uskopa i hodnika

Član 166.

U jamama ili dijelovima jame sa metanom posebno provjetravanje ima se u uskopima urediti odmah; u hodnicima i niskopima tek na 50 m, ako se to radi opasnosti ne mora odmah učiniti, a u ostalim jamama na 100 m otvorenog jamskog prostora. Pod hodnikom razumijeva se prostor sa manje uspona od 1:50. Provjetravanje mora biti tako uređeno, da struja od radilišta ne dođe u dodir sa ulaznom svježom vjetrenom strujom.

16) Zatvaranje nepotrebnih vjetrenih hodnika i uskopa

Član 167.

Vjetreni hodnici koji više nisu potrebni za vjetrenje, imaju se u neposrednoj blizini vjetrenog puta nepropusno zatvoriti. Vjetreni uskopi, kad više ne služe za ventilaciju imaju se nepropusno zatvoriti na najnižem mjestu.

17) Praznine u stropu i bokovima

Član 168.

U stropu i bokovima ne smije biti šupljina, koje bi se mogle napuniti metanom. Takve šupljine moraju se uvijek ispuniti.

18) Vrata za vjetrenje i vjetrene pregrade

Član 169.

Vrata za vjetrenje imaju se otvarati protiv vjetrene struje i automatski zatvariti.

Sa vrata, koja privremeno nisu u upotrebi, krila se moraju skinuti.

Zabranjeno je prilikom otvaranja vrata pritvrđivati krila.

Vjetrene zavjese mogu se postaviti samo onda, gdje se pregrade ili vrata zbog pritiska ne mogu održavati. Za jednu vjetrenu pregradu postavljaju se dvije zavjese.

Član 170.

U prijevoznim hodnicima, gdje se vrši intenzivno prevažanje, imaju se postaviti dvojica, a po potrebi i više vrata i to u takvoj udaljenosti, da uvijek najmanje jedna ostaju sigurno zatvorena. Po potrebi postavljaju se vratar.

Zabranjeno je postavljati vjetrena vrata u uskopima i niskopima, u kojima se vrši prijevoz.

Postavljanje vjetrenih vrata ima se svesti na najnužniju mjeru.

Član 171.

Vjetrena vrata i vjetrene pregrade treba urediti solidno i nepropusno tako, da ne mogu biti oštećena uslijed prijevoza ili potresa od lagumanja. Ona se imaju redovno kontrolirati.

Uredaji za reguliranje vjetrene struje na vjetrenim vratima imaju se namjestiti na onoj strani, od kuda dolazi zrak.

19) Mehaničko provjetravanje

Član 172.

Sve jame, koje su opasne zbog požara, metana ili ugljene prašine moraju se mehanički provjetravati. Ako

se iznimno upotrebljava prirodno provjetravanje, takve jame moraju ipak biti snabdjevene uređajima za mehaničko provjetravanje.

Član 173.

Glavno jamsko kao i posebno provjetravanje vrši se ili usisavanjem ili duhanjem zraka. Glavno jamsko provjetravanje vrši se po pravilu usisavanjem, a posebno duhanjem.

20) Posebno mehaničko provjetravanje

Član 174.

Pri posebnom mehaničkom provjetravanju sisanjem, vjetrene cijevi imaju se dovoditi po mogućnosti što bliže radilištu tako, da ono bude dovoljno provjetravano; upotrijebljeni zrak ima se puštati u izlaznu vjetrenu struju. Ispušne cijevi imaju se sprovesti tako daleko od ventilatora, da struja upotrijebljenog zraka ne dođe u neposredni dodir sa lampom čuvara ventilatora.

Pri posebnom provjetravanju duhanjem vjetrene cijevi imaju se dovoditi najmanje na 10 m do radilišta a duhani zrak treba uzimati iz svježe ulazne vjetrene struje.

Član 175.

Električni ventilatorj za posebno provjetravanje treba da budu postavljeni po mogućnosti u svježoj struji tako, da se izbjegne miješanje izlaznog sa svježim zrakom i vraćanje upotrijebljenog zraka u radilišta.

Član 176.

Posebno provjetravanje u ugljenim slojevima sa plinovima ili ugljenom prašinom dopušteno je po pravilu do udaljenosti od 300 m od jamske vjetrene struje. Isto vrijedi i za uskope do 150 m i okna do 100 m.

Kad je radilište posjednuto, posebno provjetravanje mora se vršiti stalno i tako izdašno, da se sigurno može spriječiti nakupljanje plina na radilištu. Posebno provjetravanje mora biti stalno i u slučaju zastoja u radu, ako bi bili ugroženi radnici koji rade u vjetrenoj struji.

Posebno provjetravanje ne smije biti tako jako, da separatni ventilator stvara zatvorenj krug vjetrenja, u kome se kreće upotrijebljeni zrak.

Zabranjeno je plinove odstranjivati isključivo pomoću komprimiranog zraka bez upotrebe vjetrovinih cijevi, izuzev slučaja gdje se vjetrenje cijevi ne može primijeniti.

21) Ručni ventilatorj i bušotine za provjetravanje

Član 177.

Upotrebu ručnih ventilatora za provjetravanje treba izbjegavati, a u koliko se ipak moraju upotrebljavati, njihova udaljenost od radnog mjesta ne smije biti veća od 25 m. Ručni ventilator mora davati najmanje 10 m³ zraka na 1 minutu. Radnici zaposleni kod takvih ručnih ventilatora ne smiju pripadati akordnoj partiji.

Član 178.

Vjetrene spojke mogu se privremeno provjetravati pomoću vjetrovinih bušotina, ako su sigurne od zarušenja, a depresija je dovoljna za uspješno provjetravanje.

22) Glavni jamski ventilatori

Član 179.

Glavni jamski ventilatorj imaju biti tako postavljeni da se ulazna i izlazna vjetrena struja nalazi u takvom razmaku, koji isključuje kratke spojeve.

Član 180.

Kod opasnijih jama sa plinovima ili ugljenom prašinom postavlja se rezervni ventilator.

Glavne i rezervne ventilatore treba postavljati tako, da se spriječi njihovo uništenje uslijed eksplozije.

Član 181.

Glavni jamski ventilator kod opasnih jama mora biti stalno pod kontrolom. Ako pri ventilatoru postoje automatski alarmj uređaji, koji odmah najavljuju svaki poremećaj u hodu ventilatora, i minimalni i maksimalni prekidači, ne moraju se strojne naprave i signalni uređaji stalno nadzirati, ali se svakih 8 sati mora vršiti kontrola od strane stručnog nadzornog organa. Glavni ventilator kod jama, koje nisu opasne mora nadzorni organ dnevne kontrolirati.

Član 182.

Motor ventilatora mora biti tako jak, da može podnijeti 25% jače opterećenje u slučaju potrebe pojačanja vjetrene struje zbog pojava većih količina plina u jami uslijed vremenske depresije ili drugih uzroka.

Član 183.

Glavni jamski ventilator mora imati napravu za registriranje depresije, brzine ili količine jamske vjetrene struje. Dijagrami se moraju čuvati najmanje tri mjeseca.

Član 184.

Ako se glavni ventilator ne nalazi blizu prometne zgrade ili ulaza u jamu, mora biti spojen sa telefonskom mrežom jame i sa prometnom kancelarijom.

23) Promjene u vjetrenju

Član 185.

Promjene kod glavnog jamskog ventilatora kao i kod posebnih ventilatora može po pravilu odrediti samo odgovorni tehnički upravnik ili njegov opunomoćeni zamjenik.

Ako iznenada zaprijeti opasnost od skupljanja plinova, nadzorni organ mora odmah poduzeti potrebne mjere radi dovoljne ventilacije i o tom izvijestiti odgovornog tehničkog upravnika. Ovaj ima ispitati poduzete mjere, te ih odobriti ili preinačiti.

Osim nenadane opasnosti, kad mogu promjene u provjetravanju odrediti nadzorni organi, promjene vjetrenja mogu se provesti samo po izričitoj naredbi odgovornog tehničkog upravnika.

Ako se plinovi skupljaju u većim količinama, a mogu se odstraniti pojačanom ventilacijom na račun drugih odjela jame, promjene može odrediti samo odgovorni tehnički upravnik.

Radnicima je uopće zabranjeno izvršiti bilo kakve promjene u provjetravanju.

24) Susjedstvo jamskih prometa**Član 186.**

Ako jama ima prometne odjele sa posebnim odgovornim tehničkim upraviteljima, oni će postupiti sporazumno, u koliko promjene u vjetrenju jednog odjela mogu utjecati na vjetrenje drugog odjela.

Ako se jedna jama približi drugoj na 50 m, mora se osigurati nesmetan vjetrovit tok obiju jama bez obzira da li pripadaju jednom ili dvjema poduzećima.

25) Saobraćaj eksplozivnim motorima**Član 187.**

Ako se u jami vrši saobraćaj eksplozivnim motorima, vjetrovna struja onih prostora, gdje saobraćaju lokomotive, ima se sprovesti neposredno u izlaznu jamsku struju. U protivnom imaju se poduzeti potrebne mjere sigurnosti: odnosno obustaviti prijevoz eksplozivnim motorima.

26) Posebni nadzorni organi provjetravanja**Član 188.**

U opasnim jamama moraju se odrediti posebni nadzorni organi provjetravanja. Njihova prava i dužnosti kao i odnos prema odgovornom tehničkom upravitelju i ostalim nadzornim organima moraju biti točno određeni uputstvom uprave rudnika. Nadzorni odgan provjetravanja ne smije biti zainteresiran dodacima na plaću, koji su zavisni od veličine produkcije u dijelovima jame, za koje mu je povjeren nadzor.

27) Kontrola radišta u kojima je prekidan rad**Član 189.**

Radišta, na kojima se nije radilo 8 ili više sati, a uskope, na kojima se nije radilo 4 ili više sati, nadzorni organ mora pregledati prije nego što se ponovno zaposjednu, da li u njima ima praskavih ili škodljivih plinova. Uskopi se moraju pregledati u posljednjoj posljernijoj prije ponovnog zaposjedanja. U važnijim slučajevima kontrolu vrši sam odgovorni tehnički upravitelj ili njegov zamjenik.

Ako je rad cijele jame mirovao 8 ili više sati, radnici ne smiju ulaziti u jama, dok se ne izvrši kontrola plinova u cijeloj jami i dok se ne utvrdi, da je jama normalno provjetrena i da nema opasnosti po radnike.

Kontrola radišta, u kojima je prekidan rad, vrši se samo u pratnji.

28) Mjerenje i ispitivanje jamskog zraka**Član 190.**

Radi kontrole raspodjele jamske vjetrovne struje, u glavnim vjetrovnim putevima i u svakom vjetrovnom odjelu jame sa plinovima treba urediti stanice za mjerenje količine i temperature zraka. Mjerenje treba vršiti najmanje jednomput mjesečno, a po potrebi i češće. Sva opažanja unose se u knjigu provjetravanja.

Mjerenje zraka i temperature, ako se to uslijed opasnosti pokaže potrebnim, vrši se redovno tjedno i upisuje u knjigu provjetravanja.

Barometarsko stanje i temperatura napolju moraju se svaki dan promatrati.

Mjerenje i upise vrši osoblje, koje odredi odgovorni tehnički upravitelj. Upise u knjigu provjetravanja pregleda i potpisuje odgovorni tehnički upravitelj.

Član 191.

Na zahtjev rudarskog inspektorata rada treba analizirati glavnu izlaznu vjetrovnu struju kao i izlazne vjetrovne struje pojedinih vjetrovnih odjela u pogledu sadržaja CH_4 , CO_2 i CO i drugih škodljivih plinova. Kod opasnijih jama analiza glavne izlazne struje vrši se mjesečno, a pojedinih vjetrovnih odjela tromjesečno.

29) Knjiga provjetravanja**Član 192.**

U knjizi za provjetravanje mora se za svaki vjetrovni odjel označiti najveći broj zaposlenih radnika u jednoj smjeni u periodu između dva mjerenja i količina zraka, koja u minuti otpada na odjel i na jednog radnika u odjelu, pri čemu treba računati i konje i eksplozivne motore. Knjiga mora sadržati: podatke za temperature, barometarsko stanje, SH_4 , CO_2 , CO i druge škodljive plinove.

30) Plan provjetravanja**Član 193.**

Za svaku jama sa mehaničkim provjetravanjem i za svaki odjel jame sa samostalnom vjetrovnom strujom, koja se odvaja iz čiste vjetrovne struje i ulazi u izlaznu vjetrovnu struju jame, treba ustanoviti plan provjetravanja, u kome mora biti ucrtan smjer i put vjetrovne struje, svi jamski prostori i radišta, kao i naprave za ravnanje i mjerenje vjetrovne struje. Sve promjene imaju se unositi u te planove.

31) Ispitivanje sadržaja metana u zraku sigurnosnom benzinskom lampom (indiciranje)**Član 194.**

Indiciranje metana vrši se po pravilu najprije cijelim plamenom benzinske sigurnosne lampe i to tako, da se lampa diže polako od tla do krova jamskog prostora i isto tako polako spušta prema tlu. Ako ispitivanje cijelim plamenom ne pokaže opasno skupljanje praskavog plina, ispitivanje treba ponoviti na isti način s reduciranim plamenom.

Član 195.

Indiciranje metana vrši prvi kopač na svome radištu na početku smjene, prije i poslije svakog lagumanja kao i poslije svakog zastoja rada.

Indiciranje metana vrši i nadzorni organ prilikom pregleda radišta i to najmanje jednomput na smjenu.

Ova kontrola metana ima se vršiti ne samo na radištima nego i na svim mjestima, gdje bi se mogao pojaviti metan.

Ako su u jami uvedene sigurnosne električne lampe, indiciranje metana vrši za to određeno osoblje sigurnosnom benzinskom lampom, a u opasnim jamama električnim indikatorom.

32) Ispitivanje metana osjetljivom lampom**Član 196.**

Ako se indiciranje vrši osjetljivom lampom, mora se najprije izvršiti običnom sigurnosnom benzinskom lampom.

Indiciranje osjetljivom lampom vrši se u jamama sa metanom jedamput mjesečno na krajnjem mjestu izlaza jamske vjetrove struje.

U jamama gdje se još nije pojavio metan, vrši se indiciranje sumnjivih radilišta osjetljivom lampom tjedno i polumjesečno, a običnom sigurnosnom benzinskom lampom svake smjene.

Indiciranje osjetljivom lampom vrši samo nadzorni organ.

33) Električni indikatori metana**Član 197.**

U jamama gdje su zbog veće opasnosti od praskavog plina ili ugljene prašine uvedene sigurnosne električne lampe, moraju se za indicaciju praskavog plina upotrebljavati električne lampe s indikatorom ili posebni električni indikatori, ako je indicacija sigurnosnim benzinskim lampama nesigurna.

Ispitivanje praskavog plina indikatorom vrši nadzorni organ i lagumaši, a prvi kopač na onim radilištima, gdje se može iznenada pojaviti praskavi plin.

Indikatori praskavog plina moraju odgovarati sljedećim uvjetima:

1) moraju sigurno pokazivati praskavi plin kod 1,5% i 2,5%;

2) moraju biti sigurni protiv prijenosa eksplozije iz unutrašnjosti indikatora na vanjski zrak i kod najvećih brzina vjetrove struje;

3) moraju biti tako udešeni, da se mogu upotrebljavati dva sata duže od radnog vremena smjene;

4) moraju biti snabdjeveni magnetskim ili drugim kovati eksplozije slučajnim oštećenjem.

5) moraju biti tako uređeni, da ne mogu prouzrokovati eksplozije slučajnim oštećenjem.

U pogledu držanja, ispitivanja, izdavanja i čuvanja indikatora vrijede odredbe za sigurnosne lampe.

Ispitivanje praskavog plina osjetljivim električnim indikatorom vrši se analogno odredbama prethodnog člana.

34) Postupak pri pojavi metana i praskavog plina**Član 198.**

Prvu pojavu metana u jami treba odmah javiti višem administrativno-operativnom rukovodstvu i istodobno poduzeti sve potrebne zaštitne mjere radi sprečavanja eventualne eksplozije. Ovo treba također odmah javiti rudarskom inspektoratu rada.

Svako zapaljenje plinova, pa i u slučaju da se ne dogodi eksplozija ili unesrećenje ljudi, ima se odmah prijaviti rudarskom inspektoratu rada sa opisom mjesta, uzroka i posljedica upaljenja.

Član 199.

Ako se pri indiciranju metana na radilištu, gdje se metan dosada nije pojavljivao, ustanovi praskavi plin t.j. da sadržaj metana iznosi 1,5% ili više, mora se takvo radilište napustiti, a ulaz pregraditi i postaviti križ kao znak, da je pristup zabranjen.

O pojavu praskavog plina ima se odmah izvijestiti nadzorni organ.

Ako i kraj provjetravanja radilišta ostaje na radilištu metana manje od 2,5% rad se može nastaviti samo uz potrebne mjere sigurnosti u pogledu lagumanja, ras-

vjete, češće kontrole sadržaja metana, pojačanog nadzora it.d.

Ako na radilištu i kraj provjetravanja ostaje metana više od 2,5% ne smije se na istom nastaviti rad. Ako se rad iznimno mora nastaviti, može se to činiti uz potrebne mjere sigurnosti bez lagumanja i pod stalnim nadzorom.

Ako se u metanu pokažu tragovi etana ili se u jami sa metanom razvija i ugljena prašina, vrijede za 1,5% metana odredbe, koje inače vrijede za 2,5% metana. Prema tome pooštravaju se i ostale odredbe u pogledu praskavog plina.

35) Evidencija o pojavama metana**Član 200.**

Svaku pojavu metana u jami upisivat će za to određeni nadzorni organ u knjigu provjetravanja, ako ne postoji posebna knjiga, u koju se unose pojave metana.

Kod svakog upisa pojave praskavog plina treba pribilježiti, što je učinjeno radi provjetravanja.

Metanske upise i bilješke ovjerovljuje odgovorni tehnički upravnik svakodnevno.

36) Probijanje u predjele napunjene plinom**Član 201.**

Ako se na radilištima koja napreduju u cjelinu ugljenog sloja, izvanredno jako ili iznenada pojavljuju praskavi ili škodljivi plinovi, treba napredovati uz prethodno vrtanje.

Otvor u prostore, koji su napunjeni praskavim ili škodljivim plinovima, ima se postepeno širiti, da najedamput ne navale veće količine plinova u jamsku ventilaciju. Po potrebi treba postaviti i nepropusna sigurnosna vrata.

Mora se pobrinuti za postepen i siguran odvod opasnih plinova.

Svaka provala praskavih ili škodljivih plinova mora se odmah prijaviti rudarskom inspektoratu rada i višem administrativno-operativnom rukovodstvu.

37) Sabiranje metana u uskopnim radovima**Član 202.**

Istodobno prodiranje s više uskopa u cjelinu ugljenog sloja, izuzimajući paralelni uskop, sa istog sprata ili hodnika može se vršiti samo u iznimnim slučajevima, gdje ne prijete opasnost od takvog rada. Dok nije uspostavljena vjetrena veza s višim spratom mogu se iz uskopa praviti hodnici koso ili horizontalno samo radi vjetrenog spoja. Ako se istodobno prodire sa uskopom i vjetrenim spojem, moraju oba rada biti provjetravana.

U pojedinim odjelima ne smiju se razvijati pripremni radovi niti započeti s otkopavanjem, dok nije uspostavljena vjetrena veza s višim spratom i osiguran odvod vjetrove struje.

Ako su uskopni radovi obustavljeni na duže vrijeme, a nisu probijeni na viši sprat radi provjetravanja, imaju se na najnižem mjestu nepropusno zatvoriti.

38) Osiguranje od starih radova**Član 203.**

Prostori starih radova, koji su u vezi sa jamskim prostorima, u kojima se radi, moraju biti zarušeni odnosno ispunjeni, da ne bude praznina u kojima bi se mogli skupljati praskavi ili škodljivi plinovi (CH_4 , CO , CO_2 , H_2S , SO_2 , H).

Ako se predviđa, da u starim radovima ima veća količina plinova, koji bi mogli napuniti otvorene jamske prostore, treba stare radove nepropusno odijeliti od otvorenih jamskih prostora.

39) Ugljena prašina

Član 204.

Opasnom smatra se prašina onog ugljena, koji u svježem stanju sadrži više od 14% volatilnih dijelova, izračunato na čisti ugljen.

Jamska uprava u rudniku sa opasnom ugljenom prašinom dužna je uzimati probe ugljene prašine i iste ispitivati. Probe se uzimaju sa bokova i podgrade, tako da se dobije prosjek ugljene prašine.

Lebdeća prašina u zraku kontrolira se uzimanjem proba zraka i utvrđivanjem količine prašine u 1 m³ zraka.

40) Otklanjanje opasnosti od ugljene prašine

Član 205.

Pri dobivanju i otpremi ugljena treba paziti, da se nepotrebno ne stvara ugljena prašina.

U jamama sa opasnom ugljenom prašinom upotrebljava se samo sigurnosno električno svijetlo, dok u jamama sa manjim pojavama ugljene prašine može se upotrebljavati sigurnosno benzinsko svijetlo.

Kod mehaničkog zasipavanja praznih prostora treba obratiti pažnju, da zasipni materijal trenjem o cijevi ne stvara iskre.

Član 206.

Ako se u kojem jamskom prostoru nakuplja ugljena prašina na tlu, krovu, bokovima ili na podgradi više od 2 mm. treba je odstranjivati.

Opasnost od ugljene prašine otklanja se ili pomoću vlaženja ili pomoću kamene prašine. Jedan način u istim jamskim prostorima isključuje drugi. U opasnim jamama sa većim pojavama ugljene prašine opasnost od ove prašine otklanja se pomoću kamene prašine.

41) Otklanjanje opasnosti od ugljene prašine vlaženjem jamskih prostora

Član 207.

U jamama sa opasnom ugljenom prašinom ima se izgraditi vodovod tako, da uvijek može ovlažiti svaki prostor, gdje se razvija ili nakuplja ugljena prašina.

Otvoreni jamski prostori, gdje se razvija ili nakuplja ugljena prašina u opasnim količinama, moraju se toliko vlažiti prskanjem stropa, tla, bokova i podgrada, da se spriječi lebđenje prašine u zraku i prašina učini neškodljivom. Takvi prostori moraju se čistiti od prašine, a prašina izvažati. Dobiveni ugljen ima se prije tovarjenja i izvažanja dovoljno ovlažiti, a osobito površina ugljena u vozicima.

Član 208.

Za vlaženje radilišta i okoline do 20 odnosno 30 m u smjeru ventilacije staraju se prvi kopači radilišta, koji su za to i odgovorni, ali ih treba strogo nadzirati. Radilišta se moraju naročito ovlažiti prije i poslije lagumanja. Za vlaženje jamskih prostora, gdje nema radilišta, stara se za to određeno osoblje, kome u tu svrhu odgovorni tehnički upravnik izdaje pismeno uputstvo. Takvo se osoblje zavodi poimence u knjigu provjetravanja.

Član 209.

Da se spriječi prijenos eksplozije iz jednog otkopnog odjela u drugi, izgrađuju se na ulazu i izlazu odjela, a po potrebi i u ulaznim i izlaznim vjetrenim hodnicima vodne naprave, koje trajno vlaže te prostore, kao i druge naprave, koje u slučaju potresa od eksplozije stvaraju trenutno vodene slapove.

Jamska vjetrena struja vlaži se najsitnijim rasprskavanjem vode na što više mjesta čime se pomaže, da se ugljena prašina učini nepodesnom za eksploziju.

42) Otklanjanje opasnosti od ugljene prašine pomoću kamene prašine

Član 210.

Kamena prašina mora biti suha i tako fina da lebdi u zraku kao i ugljena prašina, a ne smije biti škodljiva za zdravlje. Cjelokupna prašina mora da prođe mrežu od 144 otvora na cm², a najmanje 50% tako prosijane prašine mora proći sito sa 6400 otvora na cm². Kamena prašina ne smije sadržavati više od 15% sagorive materije. Kamena prašina smatra se sposobnom za lebđenje, ako poslije ležanja mjesec dana u jami može stvarati pri duhanju ustima oblake prašine.

Svi otvoreni jamski prostori, gdje se razvija ugljena prašina, moraju se češće i toliko zasipati kamenom prašinom, da se onemogući eksplozija ugljene prašine. Prašina koja se taloži na bokovima, ne smije sadržavati više od 50% sagorivih dijelova.

Prostor, gdje se laguma, treba prije lagumanja izdašno prašiti u krugu od 5 m, oko i u pravcu laguma. Za prašenje se mora upotrijebiti najmanje 5 kg kamene prašine po svakom lagumu, a najmanje 10 kg, ako je samo jedan lagum. Osim toga se mora svaki lagum snabdjeti sa vanjskim zalogom kamene prašine i to kod jama bez metana najmanje 1 kg, a kod jama sa metanom najmanje 1½ kg kamene prašine na svaki lagum.

Član 211.

Za dovoljno prašenje radilišta i okoline do 10 m staraju se prvi kopači radilišta, koji su za to i odgovorni, ali moraju imati na raspolaganju dovoljno kamene prašine i moraju biti strogo nadzirani.

Za prašenje prostora, gdje nema radilišta, stara se za to određeno osoblje, kome odgovorni tehnički upravnik izdaje pismeno uputstvo u tu svrhu. Takvo se osoblje zavodi poimence u knjigu provjetravanja.

43) Brane kamene prašine

Član 212.

Osim prašenja kamenom prašinom imaju se primjenjivati za otklanjanje opasnosti od ugljene prašine i brane od kamene prašine, koje djeluju uslijed potresa u času eksplozije i stvaraju pregrade od prašine za sprečavanje prijenosa eksplozije u druge odjele.

U jamama bez metana postavljaju se glavne brane kod vjetrenih odjela u ulaznoj i izlaznoj vjetrenoj struji, a sporedne brane ispod i iznad otkopne fronte i na radovima otvaranja i pripreme u ugljenom sloju.

U jamama sa metanom glavne brane postavljaju se kod vjetrenih odjela u ulaznoj i izlaznoj vjetrenoj struji i kod radova otvaranja i priprema, a sporedne brane ispod i iznad otkopne fronte, na međuspratnim hodnicima kao i kod stepenastih otkopa, ako su razmaci otkopa veći od 15 m.

Od postavljanja brana prema prethodnim stavkama u radovima otvaranja i pripreme, koji nisu duži od 25 m kao i kod otkopne fronte kod jama bez metana, a kod stepenastih otkopa u jamama sa metanom, može se odustati, ako su svi ti radovi tako vlažni da ugljena prašina ne lebdi u zraku ili ako su spomenuti radovi kao i hodnici otkopa i sami otkopi izdašno prašeni.

Član 213.

Brane treba da sadrže slijedeće količine kamene prašine: kod jama bez praskavog plina glavna brana 200 kg a sporedna brana 50 kg, a u jamama sa praskavim plinom glavna brana 400 kg a sporedne brane 80 kg kamene prašine, sve računato na 1 m² presjeka hodnika.

Razmak između pojedinih brana mora biti najmanje 2 m a brane se tako smještaju, da iznad kamene prašine ostaje još 10 cm slobodnog prostora.

44) Rad u toplom zraku

Član 214.

Radilišta, gdje je temperatura veća od normalne u jami, moraju se posebno nadzirati a toplota mjeriti tjedno. Ako je toplota viša od 28°C, mjerenje će se vršiti svakog dan. Rezultate treba bilježiti u knjigu provjetravanja. Temperatura se mjeri u visini glave zaposlenih radnika.

Član 215.

Na radilištima, gdje je toplota 30° C ili više, mogu se radnici zaposliti najviše 6 sati dnevno.

Ako toplota prijeđe 38° C, radnici mogu biti zaposleni samo u slučaju krajnje nužde i opasnosti, ali broj radnika mora biti radi sigurnosti i mogućnosti izmjene podvostručen.

Ako je jamski zrak zasićen vlagom ili stagnira, ove se mjere poduzimaju kod nižih temperatura, a mjerenje se vrši pomoću katatermometra. Radnik se može zaposliti prema mogućnosti hlađenja zraka i to kod 11 katastupanja 6 sati, a kod 7 katastupanja ne više od 4 sata. (Mjerena vlažna katavrijednost).

Član 216.

Radnici, koji su radili na toplim radilištima, ne smiju se istog dana zapošljavati na hladnijim mjestima.

Na toplim radilištima zaposleni radnici moraju se mijenjati svakog mjeseca. Po isteku jednog mjeseca mogu biti iznova zaposleni na toplim radilištima.

45) Požar u jami

Član 217.

Mala gnijezda vatre u bokovima hodnika ili sličnih prostora, čiji je obujam poznat, mogu se gasiti vodom, a pogašen ugljen ima se odmah iznijeti iz jame. Mjesto požara rashlađuje se vodom.

Član 218.

Ako se požar u jami ne može ugasiti, imaju se dotični jamski prostori odmah nepropusno zatvoriti i to najprije provizorno nepropusnom drvenom pregradom, a zatim zidom od betona, opeke ili nabivene gline, pri čemu treba po potrebi usjeći zasjeka u bokove, strop i tlo. Takva mjesta mogu se ispunjavanjem zatvoriti, a ispunjavanje mora biti po pravilu najmanje 5 puta duže

od visine prostora. Ako su brane zatvorenog požarnog prostora dovoljno jake, tako da mogu izdržati pri tisak eksplozije vodika, požar u zatvorenom prostoru može se gasiti i pomoću vapnenog mlijeka.

Član 219.

Ako se požar pojavi na ulasku jamske vjetrene struje a ne može se inače ugasiti, gašenje požara može se izvesti puštanjem vode u okno ili zatvaranjem okna. Radnici, a osobito navozači kod okna moraju biti upućeni kako imaju postupati u slučaju požara u oknu sa ulaznom vjetrenom strujom.

Član 220.

Kad nastane požar u jami, treba radnike udaljiti sa radilišta, koja mogu biti ugrožena od požarnih plinova.

Pri radu na suzbijanju požara treba indicirati na metan. Ako ima praskavog plina, koji bi mogao doći u doticaj sa vatrom i uslijed čega bi mogla nastati eksplozija, radnici se moraju udaljiti iz dijela jame ugroženog eksplozijom.

Isto tako treba udaljiti radnike i iz jamskih prostora, koji su ugroženi od eksplozije, ako su prostori, koji se nalaze u vatri, zatvoreni ili se u tim zatvorenim prostorima može zapaliti plin.

Član 221.

Ako se pri radovima na suzbijanju požara opasno razvijaju požarni plinovi, imaju se upotrebljavati električne lampe, a aparati i naprave za davanje kisika držati u pripremi. Po potrebi radovi na suzbijanju požara vrše se sa oparatima za spasavanje.

46) Ispitivanje zraka u zatvorenim požarnim prostorijama

Član 222.

U zatvorenim požarnim prostorima ima se povremeno ispitivati zrak na O, CO, CO₂, CH₄ H.

Da se omogući uzimanje proba zatvorenog zraka, postavljaju se u požarnim zidovima cijevi. Prema važnosti mjeri se i pritisak temperature zatvorenog zraka.

47) Otvaranje zatvorenih požarnih prostora

Član 223.

Zatvoreni veći požarni prostori mogu se otvarati samo po izrađenom planu za sigurnost rada i pod rukovodstvom odgovornog tehničkog upravnika. Prije početka otvaranja treba o tome izvijestiti rudarski inspektorat rada.

Za otvaranje takvih prostora potrebno je, da sastav zatvorenog zraka obzirom na CO, CH₄ i H nije više opasan da se upali. Sastav zatvorenog zraka smatra se neopasnim za paljenje, ako u zatvorenom kisiku količina zapaljivih plinova iznosi 2% ili više, a sadržaj kisika je manji od 8%. Ako ima kisika 8% ili više, upaljivih plinova mora biti manje od 2%.

Prije otvaranja imaju se izvršiti sve pripreme, da se požarni prostori mogu odmah zatvoriti, ako se za to ukaže potreba. Provjetravanje mora biti stalno i mehanički, a ne difuzijom.

Zabranjen je prilaz radnom osoblju bez aparata za umjetno disanje. Najmanje tri osobe moraju biti snabdjevene ovim aparatima. U rezervi treba držati najmanje tri aparata za umjetno disanje i aparat za

umjetni povraćaj disanja, potrebna nosila i ostali pribor za prvu pomoć. Mora biti prisutno dva puta toliko osoba vještih u rukovanju aparatima, koliko ima aparata.

Treba urediti signalnu, odnosno telefonsku službu. Ovi radovi se vrše pod stalnim nadzorom rudarskog inženjera ili kvalificiranih nadzornika sa rudarskom školom i rudarskom praksom od najmanje tri godine.

Član 224.

Zrak iz zatvorenih požarnih prostora ima se provesti neposredno u izlaznu jamsku vjetrenu struju. Ako to nije moguće mora se provjetravanje zatvorenih požarnih prostora tako ograničiti, da se zrak iz takvih prostora može dovoljno osvježiti i razrijediti do neškodljive mjere.

48) Nadziranje požara i evidencije

Član 225.

Svi odjeli jame, gdje se može upaliti ugljen, mora za to određeno osoblje stalno nadzirati. Isto tako moraju se požarni zidovi stalno kontrolirati.

O svakom zapaljenju i požaru treba voditi evidenciju u pogledu mjesta, vremena, uzroka požara i mjera, koje su poduzete. Na jamskim planovima moraju takva mjesta biti označena.

Svaki požar u jami, čim nastane, treba odmah prijaviti rudarskom inspektoratu rada i administrativno-operativnom rukovodstvu.

49) Nadziranje jame i uputstva za nadzorne organe i radnike

Član 226

Svako mjesto rada u jami sa plinovima ili ugljenom prašinom mora biti pregledano najmanje dva puta u smjeni od strane nadležnog organa, koji ima službu u toj smjeni. Nadzorni organ mora po svršetku smjene javiti nadzorniku slijedeće smjene svoja opažanja u pogledu sigurnosti rada.

Vetrene puteve i izlaze za slučaj opasnosti nadzorni organ treba pregledati najmanje jedamput tjedno, a vjetreno okno najmanje jedamput mjesečno. Rezultat pregleda unosi se u knjigu provjetravanja.

Kao nadzorni organi mogu biti samo osobe sa najmanje jednogodišnjom praksom u jamama jednake ili veće opasnosti.

Član 227.

Da se nadzorni organi, koji su u službi, mogu uvijek sporazumjeti sa vodstvom pogona, izlaz i glavna mjesta jame moraju biti spojena telefonom sa pogonskom kancelarijom i stanom odgovornog tehničkog upravnika.

Član 228.

Odgovorni tehnički upravnik mora svake godine ili prema potrebi izdati uputstva radnicima i nadzoranim organima radi njihovog vladanja u jami opasnoj od požara, praskavog plina i ugljene prašine i to prema odredbama ovog pravilnika, s osobitim obzirom na prilike njegove jame. To uputstvo mora sadržavati i odredbe za vladanje u slučaju požara ili eksplozije praskavog plina ili ugljene prašine. Uputstvo za radnike ima se ovima proglasiti i izložiti u proizaonici.

50) Olakšice za jame koje nisu opasne

Član 229.

Za jame, gdje se ne predviđa opasnost od požara, praskavih ili škodljivih plinova i ugljene prašine, dozvoljene su olakšice u suglasnosti sa rudarskim inspektoratom rada.

51) Uputstva za postupak u slučaju eksplozije ili požara

Član 230.

U slučaju eksplozije ili požara u jami treba najprije pozvati ljude, koji su ugroženi, da se udalje iz jame po određenim putevima. Na izlazu se moraju za bilježiti imena svih, koji su izašli da se može ustanoviti, koji su zaostali. Isto tako treba bilježiti imena onih osoba, koje ulaze u jamu radi spasavanja.

Odmah treba ustanoviti, da li su glavni jamski ventilatori i vjetreno okno u ispravnom stanju. Eventualna oštećenja moraju se hitno popraviti, a kod ventilatora postaviti dobro izučenog i pouzdanog čuvara, koji mora odmah javljati tehničkom upravniku sve promjene u izlaznoj vjetrenoj struji.

Moraju se pozvati čete za spasavanje, za prvu pomoć i liječnici, telefonski ili brzojavno obavijestiti rudarski inspektorat rada, administrativno-operativni rukovodilac i javni tužilac. Po potrebi imaju se pozvati u pomoć i čete za spasavanje okolnih rudnika. Služba na telefonu mora biti neprekidna.

Treba poduzeti mjere, da se spriječi navala nepozvanih na rudniku.

Član 231.

Odgovorni tehnički upravnik mora nastojati, da što prije sazna mjesto i razmjer eksplozije i da li je eksplozija izazvala požar, da može poduzeti potrebne mjere za spasavanje. On ne smije dopustiti, da pojedinci samovoljno postupaju.

Ako se pretpostavlja, da u jami nije nastao požar, treba ući i napredovati sa ulaznom vjetrenom strujom i putem popravljati oštećene naprave za provjetravanje, dok se ne dode do predjela eksplozije.

Ako se u prostorima, gdje je djelovala eksplozija, nalaze ljudi, čete za spasavanje prodiru naprijed sa aparatima, da što prije iznesu ranjene i omamljene do svježe vetrene struje. Radna ekipa čete za spasavanje sastoji se po pravilu iz pet, a najmanje iz tri člana računavši i vođu čete.

Ako nema opasnosti, da bi mogao nastati požar, treba pojačati provjetravanje prostora, u kojima je djelovala eksplozija, na račun drugih odjela jame, ako se time ne bi izazvala opasnost za ljude, koji se još nalaze u tim odjelima.

Član 232.

Ako je eksplozijom nastao požar, a za to postoje sigurni podaci ili opravdano uvjerenje, mora se rad ograničiti na prodiranje čete za spasavanje i iznašanje ranjenih i omamljenih. Ako ne postoji mogućnost, da se na mjestu požara skuplja praskavi plin obrambeni radovi provode se bez spomenutog ograničenja.

Ako je sigurno, da se na mjestu požara skuplja praskavi plin ili da će doći u doticaj s vatrom ili su već nastale nove eksplozije, po pravilu se odustaje od rada spasavanja, a osobito u slučaju, ako se po jakosti eksplozije može pretpostaviti, da su svi ljudi, koji su se nalazili u prostorima eksplozije, poginuli. U takvom slučaju obrambene mjere mogu se iznimno

poduzimati u suglasnosti sa rudarskim inspektoratom rada,

Član 233.

Ako je požar nastao iz drugih uzroka, a ne uslijed eksplozije, treba što prije izvesti ljude iz ugroženih prostora na mjesto sa svježom vjetrovom strujom i pristupiti gašenju požara. Ako se požar ne može ugasiti, treba prostore, koji su obuhvaćeni vatrom sigurno zatvoriti.

Vjetrova struja se može u slučaju požara oslabiti, ako nema opasnosti, da bi se mogli nakupiti praskavi plinovi i nastati eksplozija.

Ako nije isključena mogućnost eksplozije u jamskim prostorima zatvorenih zbog požara, ne smiju se u ugroženim prostorima nalaziti ljudi, dok postoji opasnost.

Član 234.

Ako nastane požar u vjetrovom oknu, treba najprije radnike udaljiti iz jame, a potom pristupiti gašenju požara. Ako nastane požar u oknu sa ulaznom vjetrovom strujom, mora se odmah ventilator obustaviti i radnici se moraju udaljiti iz jame. Smjer jamske vjetrove struje može se samo onda okrenuti, ako nema opasnosti, da bi praskavi plin mogao doći u doticaj sa vatrom.

Udaljenje ljudi kroz vjetrovo okno je dozvoljeno samo onda, kad nema opasnosti, da bi ih plinovi mogli dostići.

Ako udaljenje ljudi iz jame nije moguće, treba odabrati pogodne jamske prostore, koji se mogu vratiti ili inače odijeliti od jamske vjetrove struje sa požarnim plinovima i u tim prostorima držati ljude, dok ne bude moguće da se udalje iz jame. Zrak se u tim slučajevima po mogućnosti osvježuje privodenjem komprimiranog zraka.

VII. STROJEVI I UREĐAJI

1) Električni strojevi i uređaji u rudnicima ugroženim od eksplozije

Član 235.

Električni strojevi, transformatori, aparati i električni uređaji moraju biti tako izvedeni, da ne mogu izazvati eksplozije u prostorima, gdje se može očekivati sakupljanje eksplozivne mješavine plinova ili ugljene prašine.

Takvi strojevi, transformatori i aparati moraju biti snabdjeveni vidljivim znakom, kako bi osoblje znalo da se isti mogu upotrijebiti u prostorima, gdje prijeti opasnost od eksplozije.

Na takvim strojevima, transformatorima i aparatima ne smije električarsko osoblje ništa mijenjati, što bi moglo umanjiti njihovu sigurnost.

Rudnici ugroženi od eksplozivnih plinova i ugljene prašine imaju se pridržavati specijalnih propisa za izgradnju električnih uređaja, koji ne mogu izazvati eksplozije praskavih plinova i ugljene prašine.

Koji se jamski prostori smatraju ugroženim od praskavih plinova i ugljene prašine, ustanovljuje se od strane za to posebno osnovane komisije, a u kojoj sudjeluje organ rudarskog inspektorata rada.

Upotreba električnih uređaja visoke napetosti nije dopuštena kod radova na otvaranju i pripreme.

Član 236.

Projekt za odobrenje izgradnje električnih uređaja dostavlja se ministarstvu rudarstva narodne re-

publike i nadležnom rudarskom inspektoratu rada, sa priložima situacije opisa i nacrtu uređaja, sa potvrdom tvornice da strojevi i aparati odgovaraju propisima, da su izvršena potrebna ispitivanja, kao i da je dobitna vrsta strojeva i aparata ispitana u probnom hodniku u pogledu sigurnosti protiv eksplozije.

Ministarstvo rudarstva narodne republike odobrava pismeno izgradnju električnih uređaja po raspravi na licu mjesta.

Prije upotrebe odobrenih električnih uređaja strojevi, transformatori i aparati moraju biti pregledani od strane stručne osobe određene od ministarstva rudarstva narodne republike, da li odgovaraju odobrenim uvjetima. Na licu mjesta treba provjeriti i cijeli uređaj, da li odgovara odobrenom projektu u svim dijelovima.

O stručnom pregledu sastavlja se zapisnik, koji se dostavlja ministarstvu rudarstva narodne republike, koje na temelju istog pismeno odobrava rudniku upotrebu električnog uređaja i o tome obavljačuje rudarski inspektorat rada. Odobrenje se na rudniku unosi u knjigu o pregledima električnih uređaja.

Svaki premještaj tako odobrenih električnih uređaja treba prethodno prijaviti rudarskom inspektoratu rada sa prilogom situacije novog mjesta postavljanja.

Član 237.

Osim godišnjih pregleda od strane stručnih osoba imaju se dijelovi električnih uređaja koji su sigurni od praskavih plinova i ugljene prašine najmanje jednom mjesečno pregledati i od strane stručnog elektrotehničkog osoblja rudnika.

Pri svakom pregledu mora se posvetiti osobita pažnja zaštitnom uzemljenju električnih uređaja.

Član 238.

Prilikom vršenja svih radova oko montaže i popravaka električnih instalacija mora se pridržavati propisa elektrotehnike.

Ove radove vrši osoblje sa stručnom i praktičnom spremom.

Član 239.

Na električnim instalacijama smiju se vršiti radovi samo onda, kada je struja iskopčana.

Upotreba gumenih rukavica, gumenih čizama i alata sa izoliranim drškama, zabranjena je izuzev slučaja opasnosti.

Član 240.

Električarski poslovođa mora poučiti sve radnike, koji su zaposleni kod električarskih radova, kako se pruža prva pomoć pri nesretnim slučajevima prouzrokovanim udarom električne struje. On vodi brigu, da se u samoj električnoj centrali i kod svih električnih uređaja izlože uputstva za rukovanje s tim uređajima kao i za davanje prve pomoći unesrećenim od električne struje.

Član 241.

Električni uređaji rudnika moraju biti godišnje najmanje jednom pregledani od strane stručnih osoba.

Član 242.

Isključivanje i uključivanje struje radi rada na liniji vrši se na razvodnoj ploči ili na najbližem rasklop-

nom uređaju, a vrši ga električarski monter ili vođa partije. Po isključenju struje sprovodnici se međusobno vežu na kratki spoj i ova kratka veza mora biti još uzemljena sa obje strane mjesta, gdje se radi. Na razvodnoj ploči treba označiti, da je struja isključena zbog rada na liniji.

Uključivanje se vrši u slučaju, da je struja isključena na razvodnoj ploči, po sporazumu električarskog montera ili vođe partije sa poslovođom električne centrale, a kod drukčijeg isključivanja za uključivanje odgovara monter odnosno vođa partije.

Radovi na električnim uređajima vrše se pod neposrednim nadzorom električarskog poslovođe ili druge za to naročito određene osobe.

Član 243.

Postolja strojeva i transformatora moraju biti sigurno uzemljena.

Uređaji moraju biti smješteni u posebnim prostorijama ili ogradeni i snabdjeveni tablom sa natpisom, kojim se upozorava na opasnost.

Razvodni uređaj i transformatori moraju biti smješteni u zasebne odjele. Ti odjeli moraju biti stalno zaključani, a ključevi se moraju nalaziti kod poslovođe ili za to ovlaštene osobe.

Član 244.

U svakom odjelu treba držati u pripremi za nesretne slučajeve kuke sa izoliranim ručicama a u većim odjelima i drvene stolice sa izoliranim nogama kao i ostali pribor, koji bi mogao poslužiti za spasavanje.

Njihova upotreba dozvoljena je pod stručnim vodstvom u slučajevima spasavanja života i imovine.

U tim odjelima ne smiju se držati nikakvi drugi predmeti izuzev onih, koji su potrebni za spasavanje i održavanje.

Član 245.

Ulaz u transformatorske odjele i prostore razvodnih ploča, kad su električni uređaji pod napetošću, dozvoljen je samo električarskom poslovođi i drugim za to određenim osobama. Iznimno je ulaz dozvoljen i strojovođama radi rukovanja prekidačima, ali oni moraju za taj posao biti upućeni od strane električarskog poslovođe.

2) Kompresori

Član 246.

Kompresori moraju biti tako uređeni, da daju komprimirani zrak po mogućnosti što više suh i čist od prašine.

Temperatura komprimiranog zraka ne smije ni na jednom mjestu prelaziti 140° C. Za mjerenje temperature komprimiranog zraka moraju biti postavljeni termometri.

Ulje za mazanje kompresora mora biti čisto mineralno ulje sa temperaturom paljenja preko 250°C.

Rezervoari komprimiranog zraka moraju biti snabdjeveni sigurnosnim ventilom i slavinom za ispuštanje vode. Prije upotrebe oni se moraju ispitati hladnim pritiskom 50% većim od radnog pritiska.

Član 247.

Kompresori i njihovi rezervoari moraju se radi pregleda povremeno otvarati a po potrebi čistiti. Prolaz komprimiranog zraka kroz rezervoar treba biti dijagonalan, da se ne bi taložilo ulje i voda, da ne dođe do eksplozije.

Član 248.

Cijevi u jami polažu se prema unaprijed izrađenom planu zavisno od količine komprimiranog zraka. Vodovi se ne smiju odvajati pomoću savijanja cijevi, da se ne bi suzio presjek cijevi. Kod polaganja treba voditi računa o rastezanju cijevi. Na najnižim mjestima cijevnog voda treba predvidjeti mogućnost ispuštanja kondenzirane vode.

VIII. SANITARNE ODREDBE

1) Garderobe i prostorije za prozivanje

Član 249.

Na svakom rudniku mora se urediti jedna prostorija kao garderoba za presvlačenje radnika prije i poslije rada. U toj prostoriji mora biti prema broju jamskih radnika ili jednak broj dvostrukih ormarića propisane veličine za smještaj građanskog i radnog odijela ili jednak broj vješalica.

Osim toga mora se omogućiti radnicima, koji rade u vlazi, sušenje radnog odijela i obuće poslije rada, a po potrebi i sušenje građanskog odijela i obuće za vrijeme rada.

Na svakom rudniku moraju prema broju radnika biti uredene prostorije, u kojima se radnici prije rada mogu zadržavati i gdje se prozivaju i raspoređuju za rad.

I jedne i druge prostorije moraju se držati čisto, dobro provjetravati i u hladnim danima grijati.

2) Prostorije za pranje i kupanje

Član 250.

Na svakom rudniku moraju se radnicima staviti na raspolaganje kupaoznice sa tuševima sa hladnom i toplom vodom, računajući jedan tuš za najviše 10 osoba u jednoj smjeni. U kupaoznici mora postojati osim prostora za presvlačenje još i jedna prostorija, u kojoj će radnici moći provesti izvjesno vrijeme prije napuštanja kupaoznice.

Ove prostorije moraju se zimi grijati.

Svakom radniku rudnik mora staviti na raspolaganje potrebnu količinu sapuna, ubrusa i drvene papuče.

3) Nužnici

Član 251.

Kod ulaza u jamu treba urediti nužnike koji odgovaraju broju zaposlenih radnika na jednoj smjeni. Ovi se nužnici: ukoliko nisu sa vodenim ispiranjem, moraju periodično dezinficirati vapnenim mlijekom (rastvaranjem odnosno miješanjem jednog dijela gašenog vapna sa 2—3 dijela vode), ili mlijekom klornog vapna (rastvaranjem odnosno miješanjem jednog dijela klornog vapna sa 4 dijela vode).

U jami se mora na svakih 30 radnika urediti po jedan nužnik, u kojem će biti namještena posuda sa poklopcem, koja se može prenositi odnosno prevoziti. Prilikom namještanja praznih posuda treba na dno istih do visine od 1/6 nasuti vapnenog mlijeka. Svaki nužnik mora se nalaziti u zaklonjenim dijelovima jame i mora biti dovoljno provjetran priključkom na izlaznu vjetrenu struju.

Nužnici moraju biti u jami pravilno raspoređeni.

Posude treba svakodnevno ispraznjavati u naročito za tu svrhu iskopane jame na površini. Ove jame ne smiju biti u blizini prometnih zgrada, a moraju biti udaljene najmanje 50 m od eventualnih bunara sa vodom za piće.

Poslije ispražnjenja treba posude raskužiti sa spomenutim dezinfekcionim sredstvom i isplaknuti običnom vodom.

4) Voda za piće

Član 252.

Svim zaposlenim radnicima mora se staviti na raspolaganje zdrava i pitka voda u dovoljnoj količini. U nedostatku zdrave i pitke vode mora se zaposlenim osobama staviti na raspolaganje dezinficirana voda ili prokuhana s osvježavajućim dodacima, ukoliko ne postoji na licu mjesta vodovod.

Za piće u jami voda se mora staviti na raspolaganje radnicima u naročito za tu svrhu određenim posudama. Posude moraju biti od materijala, koji ne će kvariti ukus vode, rdati, pljesniviti i t. d. Ovakve posude moraju biti zatvorene sa poklopcima, koji čuvaju vodu od zagađenja. Svaki radnik treba imati svoju vlastitu čuturicu za vodu.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

1) Briga za zdravlje i život radnika

Član 253.

Dužnost je odgovornog tehničkog upravnika i nadzornog osoblja, da se brinu za osiguranje zdravlja i života zaposlenih radnika prema odredbama ovog pravilnika, kao i prema općim načelima suvremene tehnike.

2) Upoznavanje radnika sa ovim pravilnikom

Član 254.

Uprave rudnika dužne su brinuti se, da se radnici upoznaju sa odredbama ovog pravilnika. One su nadalje dužne u određenim rokovima izraditi uputstva za radnike u skladu sa ovim pravilnikom.

Član 255.

Odredbe ovog pravilnika primjenjivat će se na sve podzemne prostore rudarskih poduzeća, koji će se izgrađivati po stupanju na snagu ovog pravilnika.

Već postojeći rudnici koji ne ispunjavaju odredbe ovog pravilnika u pogledu sigurnosti pri radu i higijene rada, dužni su da se u što kraćem roku, a najkasnije za jednu godinu, postepeno usklade sa ovim propisima.

Rokove za postepeno ispunjavanje propisa ovog pravilnika u već postojećim rudnicima određivat će nadležni rudarski inspektorat rada, vodeći pri tom računa o objektivnim, materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Član 256.

U slučaju pomanjkanja kadrova iznimke od odredaba člana 2. stavke 4. u pogledu kvalifikacija odgovornog tehničkog upravnika odobrava ministar rudarstva u sporazumu sa ministrom rada narodne republike.

Član 257.

Sve ostale higijenske i tehničke zaštitne mjere pri radu u rudnicima, koje nisu obuhvaćene ovim pravilnikom, imaju se urediti po propisima Općeg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu od 13. siječnja 1947. (»Službeni list FNRJ« — broj 16. od 25. veljače 1947.).

Član 258.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

Br. 7980

Beograd, 29. svibnja 1947.

Ministar rada,

Vicko Krstulović, s. r.

412.

Na temelju čl. 15. Zakona o inspekciji rada propisujem

P R A V I L N I K

O HIGIJENSKIM I TEHNIČKIM ZAŠTITNIM MJERAMA NA MORSKIM BRODOVIMA

I. — OPĆI PROPISI

Član 1.

Propisi ovog pravilnika primjenjivat će se na sve morske brodove počev od 400 BRT na kojima ima zaposlenih osoba u radnom odnosu.

Član 2.

U smislu ovog pravilnika u radnom odnosu na brodu kao poslodavac smatra se brodersko poduzeće odnosno vlasnik broda (u daljnjem tekstu poslodavac), a njegovim odgovornim zastupnikom zapovjednik broda.

Dužnost poslodavca zapovjednika broda i posade

Član 3.

Poslodavac i zapovjednik broda obavezni su starati se da se brod i svi uređaji na njemu održavaju u takvom stanju, da posada broda bude zaštićena od nesretnih slučajeva, profesionalnih oboljenja i drugih bolesti u vezi s radom.

Član 4.

Zapovjednik broda obavezan je starati se da posada broda upotrebljava sve propisane zaštitne naprave i sredstva i da se pridržava svih propisa, koji su u tu svrhu doneseni. Obavezan je dalje starati se da sve zaštitne naprave budu stalno u ispravnom stanju i pri ruci članovima posade, u slučaju kvara da na vrijeme budu popravljene, a dotrajale pravodobno izmijenjene novima.

Član 5.

Svaki član posade obavezan je pridržavati se svih propisa, uputstava i odredaba, koje se odnose na sprečavanje nesretnih slučajeva, profesionalnih i drugih oboljenja u vezi s njegovim radom. Obavezan je dalje pridržavati se propisa, koji se odnose na opću sigurnost broda i posade. U tu svrhu svaki član posade oba-

vezan je da se na vrijeme upozna sa svim sigurnosnim propisima, koji se odnose na njegov djelokrug rada.

Član 6.

Svaki član posade dužan je, kada se ukrca na brod, da donese sa sobom najpotrebnija odijela i tri potpuna pribora rublja.

Članovima posade koji su izloženi štetnom utjecaju atmosferskih prilika, rada ili nečistoće mora poslodavac staviti na raspolaganje zaštitna odijela i obuću (impregnirana odijela, čizme i sl.).

Član 7.

Svaki član posade kada zbog prestanka svoje službe napušta brod, dužan je svoju stambenu prostoru i povjereni mu inventar predati u potpunom redu.

Održavanje uređaja, naprava i sredstava

Član 8.

Strojevi, alat, aparati, naprave, uređaji i t.d. moraju prije upotrebe biti ispitani u pogledu njihove sigurnosti od posebno za to zaduženih osoba. Svi nedostaci i sve nepravilnosti moraju se odmah prijaviti zapovjedniku broda.

Član 9.

Svaki član posade, koji opazi bilo kakve izvanredne ili nenormalne pojave na brodu, dužan je o tome odmah izvijestiti zapovjednika broda.

Član 10.

Strojevi, alat, aparati, naprave, uređaji i ostali predmeti kojima se posada služi pri radu, i sigurnosne naprave, uređaji i zaštitna sredstva moraju se upotrebljavati samo u onu svrhu za koju su određeni. S njima se mora pažljivo rukovati, moraju se održavati u ispravnom stanju, a nakon upotrebe očistiti i odložiti na za to određeno mjesto.

Član 11.

Zloupotreba, oštećivanje i samovoljno odstranjivanje zaštitnih naprava, uređaja i sredstava najstrožije je zabranjeno. Nedostaci i kvarovi moraju se odmah odstraniti odnosno prijaviti nadležnom starješini.

Uklanjanje zaštitnih naprava i uređaja smije se vršiti samo u slučaju potrebe (popravak strojeva ili pojedinih dijelova, preuđavanje strojeva i sl.). Po prestanku te potrebe moraju se zaštitne naprave i uređaji dovesti u prvobitno stanje.

II. — HIGIJENSKO-TEHNIČKE ZAŠTITNE MJERE I UREĐAJI

A. Na palubama

Ograde

Član 12.

Paluba i svaki izloženi dio broda, kao mostovi, visoki prolazi, platforme i sl., moraju biti ograđeni sigurnom ogradom od željeza visokom najmanje 1,20 m.

Prema konstrukciji broda ograda može biti puna, rešetkasta ili otvorena. Kod otvorene ograde pojedine horizontalne prečke ne smiju biti razmaknute više od

0,25 m. Pone ograde moraju imati dovoljan broj otvora za izljev vode.

Član 13.

Oko svih otvora na palubi (grotla za teret, ugljen i ostale svrhe) moraju biti postavljene jake ograde visoke najmanje 1,20 m. Na brodovima manje tonaže ove ograde mogu biti niže, o čemu odlučuje inspektorat rada za pomorstvo.

Član 14.

Svi otvori grotla moraju biti pokriveni jakim i sigurno postavljenim drvenim mosnicama debljine najmanje 0,08 m. Namjesto drva može se upotrijebiti i drugi jači materijal debljine razmjerne njegovoj čvrstoći.

Otvori s ogradama koje su niže od 0,90 m moraju se, čim se otkriju i za čitavo vrijeme dok su otkriveni, ograditi sigurnom napravom, kao na pr. nategnutim konopom ili sl.

Mosnice grotla moraju za vrijeme plovidbe biti prevučene s najmanje tri jaka voštana platna. Za vrijeme plovidbe po Jadranskom moru dovoljna su dva voštana platna.

Član 15.

Svi otvori na palubi moraju noću biti dobro osvijetljeni. Naročito moraju biti danju i noću dobro osvijetljeni otvori tanka za vođeni gruz (deep-tank) dok se tank čisti ili suši.

Prolazi

Član 16.

Prolazi na otvorenim palubama, prilazi čamcima za spasavanje i mjestima vršenja službe, prolazi i hodnici u potpalublju ili na nadgradima, ne smiju biti zakrčeni predmetima koji bi ometali slobodno kretanje i o koje bi se moglo spotaći, a moraju biti toliko široki da se dvije osobe mogu lako mimoći.

Kod novih brodova treba nastojati da se svi hodnici odnosno prolazi grade u ravnoj liniji.

Slobodna visina hodnika do unutrašnjeg stropa ili do krovne grede mora iznositi barem 1,85 m, a na brodovima preko 1000 BRT najmanje 2,00 m.

Kad se na palubi nalazi bilo kakav teret, računajući i brodsku opskrbu, tada na prolazima koji vode stambenim prostorijama posade ili bilo kojem uređaju za sigurnost broda i posade (kormilu, čamcima za spasavanje, splavima, opremi, kuhinji i t.d.) moraju biti postavljeni preko tereta jaki drveni pomoćni mostovi sa čvrstim drvenim ili željeznim ogradama na obim stranama.

Cijevi

Član 17.

Parne i vodne cijevi, koje prolaze palubom, moraju biti pokrivene jakom zaštitom po cijeloj svojoj dužini i postavljene tako da ne ometaju prolaz.

Lanci

Član 18.

Lanci i motke za pomicanje kormila, ako prolaze palubom, moraju u svakom slučaju biti dobro zaštićeni, ali i pristupačni. Na novim brodovima moraju biti instalirani uređaji za kormilarenje bez ovakvog prijenosa.

Na svim brodovima moraju se nalaziti naprave za zaštitu kormila (kočnice kormila). Na novim brodovima ove naprave moraju se nalaziti u zatvorenom prostoru.

Stube i ljestvice

Član 19.

Stube koje s glavne palube vode na gornju palubu, kaštio, kasar i druga nadgrada moraju biti široke najmanje 0.80 m i ne smiju biti strmije od 65 stupanja. One moraju biti izgrađene od jake željezne ili drvene građe i ograđene s obje strane zaštitnom ogradom s oblim ručnim zahvatnicama.

Ljestvice za penjanje na jarbole i dimnjake moraju biti od željeza promjera najmanje 0.012 m, udaljene od stijene najmanje 0.15 m i s naslonom ili košom na vrhu.

Stube za silaženje u prostorije pod palubom moraju biti od čvrste željezne ili drvene građe i ograđene s obje strane jakim pridržnicama.

Ljestvice za spuštanje u brodska skladišta moraju biti od željeza i tako postavljene, da ih teret, osobito pri krcanju, ne bi ošteti ili razbio. One moraju biti postavljene u ravnoj okomitoj neprekinutoj liniji bez obzira na broj paluba koje zahvaćaju. Moraju biti od željeza promjera najmanje 0.015 m, široke najmanje 0.25 m i udaljene od stijena najmanje 0.12 m.

Odstupanje od ovog propisa dopušta se na starim brodovima ukoliko teškoće tehničke prirode priječe izvedbu ovih preinaka o čemu odlučuje inspektorat rada za pomorstvo.

Naprave za silaženje s broda

Član 20.

Most za silaženje na kopno mora biti širok najmanje 0.80 m i s obje strane mora imati sigurnu ogradu visoku 1.00 m. Nagib mosta ne smije prijeći 25 stupanja. Most mora imati poprečne letve. Po noći most mora biti dobro osvijetljen.

Glavne ljestve za silaženje na kopno moraju biti jake i sigurno građene, široke najmanje 0.80 m sa čvrstom ogradom visokom 1.00 m. Stepenice moraju biti duboke 0.25 m, i imati napravu koja ih drži u horizontalnom položaju bez obzira na nagib ljestava.

Zapovjednički most

Član 21.

Zapovjednički most mora biti tako građen i opskrbljen takvim napravama, da je osoblje u vršenju navigacione službe dobro zaštićeno od atmosferskih nepogoda.

Ograda mosta mora biti visoka 1.20 m i nad njom mora biti postavljen pomični platneni prsobran.

Na prednjem dijelu navigacionog mosta mora biti postavljen najmanje jedan aparat za rasprskavanje kiše.

Navigaciona kabina mora se nalaziti na zapovjedničkom mostu i s ulazom neposredno s mjesta vršenja straže.

S krmene strane na desnom ili na lijevom krilu zapovjedničkog mosta moraju postojati prilazi s palube.

Na zapovjedničkom mostu mora se nalaziti kormilarica zatvorena sa svih strana. Kormilarica mora imati prozore po cijeloj širini pramčane i vrata s obje bočnih strana, uređaj za grijanje i ormariće za odlaganje odijela i obuće.

Dizalice tereta

Član 22.

Zabranjeno je dizati i spuštati osobe u skladišta pomoću uređaja za krcanje tereta, kao i svako zadržavanje : prolaz ispod dizalica dok nose teret.

Dizalice tereta moraju biti tako građene, da sa sigurnošću mogu dizati i držati težinu koja im je propisana.

Dopušteno opterećenje mora biti vidljivo označeno u tonama na samoj grani dizalice (nosaču, derricks).

Uređaj za pokretanje grane dizalice mora biti tako udešen, da se ove operacije mogu sigurno i nesmetano vršiti sa same palube.

Sva užeta dizalice moraju biti čelična i promjera koji odgovaraju maksimalnom opterećenju dizalice. Zabranjeno je upotrebljavati nadopletena užeta kojima su prsle niti.

Kuka mora biti opremljena automatskim zaporom, da se ne može otvoriti sama od sebe.

Koluti koloturnika moraju imati kuglične ležaje, naprave za podmazivanje i tehničku sposobnost za teret određen za odnosnu dizalicu.

Brod mora imati isprave nadležnih organa o ispravnom stanju uređaja za dizanje tereta.

Zapovjednik broda obavezan je obavljati periodične preglede svih naprava i uređaja za krcanje tereta i utvrđeno stanje ubilježiti u brodski dnevnik. Ovo će vršiti osobito prije početka i za vrijeme krcanja tereta.

Za rad kod krcanja tereta primijenit će se posebni propisi.

Vitla

Član 23.

Za poslugu vitla za dizanje tereta i vezanje broda mogu se upotrijebiti samo one osobe, koje su za to osposobljene.

Dijelovi vitla koji strše, a koji se pokreću moraju biti zaštićeni ili glatko izvedeni.

Vitla moraju imati sigurnosne kočnice.

Jačina vitla mora odgovarati njegovom najvećem dopuštenom opterećenju, odnosno, kod vezivanja brodova, snazi razmjernoj veličini broda.

Kod ručnih vitla ručice za okretanje moraju biti propisno dimenzionirane i sigurno pričvršćene na osovinu. One moraju imati obostranu skakavicu koja sprečava povratni udarac.

Na svakom vitlu mora biti na vidljivom mjestu označeno njegovo najveće opterećenje u tonama.

Uređaj sidra

Član 24.

Na svim brodovima na mehanički pogon uređaj za dizanje sidra mora biti takav, da izvučeno sidro leži sigurno i nepomično u svom oku.

Ovakav uređaj mora se uvesti na sve brodove ukoliko to ne bi bilo skopčano s velikim tehničkim poteškoćama o čemu odlučuje inspektorat rada za pomorstvo.

Na brodovima na kojima postoji stari uređaj za dizanje sidra na sohu, mora se ona bar jedamput godišnje ispitati težinom dva i po puta većom od težine sidra.

Koloturi, klobučnice, brci i druga oprema sohe moraju uvijek biti u ispravnom stanju.

Čelik-čela**Član 25.**

Čelik-čela za privezivanje broda moraju biti u ispravnom stanju i ne smiju imati prekinutih niti.

Čelik-čela moraju biti namotana na posebnim vretenima.

Munjovodi**Član 26.**

Na svim brodovima s drvenim jarbolima i na onima na kojima jarboli imaju drvene nastavke, moraju biti postavljeni munjovodi.

Munjovodi moraju biti uvijek u ispravnom stanju i povremeno pregledavani. O njihovom stanju zapovjednik broda obavezan je unijeti bilješku u brodski dnevnik.

Ventilacija skladišta, ugljenika (spremišta ugljena) i rezervoara**Član 27.**

Na prednjoj i stražnjoj strani svakoga skladišta tereta mora biti postavljena barem jedna cijev za ventilaciju. Na brodovima koji plove po Sredozemnom moru, Crnom moru i oceanima zbroj presjeka svih ovih cijevi mora za jedno skladište iznašati najmanje 1/900 horizontalnog presjeka skladišta (t. j. 1/900 umnoška dužine i širine skladišta).

Podnožje ventilacionih cijevi na palubi mora biti jake građe da može izdržati udarce mora. Visina podnožja ventilacionih cijevi mora iznositi barem 0.915 m, a na nadgradima barem 0.46 m. Otvor glavne ventilacione cijevi na slobodnoj palubi mora biti najmanje 0.50 m povrh ograde broda, a na nadgradima najmanje 0.60 m povrh njihove palube. Ako su podnožja ventilacionih cijevi viša od 0.915 m, moraju biti zasebno upeta i pričvršćena.

Glave ventilacionih cijevi moraju biti izvedene da se mogu okretati prema vjetru, a podnožja moraju biti snabdjevena sigurnosnim poklopcem.

Član 28.

Pristup u zatvorene prostorije, rezervoare, ugljenike (spremišta ugljena) i sl. u kojima postoji mogućnost prisustva otrovnih ili omamljujućih plinova i para, smije se vršiti samo pod nadzorom jedne osobe, koja se nalazi izvan ovakvih prostorija i uz upotrebu prethodnih sigurnosnih mjera (provjetranje, dovođenje svježeg zraka, upotreba zaštitnih sredstva za pluća, privezivanje i sl.).

Upaljive tekućine u prostorijama pod palubom moraju biti pohranjene u posebno građenim rezervoarima i sudovima. Ovi rezervoari i sudovi pune se samo s palube pomoću cijevi posebno ugrađenih u tu svrhu. Za odvod plinova i zadaha moraju imati također posebnu cijev, koja siže do iznad palube.

Član 29.

Stijene prostorija u kojima se pohranjuje boja, ulje, petrolej, benzin i slični lako upaljivi predmeti moraju biti od željeza i bojadisane vatrostalnom bojom. Ove prostorije moraju biti naročito ventilirane; ukoliko prirodna ventilacija ne bi bila dovoljna moraju biti umjetno ventilirane.

Prekidači (sklopke) električnih svjetiljaka moraju biti postavljeni izvan ovih prostorija. Ni u kom slučaju ne smiju se upotrebljavati za rasvjetu ovih prostorija svjetiljke s plamenom. U ovim prostorijama

mora biti postavljena posebna cijev za gašenje požara i u blizini mora se nalaziti ručni vatrogasni aparat.

Smještaj strojeva rashladnog uređaja**Član 30.**

Strojevi rashladnog uređaja i drugi aparati i naprave za proizvodnju leda, soda-vode i sl. moraju biti smješteni u odjeljenim prostorijama, koje moraju imati umjetnu ventilaciju.

B. U strojarnici i kotlarnici**Član 31.**

Ispred kotlova i oko strojeva mora biti dovoljno prostora, da zaposleno osoblje može raditi bez opasnosti po zdravlje i život.

Prostorije strojarnice i kotlarnice moraju biti spojene posebnim stubama izravno s palubom.

Ako su kotlovi odijeljeni od strojeva nepropustivom pregradom, svaka prostorija mora biti povezana s palubom posebnim stubama. Ove prostorije moraju biti međusobno povezane nepropustivim vratima, koje se otvaraju prema prostorijama strojeva.

Na kraju tunela osovine vijka mora biti izrađen dovoljno širok izlaz koji, u slučaju opasnosti, služi zaposlenom osoblju da može najkraćim putem izaći na gornju palubu.

Član 32.

Sve ove prostorije moraju biti dovoljno osvijetljene. Posebnim svijetlom, nezavisno o glavnom generatoru brodske rasvjete, moraju biti osvijetljeni: manometri, aparati koji pokazuju visinu vode u kotlovima, ventili i svi važni dijelovi na kotlu i stroju.

Ventilacija**Član 33.**

U prostorijama stroja i kotla ventilacija mora biti takva, da je temperatura uvijek snošljiva i zrak čist. U tu svrhu moraju se postaviti uređaji za izbacivanje istrošenog zraka i ubacivanje svježeg. O uvođenju ovih uređaja na starijim brodovima odlučuje inspektorat rada za pomorstvo.

Izbacivanje pepela**Član 34.**

Na brodovima koji upotrebljavaju ugljen kao gorivo moraju biti instalirane naprave za automatsko izbacivanje pepela. Izuzetak čine brodovi ispod 1000 BRT čiji je potrošak ugljena kroz 24 sata neprekidne vožnje manji od 15 tona, a na kojima je tehnički otežano postavljanje ovih naprava.

Ugljenici (spremišta ugljena)**Član 35.**

Ugljenici (spremišta ugljena) moraju biti odijeljeni od prostorija stroja i kotla željeznom pregradom. Ugljenici (spremišta ugljena) moraju biti uvijek ventilirani umjetnom ventilacijom, da bi se spriječilo skupljanje upaljivih plinova.

Ugljenici (spremišta ugljena), kada se u njima radi, moraju biti uvijek dobro osvijetljeni električnim ili sigurnosnim svjetiljkama.

Na donjim palubama uz glavne otvore ugljenika (spremišta ugljena) moraju postojati i pokrajni izlazi koji se mogu upotrijebiti u slučaju opasnosti.

Prolazi

Član 36.

Prolazi oko glavnih i pomoćnih strojeva moraju biti široki najmanje 0,80 m i u visini od najmanje 1,80 m posve slobodni od svih predmeta i pokretnih dijelova strojeva, koji bi ometali prolaz.

Alat

Član 37.

Svi pomoćni predmeti, alat i sl. u prostorijama stroja i kotlova moraju biti za vrijeme plovidbe sigurno smješteni i pričvršćeni.

Cijevi

Član 38.

Parne cijevi moraju biti obložene izolacionim materijalom i opskrbljene dovoljnim brojem odvodnjivača za ispuštanje kondenzata.

Ograde

Član 39.

Svi dijelovi stroja (koljena osovina, ručke, zupčnici, zamašnjak, pokretno polužje, sisaljke i t. d.) ukoliko su na dohvat zaposlenih osoba, moraju biti tako ograđeni, da osobe koje rade oko strojeva budu potpuno zaštićene.

Član 40.

Ležaji glavnih osovina i njihovi potporni ležaji moraju imati uredaje za automatsko podmazivanje.

Član 41.

Na stijenama prostorije stroja i u tunelu osovine vijka moraju biti postavljeni ručni pridržaji. Za pristup i rukovanje glavnim dijelovima strojeva moraju biti postavljene u visini od najmanje 2 m sigurno pričvršćene platforme u obliku željeznih rešetki. Slobodne strane ovih platforma moraju imati čvrste metalne ograde i to tako, da gornja prečka bude u visini od 1,00 m, a donji dio ograde u visini od najmanje 0,20 m mora biti potpuno ili rešetkasto izveden.

Svjedodžba kotla

Član 42.

Svaki brod mora imati pravovaljanu svjedodžbu nadležnih organa o pregledu i stanju kotlova i sudova pod pritiskom. Ustanovi li inspektor rada, da kotao nije u određenom vremenskom roku pregledan, odmah će o tome izvijestiti nadležnu inspekciju za parne kotlove na morskim brodovima.

C. Ostale zaštitne mjere pri radu

Rad na uzdržavanju i čišćenju broda

Član 43.

Osobe zaposlene na odstranjivanju i struganju rde moraju biti opskrbljene zaštitnim naočarima.

Rad na vanjskoj oplati broda vrši se isključivo u lukama kad je brod privezan ili usidren u mirnoj vodi, kad atmosferske prilike ne stvaraju zapreke obavljanju takvog rada i uz upotrebu sigurnih visećih skela.

Viseće skele moraju biti čvrste građe, od jednog komada i udešene da budu udaljene najmanje 0,30 m od stijene broda. Konopi o koje su viseće skele privezane, moraju biti jaki i čvrsto vezani.

Rad na unutrašnjim stijenama broda, uključivši stijene strojarnice i kotlarnice, mora se vršiti jedino pomoću čvrsto građenih i postavljenih skela providenih čvrstim ogradama.

Rad na bojadisanju broda po zdravlje štetnim bojama (olovnim i sl.) može se obavljati samo onda, ako je zaposleno osoblje zaštićeno od štetnog utjecaja boja (posebno zaštitno odijelo, kapa, rukavice).

Rad za nevremena i vrućina

Član 44.

Za vrijeme atmosferskih nepogoda posada se ne smije slati da radi na otvorenoj palubi, osim u slučaju više sile i radova neophodno vezanih s plovidbom.

Za vrijeme velikih vrućina i u tropskim krajevima posadu se ne smije zaposliti između 10 i 16 sati na palubi na kojoj bi bila izložena neposrednom utjecaju sunčanih zraka.

Za vrijeme velikih vrućina i u tropskim krajevima ne smije se posada, izuzev u hitnim slučajevima, zaposliti na radu u zatvorenim prostorijama.

Ako se posada upotrijebi na radu iz stavke 2. i 3. ovog člana, na mjestu rada, odnosno povrh zatvorene prostorije, u kojoj radi, moraju se razapeti dvostruki šatori. Razmak između gornjeg i donjeg šatora treba da je najmanje 0,30 m.

Kada posada u tropskim krajevima radi na željeznim palubama mora nositi obuću s drvenim poplatima i šesire od pluta.

Radne prostorije

Član 45.

Zatvorene radne prostorije moraju biti higijenski uređene, zaštićene od štetnih atmosferskih utjecaja, dovozlo osvijetljene i opskrbljene uredajima za ventilaciju i grijanje.

III. — STAMBENE PROSTORIJE

A. Općenito

Član 46.

Stambene prostorije sastoje se od spavaonica, blagovaonica i nusprostorija (kuhinja, čitaonica, smočnica, kupaonica, spremnica, praonica i zahoda).

Održavanje čistoće

Član 47.

Stambene prostorije moraju se održavati u redu i čistoći. Za održavanje reda i čistoće brinu se starije osobe koje odredi zapovjednik broda.

Za čistoću i red kreveta, odnosno stambene prostorije, odgovaraju oni koji ih upotrebljavaju.

Pod u stambenim prostorijama mora se prati najmanje jednom tjedno. Posteljina, odijela, sprema, obuće i ostali predmeti, koji se nalaze u spavaonicama, do-

purštaju li vremenske prilike, moraju se iznijeti na zrak barem jedamput tjedno.

Položaj stambenih prostorija

Član 48.

Stambene prostorije moraju se nalaziti iznad manevarske palube i to u sredini broda. U iznimnim slučajevima, kada je to tehnički nemoguće provesti, mogu se ove prostorije nalaziti i na krmi broda.

Odstupanja od propisa prednje stavke dopuštena su na putničkim brodovima i na brodovima koji plove po Jadranskom moru na kojima stambene prostorije služe samo za povremeno stanovanje posade. O ovome odlučuje inspektorat rada za pomorstvo.

Kod starijih brodova, na kojima su stambene prostorije smještene na pramcu, one se moraju nalaziti iza kolizione pregrade, a kreveti se ne smiju ugradivati uz vanjsku oplatu broda.

Član 49.

Stambene prostorije moraju biti lako pristupačne u svako doba i po svakom vremenu. Pristup ovim prostorijama ne smije voditi neposredno s otvorene palube.

Ulazi koji s palube vode u stambene prostorije moraju imati prag visok najmanje 0.30 m, da se sprječavi ulazak vode.

Odjeljivanje stambenih prostorija

Član 50.

Stambene prostorije posade moraju biti odvojene nepropustivim pregradama — koje ne propuštaju zrak, dah, plin ni buku — od brodskih skladišta, spremišta lanaca, ormara i spremišta za svjetiljke, kuhinja i smočnica, mjesta za stoku, strojeva za upravljanje kormilom i sličnih prostorija.

Stambene prostorije ne smiju se nalaziti u neposrednoj blizini strojeva i kotlova. Ukoliko iz konstrukcijskih razloga ovo nije moguće provesti, one moraju biti odvojene hodnikom, a stijene prostorija stroja i kotla moraju biti izolirane slabim vodičem topline i zvuka.

Dimenzije stambenih prostorija

Član 51.

Pod visinom stambene prostorije razumijeva se okomita udaljenost između poda i oplata stropa, odnosno, donjeg ruba palubne grede (spone) mjerene na najnižem mjestu. Visina prostorija koja je snižena vodovima smještenim ispod stropa, mjeri se od donjeg ruba vodova.

Pod površinom stambene prostorije razumijeva se ona, koja preostaje po odbitku konstrukcijskih dijelova broda prije ugrađenog ili unesenog inventara. Kod njenog izračunavanja mjere se uzimaju od vanjskih rubova željeznih profila.

Pod zračnim prostorom razumijeva se onaj, koji ostaje po odbitku ugrađenih konstrukcijskih dijelova.

Član 52.

Visina stambenih prostorija izuzev smočnica, mora iznositi najmanje 2.30 m. Na brodovima ispod 1000 BRT ova visina može iznositi 2.15 m. Na brodovima koji vrše službu isključivo ili većinom u tropskim krajevima najmanja visina iznosi 2.50 m.

Zračni prostor za jednog člana posade mora iznositi najmanje:

za brodove ispod 800 BRT	4 m ³
za brodove preko 800 do 3000 BRT	5 m ³
za brodove preko 3000 BRT	6,5 m ³

Izgradnja stambenih prostorija

Član 53.

Sve željezne stijene i stropovi u stambenim prostorijama moraju se obložiti drvetom ili drugim izolirajućim materijalom koji slabo vodi toplinu i ne propušta vlagu. Oplate moraju biti takve, da sprečavaju zadržavanje gamadi i moraju biti impregnirane protiv gorenja.

Paluba iznad stambenih prostorija mora biti pokrivena drvetom, pod mora biti pokriven drvetom ili kojim drugim slabim vodičem topline.

Uglovi između stijena i podova moraju biti zaobljeni.

Na prikladnim mjestima moraju biti postavljeni izljevi i tako izvedeni, da se mogu zatvarati. Svi izljevi vode moraju biti provedeni preko posebnih cijevi direktno u more ili u kaljuže.

Stijene i stropovi u spavaonicama i blagovaonicama moraju biti glatki i svijetlo obojeni.

Kroz stambene prostorije ne smiju se postavljati prolazi za lance, konope i t. sl. ni cijevi za paru i vodu izuzev instalacije za dovod vode i grijanje odnosnih prostorija.

Rasvjeta stambenih prostorija

Član 54.

U stambene prostorije mora ulaziti toliko dnevne svjetlosti, da se bez naprezanja očiju mogu čitati novine običnog tiska.

Brodovi sa strojnim pogonom moraju imati električnu rasvjetu.

Stambene prostorije moraju biti osvijetljene umjetnim svjetlom. Povrh uzglavlja svakog kreveta mora biti uvedeno svjetlo sa posebnim prekidačem (sklopkom).

Stambene prostorije moraju biti snabdjevene rezervnom rasvjetom za slučaj kvara glavne rasvjete.

Grijanje stambenih prostorija

Član 55.

Stambene prostorije moraju se grijati toplom vodom, parom, toplim zrakom ili električnom strujom.

Zračenje stambenih prostorija

Član 56.

Stambene prostorije moraju osim uređaja za prirodnu ventilaciju imati također napravu za umjetnu ventilaciju povezanu sa centralnim sistemom brodske ventilacije. Ventilacija ne smije uzrokovati promaju. Ventilacioni kanali ne smiju biti poviše kreveta.

Uređaji ventilacije moraju biti građeni i postavljeni tako, da kroz njih ne može prodirati voda.

U tropskim krajevima i za vrijeme velikih vrućina iznad spavaonica, blagovaonica, kuhinja i smočnica mora se razapeti dva šatora jedan povrh drugoga u razmaku od najmanje 0.30 m.

Oznaka prostorija**Član 57.**

Na gornjem pragu vratiju svake stambene prostorije posade mora biti označeno čitljivo neizbrisivim slovima u koju svrhu i za koliki broj osoba je dotična prostorija određena.

B. Spavaonice**Smještaj posade****Član 58.**

Posada će biti smještena u spavaonicama prema slijedećem rasporedu:

- 1) rukovodioci i njihovi pomoćnici u zasebnim spavaonicama s jednim krevetom;
- 2) osoblje palube u posebnom odjelu spavaonica i osoblje stroja u posebnom odjelu spavaonica; spavaonice trebaju imati dva ili tri kreveta tako, da svaka smjena straže ima zajedničku spavaonicu;
- 3) na brodovima na kojima ukupan broj posade osim rukovodioca ne prelazi 6 osoba, može osoblje palube i stroja biti smješteno u zajedničkom odjelu spavaonica ili u jednoj zajedničkoj spavaonici;
- 4) žene, članovi posade, moraju biti smještene u odijeljenim spavaonicama.

Veličina spavaonica**Član 59.**

Za veličinu spavaonica određuju se slijedeće, najmanje mjere:

1) spavaonice s jednim krevetom:			
na	preko 800	preko	
brodovima do 800 BRT	do 3000 BRT	3000 BRT	
visina	2.15 m	2.30 m	2.30 m
površina	5.00 m ²	5.00 m ²	5.50 m ²
prostor	10.75 m ³	11.50 m ³	12.70 m ³
2) spavaonice sa dva kreveta:			
na brodovima	do 1000 BRT	preko 1000 BRT	
visina	2.15 m	2.30 m	
površina	7.00 m ²	7.00 m ²	
prostor	12.00 m ³	16.10 m ³	
3) spavaonice sa tri ili četiri kreveta:			
na brodovima	od 800 do 3000 BRT	preko 3000 BRT	
visina	2.15 m	2.30 m	
prostor	26.00 m ³	28.00 m ³	
površina	12.00 m ²	12.00 m ²	

Kreveti**Član 60.**

Kreveti u spavaonicama, po nutarnjoj mjeri, moraju biti dugi najmanje 1.90 m, široki najmanje 0.75 m, postavljeni u smjeru dužine broda i ne smiju se nalaziti neposredno uz stijene korita broda.

Više od dva kreveta ne smiju biti postavljeni jedan pored drugoga. Razmak između donjeg ruba donjeg kreveta i poda mora biti najmanje 0.30 m, između gornjeg i donjeg kreveta najmanje 0.75 m, između gornjeg kreveta i stropa najmanje 0.70 m. Svi ovi prostori moraju uvijek biti potpuno slobodni.

Kreveti moraju biti čvrsto građeni od čvrstog metala, zaštićeni od rđanja i udešeni tako, da se u njima ne može gamad zadržavati. Izrada kreveta mora biti takova, da mogu lako rastavljati u svrhu čišćenja.

Na uzdužnim stranama kreveta, kod uzglavlja i nogu, moraju biti postavljeni branici dužine jedne trećine kreveta.

Član 61.

Svaki krevet mora biti opskrbljen dobrim žičanim uloškom i strunjačom s prevlakom od jakog trožičnog platna. Strunjača mora biti punjena vunom ili konjskom strunom.

Uložak žičanog uloška gornjih kreveta mora biti postavljen jako platno da se spriječi padanje prašine na donji krevet.

Svaki krevet mora imati dva jastuka, dvije jastučnice, dva vunena pokrivača i četiri plakte.

Posteljina mora se mijenjati najmanje svakog tjedna, a prema potrebi i odredbi zapovjednika broda i česće. Za posteljinu i njeno pranje mora se starati poslodavac.

Kreveti moraju imati pomični zastor koji ne propušta svjetlo.

U spavaonicama s jednim krevetom može se krevet graditi od tvrdog drveta i ispod njega postaviti ladice između kreveta i ladica mora biti 0.10 m slobodnog prostora.

Oprema spavaonica**Član 62.**

Spavaonica s jednim krevetom mora imati ugrađeni krevet nutarnje najmanje širine od 0.75 m i nutarnje najmanje dužine od 1.90 m, s napravom za proširenje, sa čeličnim uloškom, strunjačom od vune ili konjske strune visokom najmanje 0.15 m i jastukom od istog materijala, ormar koji mora biti najmanje 0.60 m dubok i 0.80 m širok s pretincima na vrhu i ladicama na dnu. U spavaonici se mora nalaziti divan, naslonjač, pisalište, police i ormarić za knjige dovoljan broj vješalica, umivaonik od porculana s tekućom, hladnom i toplom vodom i toaletni ormarić s ogledalom na vratima. Prozori i vrata moraju imati zastore koji ne propuštaju svjetlo; ispred kreveta mora biti prostir sag, a kod vratiju otirač za noge.

Spavaonica s više kreveta mora imati sto pokriven linoleumom i za svaku osobu stolicu s naslonom i drveni ormar koji se može dobro provjetriti. Visina ormara jednaka je visini spavaonice, širina i dubina najmanje 0.60 m. Na gornjem dijelu ormara mora se nalaziti pretinac, a na donjem jedna do dvije ladice. Pretinci, ladice i ormari moraju biti snabdjeveni ključevima. U spavaonici mora se nalaziti toaletni ormarić s ogledalom na vratima i dovoljan broj vješalica. Uz svaki krevet mora se postaviti polica za knjige. Pokućstvo mora biti glatko i što jednostavnijeg oblika. Prozori i vrata moraju imati zastore koji ne propuštaju svjetlo. Ispred ulaza mora se nalaziti otirač za noge.

U svim spavaonicama povrh uzglavlja svakog kreveta mora se nalaziti uređaj za smještaj pojasa za spavanje.

Otvori za slučaj opasnosti**Član 63.**

Na vratima spavaonica ili na stijeni do hodnika mora biti otvor zatvoren lako razbivim materijalom koji ne propušta zvuk, a takve veličine, da se u slučaju opasnosti može čovjek kroz njega lako provući. Ovaj otvor mora biti označen natpisom: »U slučaju opasnosti — razbij!«.

C. Nusprostorije**Blagovaonice****Član 64.**

Blagovaonice na brodovima moraju biti namještene i udešene tako, da ih posada može upotrebljavati i za odmaranje i društveni život.

Brodovi, koji redovno putuju neprekidno preko pet dana, moraju imati posebne prostorije za zadržavanje i razonodu posade.

Stolovi u blagovaonicama moraju biti prekriveni linoleumom, tako veliki i s tolikim brojem sjedala, da čitava posada ili dio posade za koji je blagovaonica određena, može odjednom za njima sjediti udobno.

Blagovaonice moraju imati sav potreban inventar i odgovarajuću rezervu pribora za jelo.

Svaka blagovaonica mora imati smočnicu, priručni hladnjak, napravu za grijanje vode i filter ili koju drugu odobrenu napravu za čišćenje pitke vode.

Uredaji za grijanje i provjetravanje blagovaonice moraju biti istog sistema kao i oni propisani za spavaonice.

Prostorije za odlaganje odjeće**Član 65.**

U blizini stambenih prostorija mora se nalaziti posebna prostorija udešena za sušenje i spremanje kišnih kabanica, čizama i radnih odijela.

Posadi mora biti stavljena na raspolaganje posebna prostorija za odlaganje i čuvanje kovčega, vreća i škrinja.

Kuhinje**Član 66.**

Kuhinje se moraju nalaziti na gornjoj palubi ili na prvoj potpalubi. Kuhinja mora biti dovoljno prostrana i mora imati dobre uređaje za zračenje. U njoj se mora nalaziti i biti spremljen sav kuhinjski pribor. Ako se kuhinja nalazi na gornjoj palubi mora osim prozora imati također svjetlarnik na stropu za zrak i svjetlo.

Stijene moraju biti, po pravilu, obložene u visini od 1.50 m svijetlim keramičkim pločicama ili bojadisane emajlovom bojom. Pod kuhinje mora biti pokriven svijetlim pločicama ili drugim sličnim materijalom.

Na brodovima, koji vrše putovanje duže od četiri dana, moraju se u kuhinji, ili njenoj neposrednoj blizini nalaziti posebni uređaji, za pečenje kruha.

Spremnice**Član 67.**

Živežne namirnice čuvaju se u posebnim spremnicima, koje moraju biti prostrane, na prirodan i umjetan način zračene, zaštićene protiv vlage i naglih promjena temperature. Otvori za zračenje u spremnicima moraju biti zaštićeni rešetkama i mrežama protiv insekata.

Vanjske stijene spremnica moraju biti od čelika i obložene materijalom, koji slabo vodi toplinu. Nutarnje stijene moraju biti obložene keramičnim pločicama ili drugim glatkim materijalom bojadisanim svijetlom neotrovnom ugljenom bojom.

Spremnice moraju biti tako uređene, da pojedine vrsti namirnica budu pohranjene i čuvane na posebnom mjestu, koje najbolje odgovara njihovom održavanju u zdravom i uporabljivom stanju. Spremnice moraju biti razdijeljene u više odjela u kojima će se držati odvojeno lako pokvarljive namirnice od onih, koje ne podleže brzom kvaru. Namirnice koje bi radi svojih osobina mogle štetno djelovati jedna na druge, moraju se držati odijeljeno i prema potrebi pohraniti na posebnim policama, pretincima i sl.

Police, pretinci, sanduci i slični uređaji moraju biti obloženi materijalom, koji sprečava ulazak insektima i ostalim štetocinima.

Na brodu mora postojati posebna prostorija određena za pivnicu. U pivnicu se ne smije ulaziti kroz spremnicu.

Hladionik**Član 68.**

Brodovi moraju imati mehaničke hladionike (frižidere). Kod starih brodova, kod kojih nije moguće iz konstrukcijskih razloga postaviti hladionike, postaviti će se ledenice u kojima se mogu smjestiti namirnice u količini prema potrebama posade i području plovidbe.

Smočnice**Član 69.**

Neposredno uz blagovaonice moraju biti smještene smočnice u kojima će se držati potrebna količina namirnica za dnevnu upotrebu, koje ne treba da se pripremaju u kuhinji.

D. Sanitarni uređaji**Umivaonice i kupaonice****Član 70.**

Na brodu moraju postojati umivaonice i kupaonice. Umivaonice i kupaonice za osoblje palube i opće službe moraju biti smještene u blizini njihovih spavaonica ili grupa spavaonica s posebnim ulazom iz unutrašnjih hodnika, za osoblje stroja u blizini prostorija stroja ili kotla. Neposredno uz umivaonice i kupaonice mora se nalaziti prostorija za odlaganje radnih odijela s potrebnim brojem vješalica.

U umivaonicama ili kupaonicama mora biti providena tekuća hladna i topla voda. Umivaonici i kade moraju imati svoje posebne slavine. Tuš mora biti ograđen i udešen da mlaz škropi sa strane.

Umivaonika na brodu mora biti u takom broju, da se najmanje jedna trećina članova posade može u isto vrijeme umivati. Kod određivanja broja umivaonika ne uzima se u obzir one članove posade za koje u spavaonicama postoje ugrađeni umivaonici.

Na najmanje svakih 6 članova posade (preko 3 računana se kao 6) mora postojati jedan ograđeni tuš.

Na brodovima do 12 članova posade, iznimno od prednjeg propisa, može postojati samo jedna kupaonica i jedna umivaonica, ali one moraju biti smještene na mjestu koje je za osoblje stroja pristupačnije.

Ukoliko u kupaonicama postoje kade, one se moraju ispirati poslije svake upotrebe.

Svakom članu posade poslodavac je dužan staviti na raspolaganje dva ručnika.

Praonice i sušionice rublja**Član 71.**

Na brodu mora se nalaziti praonica s tekućom toplom i hladnom vodom i napravama za pranje rublja, kao i sušionica s potrebnim priborom za sušenje rublja.

Obje ove prostorije moraju biti odvojene od spavaonica i blagovaonica, moraju imati uređaje za provjetravanje i grijanje.

Član 72.

Ukoliko na manjim i starim brodovima iz tehničkih razloga nije moguće postaviti posebne praonice i sušionice rublja prilagodit će se za te svrhe umivaonice.

Voda za piće i sanitarne potrebe**Član 73.**

Voda namijenjena za piće i sanitarne potrebe posade mora se držati u posebnim tankovima. Tankovi moraju se puniti (prazniti) posebnom sisaljkom, čija je upotreba zabranjena u bilo koju drugu svrhu.

Zahodi**Član 74.**

Na brodu mora se nalaziti najmanje jedan zahod za svakih osam članova posade (preko 4 računa se kao 8).

Na brodovima sa preko 100 članova posade broj zahoda određuje se prema ocjeni inspektora rada u granicama objektivnih potreba i tehničkih mogućnosti.

Iznimno na brodovima do 12 članova posade moraju se nalaziti najmanje 2 zahoda, a na brodovima do 20 članova posade najmanje 3 zahoda.

Za žene, članove posade, moraju postojati odijeljeni zahodi.

Zahodi moraju biti u blizini spavaonica, umivaonica i kupaoonica, ali moraju biti od ovih odijeljeni. Zahodi moraju biti tako smješteni, da se u njih ne ulazi neposredno iz spavaonica nego iz otvorenih hodnika.

Stijene i podovi zahoda moraju biti od željeza i nepropustivi. Podovi moraju biti obloženi keramičnim pločicama, a stijene u visini od najmanje 1.20 m. Podovi moraju biti nagnuti prema mjestu izljeva da voda sama otječe. Spojevi poda i stijena moraju biti zaobljeni. Zahod mora biti širok najmanje 0.70 m, dug najmanje 0.90 m, a njegova površina najmanje 1 m².

Pod zahoda mora se nalaziti najmanje 1 m iznad najvećega gaza broda. Zahodi na gornjoj palubi moraju biti zaštićeni od vremenskih nepogoda, a isto tako i hodnici koji vode do njih. Zahodi moraju imati pretprostor u kojima se postavljaju umivaonice za pranje ruku. Pranje ruku iz upotrebe zahoda obavezno je za osoblje, koje rukuje sa živim namirnicama (kuhari, konobari i dr.).

Školjke zahoda moraju biti iz materijala koji se ne lomi, ne raspucava i ne rđ. Sjedala zahoda moraju biti drvena s automatskim dizanjem i uz njih moraju biti postavljeni pridržnici.

Zahodi moraju imati posebne naprave za obilno ispiranje tekućom vodom. Odvodne cijevi zahoda moraju imati poseban ventil za sprečavanje prodora mora.

Zahodi moraju imati naprave za prirodnu i umjetnu ventilaciju odijeljenu od svih drugih stambenih prostorija, moraju biti dobro osvijetljeni danju i noću i zimi dobro grijani.

Zahodi moraju se čistiti najmanje jednom dnevno i dezinficirati najmanje jednom tjedno i biti stalno opskrbljeni toaletnim papirom koji nabavlja poslodavac.

Pljuvaonice**Član 75.**

U svim prostorijama određenim za stanovanje, prehranu, zadržavanje i prolaz posade mora biti dovoljan broj higijenskih pljuvaonica postavljenih na visini od 1.20 m.

Pljuvaonice moraju se ispirati najmanje jedamput dnevno.

IV. — ZDRAVSTVENA SLUŽBA**Član 76.**

Zapovjednik broda mora vršiti osobno ili po određenom rukovodiocu nadzor nad zdravstvenim mjerama i nad održavanjem higijene i reda na brodu. Za-

povjednik je dužan da jedamput tjedno, a po svom nahodenju i više, osobno pregleda sve prostorije određene za posadu.

Član 77.

Za slučaj, da se na brodu pojavi zarazna bolest, zahodi, pljuvaonice i drugi predmeti koji su opasni za prijenos bolesti moraju se prati i raskuživati jedamput dnevno, a po potrebi i više puta. Na brodu moraju se nalaziti potrebna sredstva i naprave za raskuživanje.

Član 78.

Za vrijeme ljeta i uvijek kada se brod nalazi u malaričnim krajevima, svi prozori i vrata prostorija određenih za stanovanje, rad i zadržavanje posade moraju biti zaštrti odgovarajućom mrežom protiv insekata.

Zapovjednik može po svom nahodenju ili na prijedlog rukovodioca određenog za staranje o zdravlju posade, ograničiti izlaz posade na kopno u mjestima zaraženim od malarije u vremenu od zalaska do izlaska sunca.

O ovom mora unijeti zabilješku u brodski dnevnik, a posebno o nedostacima koje je zapazio i o svojim naredbama da se ti nedostaci uklone.

Brodsko bolnica**Član 79.**

Na brodovima sa 12 ili više osoba posade čije putovanje traje više od dva dana bez pristajanja, mora se nalaziti brodska bolnica.

Brodsko bolnica mora biti smještena na sredini broda i na najgornjoj palubi odijeljeno od stambenih prostorija određenih za posadu i putnike. Odstupanje od ovih propisa radi neuklonivih tehničkih poteškoća mogu se vršiti jedino s odobrenjem inspektora rada za pomorstvo.

Ako se na brodu nalazi također bolnica za putnike, brodska bolnica mora se nalaziti neposredno do nje.

Brodsko bolnica i njeni sastavni dijelovi moraju biti uvijek u pripremi za smještanje bolesnika i ne smiju se upotrebljavati u bilo koje druge svrhe.

Ulaz u brodsku bolnicu ne smije voditi s palube već iz posebnog hodnika preko kojega su vezani svi bolnički odjeći uključivši ljekarnu, kupaoonice i zahode.

U brodskoj bolnici mora biti dovoljno rasvjete prema propisima člana 54. ovog pravilnika, mora biti dobro osvijetljena umjetnim svjetlom i u njoj se mora nalaziti prikladan uređaj za prenosivu svjetiljku.

Brodsko bolnica mora imati svoj posebni zahod i kupaoonicu namijenjenu isključivo uporabi bolesnika. Zahodi i kupaoonice moraju biti odvojeni od bolničke glavne prostorije metalnom ogradom koja ne propušta vlagu i zadržava. Bolnička kupaoonica mora osim tuša imati kadu.

Član 80.

Na brodovima do 50 članova posade u brodskoj bolnici moraju biti smješteni najmanje dva kreveta bolničkog tipa koji ne smiju biti postavljeni jedan pored drugoga. Na svaki krevet mora otpadati najmanje 5 m² površine. Kreveti moraju biti položeni tako, da im je uzglavlje udaljeno od zida najmanje 0.10 m i da im se može slobodno pristupiti s obje bočnih strana.

Prelazi li normalan broj posade 50 osoba, na svakih daljnjih 50 osoba moraju biti smješteni još dva kreveta do najviše ukupno 12 kreveta, ali u više odijeljenih prostorija.

Kreveti moraju biti opskrbljeni metalnim ulošcima, strunjačama i jastucima od životinjske strune ili vune u težini od najmanje 10 kg, s dva vunena pokrivača, šest plahta, tri jastučenice i pokrivalom.

Kod svakog kreveta mora se nalaziti mala metalna polica za držanje boca, čaša i pljuvaonica.

Kod svakog kreveta mora biti postavljeno dugme za električno zvonce, koje će se nalaziti u stanu osobe određene za njegu bolesnika.

Član 81.

Pod brodske bolnice ne smije biti drven ni od takvog materijala koji upija ili propušta vlagu, plinove i mirise. Zidovi i stropovi moraju biti bojadisani bijelom emajlovom bojom. Spojni rubovi poda i zidova moraju biti zaobljeni. U brodskoj bolnici ne smiju se nalaziti izljevi ni bilo koje cijevi ili kabeli.

Vrata, prozori i ostali otvori u brodskoj bolnici moraju biti zaštrti stalnom mrežom protiv insekata. Naprave s mrežom moraju biti tako uređene da se mogu skidati radi čišćenja. Osim toga u brodskoj bolnici mora biti uvijek na raspolaganju sredstvo za uspješno tamanjenje insekata.

Brodsko bolnica mora imati uređaje za parno ili električno grijanje, odnosno za grijanje toplom vodom ili toplim zrakom. Za održavanje potrebne vlage u zraku mora biti namješten posebni uređaj.

Zračenje brodske bolnice mora biti tako uređeno, da se može vršiti i za nevremena. Osim toga brodska bolnica mora imati uređaje za umjetno zračenje, koji ne prouzrokuju promaju.

Vrata i prilazi brodske bolnice moraju biti toliko široki da se nosila s bolesnikom mogu lako iznositi.

Član 82.

Za svaki krevet moraju se držati u pripremi dva para bolesničkog rublja, jedan par bolesničkih papuča i dva ručnika, a za svaku osobu određenu za njegu bolesnika po dva bijela ogrtača. U brodskoj bolnici moraju biti smješteni ormari za držanje bolesničkog rublja, koje mora biti odvojeno od ostalog broorskog rublja.

Posteljina u brodskoj bolnici mijenja se redovito jedamput tjedno, a prema potrebi i klimi i više puta.

U brodskoj bolnici moraju biti postavljeni umivaonici u svakom odjelu po jedan, s hladnom i toplom tekućom vodom. Uz ostali higijenski pribor, mora se u brodskoj bolnici nalaziti posuda za obavljanje nužde, pljuvaonice, naprave za držanje čaša i bočica za lijekove.

Za bolesnike mora se u brodskoj bolnici nalaziti potreban jedaći pribor i dovoljna količina dijetalne hrane i pića. Svi se ovi predmeti moraju čuvati u posebnoj ormarici izvan prostorije za bolesnike.

U brodskoj bolnici moraju se nalaziti nosila za bolesnike.

Brodsko ljekarna

Član 83.

Brodsko ljekarna mora se nalaziti u odijeljenoj prostoriji s ulazom u brodsku bolnicu.

Lijekovi i sredstva za liječenje i njegu bolesnika na brodu moraju se čuvati u ljekarnama u zatvorenim ormarićima, ili sanducima određenim u tu svrhu i smještenim u pristupačnoj i suhoj prostoriji. Otrovi se čuvaju u naročitim sigurno zatvorenim ormarićima.

Svaki ormarić mora imati na tvrdom papiru odštampan popis lijekova, koji su u njemu pohranjeni.

U brodskoj ljekarni mora se nalaziti stolić, sjedalica na zavrtanj, grijač za vodu s kotlićem za raskuživanje instrumenata, umivaonik sa slavinama posebno za svježu i pitku a posebno za toplu vodu.

Ključ brodske ljekarne čuva zapovjednik, odnosno jedan od rukovodioca palubne službe kojega on za to posebno odredi. U odsutnosti ove dvojice ključ se predaje na čuvanje toga dana službujućem (dežurnom) rukovodiocu palubne službe. Osim zapovjednika poseban ključ ljekarne mora imati i čuvati brodski liječnik ukoliko se nalazi na brodu.

Ambulanta

Član 84.

Na brodovima, koji su dužni imati broorskog liječnika mora postojati ambulanta iz koje se neposredno ulazi u bolnicu.

Ambulanta mora biti prostrana tako, da osim ormarića za lijekove, potrebne za njegu bolesnika, ima stol za preglede i operacije pristupačan sa svih strana.

Stijene i strop moraju biti obojeni bijelom netrovnom bojom. Pod mora biti od keramičkih pločica ili od drugog materijala koji se lako pere.

Ambulanta mora biti danju osvijetljena prirodnim svjetlom s najmanje dva staklena svjetlarnika ili širokim, bočnim prozorima, a noću jakim električnim svjetlom.

U ambulanti moraju se nalaziti svi lijekovi i sprave za njegu bolesnika u odijeljenim ormarićima, stolić i jedna stolica na zavrtanj, te grijač za vodu s posebnim kotlićem za raskuživanje instrumenata. Umivaonik mora imati promjer od najmanje 0.40 m. Nad umivaonikom mora se nalaziti slavina za svježu (pitku) vodu, slavina za toplu vodu i staklena posuda kapaciteta za 6 lt dezinfekcione rastopine.

Liječenje bolesnika

Član 85.

Na brodovima bez liječnika pruža u svim slučajevima prvu pomoć i njeguje bolesnike zapovjednik broda ili rukovodilac kojega on odredi. Ako se ukaže potreba zapovjednik će se obratiti odmah po dolasku u luku na liječnika, prema prilikama zatražit će za vrijeme plovidbe radiotelegrafski savjet i upute, ili će u težim slučajevima prekinuti putovanje i svratiti u prvu najzgodniju luku.

Na brodovima na kojima se po propisima nalazi liječnik, pružanje prve pomoći i njegu bolesnika vrši liječnik o čemu redovno izvještava zapovjednika broda.

Član 86.

Na brodu moraju biti uvijek u pripremi svi uređaji i poduzete sve mjere da se bolesnik, za slučaj potrebe, može za vrijeme plovidbe brzo i nesmetano prekrcati na koji drugi brod.

Bolesnički dnevnik i izvještaji

Član 87.

Brodski liječnik, a gdje ovog nema zapovjednik broda, obavezan je voditi bolesnički dnevnik, zdravstveni iskaz i evidenciju profesionalnih i drugih oboljenja i nesretnih slučajeva i podnositi zdravstveni izvještaj.

Oblik obrazaca propisuje Ministarstvo rada FNRJ u sporazumu s Ministarstvom pomorstva FNRJ i Komitetom za zaštitu narodnog zdravlja pri Predsjedništvu Vlade FNRJ.

Zdravstveni izvještaj i evidencije profesionalnih i drugih oboljenja i nesretnih slučajeva predaju se nadležnim organima pomorske uprave i inspektoratu rada za pomorstvo.

V. — ZAVRŠNE ODREDBE

Član 88.

Prije početka gradnje svakog novog broda, odnosno preuređenja već postojećeg broda, poslodavac je dužan, da u smislu člana 7. Zakona o inspekciji rada zatraži od nadležnog inspektorata rada za pomorstvo mišljenja u pogledu higijensko-tehničke zaštite, stambenim i sanitarnim uređajima na brodu.

U tu svrhu poslodavci su dužni podnijeti na odobrenje nadležnom inspektoratu rada za pomorstvo jedan primjerak nacrtu broda koji u mjerilu 1:100 pokazuje položaj i opće uređenje prostorija određenih za posadu, kao i detaljne nacрте i odgovarajuća obavještenja o ovim prostorijama, koji u mjerilu 1:50 i u propisanim detaljima pokazuju položaj svake prostorije, razmještaj pokućstva i naprava, sredstava i uređaja za zračenje, rasvjetu i grijanje, sanitarne uređaje i sl.

Čuvanje spisa inspekcije rada

Član 89.

Zapovjednik je dužan odvojeno voditi sve spise i dokumente u vezi sa službom inspekcije rada i poslovima na uređenju radnih odnosa i uvjeta rada na brodu, koje će na traženje inspektora rada ili radničkog inspektora staviti im u svako doba na uvid.

Zbirke radničkog zakonodavstva

Član 90.

Na svakom brodu moraju se nalaziti najmanje dva primjerka zbirke svih zakona i drugih propisa o službi inspekcije rada i drugih zakona i propisa o uređenju radnih odnosa i o socijalnom osiguranju.

Primjena propisa Općeg pravilnika

Član 91.

Ukoliko ovim pravilnikom nisu posebno određene njere higijensko-tehničke zaštite pomoraca na brodu,

u tom slučaju primjenjivat će se analogni propisi Općeg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu.

Poslodavac može zatražiti od nadležnog inspektorata rada za pomorstvo tumačenje za pravilnu primjenu na brodove onih higijensko-tehničkih zaštitnih mjera i sanitarnih uređaja koje propisuje Opći pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu.

Rokovi

Član 92.

Odredbe ovog pravilnika primjenjivat će se na brodove koji se budu gradili po stupanju na snagu ovog pravilnika.

Postojeće brodove, koji ne ispunjavaju propise ovog pravilnika u pogledu sigurnosnih higijenskih i tehničkih mjera pri radu, dužni su poslodavci da u što kraćem roku, a najkasnije za jednu godinu postepeno usklade s ovim propisima.

Postojeće brodove, koji ne ispunjavaju propise ovog pravilnika u građevnom pogledu, ukoliko su za njihovo prilagođivanje propisima ovog pravilnika potrebni građevni radovi manjeg opsega (dograđivanja, pregrađivanja i sl.), dužni su poslodavci da ih u što kraćem roku, a najkasnije za dvije godine postepeno usklade s propisima ovog pravilnika.

Postojeće brodove, koji ne ispunjavaju propise ovog pravilnika u građevnom pogledu, ukoliko su za njihovo prilagođivanje potrebni radovi većeg opsega (podizanje nadgrađnja, preinaka rasporeda u međuprolubljima i sl.), dužni su poslodavci da ih u što kraćem roku, a najkasnije za pet godina usklade s propisima ovog pravilnika.

Postojeći brodovi, koji ne odgovaraju propisima ovog pravilnika, a ne mogu se ni dograđivanjem ili pregrađivanjem uskladiti s propisima ovog pravilnika u građevnom pogledu (način gradnje, visina, raspored i veličina radnih, stambenih i drugih prostorija), nastaviti će plovidbom ako su važni za narodnu privredu. Takve brodove prilagoditi će poslodavci koliko je najviše moguće propisima ovog pravilnika, odnosno moraju ih tako urediti, da u njima život i zdravlje zaposlenih osoba ne budu ugroženi.

Rokove za postepeno ispunjavanje propisa ovog pravilnika na postojećim brodovima određivat će inspektorat rada vodeći pri tome računa o objektivnim materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Član 93.

Zapovjednik broda dužan je u roku od tri mjeseca po stupanju na snagu ovog pravilnika izvijestiti nadležni inspektorat rada za pomorstvo o svim nedostacima koje je na svom brodu ustanovio u vezi s primjenom propisa ovog pravilnika. U izvještaju dužan je navesti rokove u kojima i način na koji će ukloniti ustanovljene nedostatke.

Inspektorat rada za pomorstvo na temelju izvještaja donijet će svoje rješenje.

Član 94.

Na razne vrste brodova ispod 400 BRT, do donošenja specijalnih pravilnika za ove brodove, primjenjuju se propisi ovog pravilnika prilagođeni objektivnim materijalnim i tehničkim mogućnostima na dotičnom brodu.

U tu svrhu poslodavac može zatražiti savjet od nadležnog inspektorata rada za pomorstvo.

Član 95

Za brodove koji prevoze upaljiva terete uz ove propise vrijede i posebni propisi.

Član 96.

Osim nadzora nad izvršenjem higijenskih i tehničkih zaštitnih mjera propisanih ovim pravilnikom, inspektori rada za pomorstvo nadzirat će primjenu i svih drugih propisa po kojima je poslodavac dužan poduzeti mjere da brod i njegove naprave budu uvijek u stanju koje pruža punu zaštitu zdravlja i sigurnost života zaposlenih osoba.

Član 97.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

Br. 8474

Beograd, 5. lipnja 1947.

Ministar rada,
Vicko Krstulović, s. r.

Suglasan,
Ministar pomorstva,
Ante Vrkljan, s. r.

ODLIKOVANJA

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije
na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ

riješio je

da se za umješnost u komandovanju i naročite zasluge za narod stečene u toku narodooslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZASLUGE ZA NAROD II. REDA:

potpukovnik Lolović M. Momčilo;
major Sotlar A. Franc;

kapetani: Bojević R. Spasoje, Budimir J. Marko, Đukić Š. Blagoje, Đukić B. Nikola, Đurašković S. Milosav, Juras J. Luka, Kocjančić J. Anton, Koričanc V. Bogdan, Kreča D. Dušan, Kuzmanović V. Gaja, Likar I. Anton, Ljuština M. Marko, Marinković M. Đuro, Maslo F. Drago, Mohar A. Vladimir, Mujović K. Zarija, Nastasijević Č. Darko, Ožbolt F. Franjo, Popivoda P. Milan, Rašeta K. Petar, Stefanović N. Stevan, Suša Đ. Đurađ, Škerović J. Mihajlo, Tučkar P. Ivo, Vujičić P. Rade i Zečević M. Radoš;

poručnici: Bertonjcelj A. Jože, Bišof M. Josip, Dobrijević D. Uroš, Gujančić V. Branko, Ivanović N. Dušan, Jereb J. Ivan, Jovanović N. Marko, Kordić A. Franc, Kosović P. Milan, Kozomora P. Nikola, Lenac M. Grgur, Mandić S. Svetko, Marković T. Dušan, Marunkić M. Lazar, Mijatović V. Živojin, Mrkalj N. Milić, Narančić N. Stevo, Negovanović V. Svetozar, Nišavić S. Krsto, Pavlović J. Ivan, Pećinae M. Stevo, Perić J. Mirko, Popović M. Jovica, Predović T. Dušan, Premk

M. Miroslav, Radović T. Petar, Rašeta D. Jovo, Rodić I. Mirko, Sarape J. Petar, Soldatić P. Jovo, Stojanović L. Bogdan, Strajinović M. Milan, Suhorepec J. Dominik, Vevo Š. Pero, Vemić N. Radoslav, Vene F. Karel, Vesić S. Živan, Vojinović Đ. Dragan, Vujić Ž. Dobrivoje i Vojinović M. Nikola;

potporučnici: Berden P. Branko, Čor J. Branko, Jovanović S. Tode, Kapetanović D. Dobrivoje, Marčetić P. Gavro, Milatović N. Vujadin, Minić M. Veliša, Nenadić M. Pero, Peković N. Đorđe, Sarać N. Petar, Vukša P. Braco i Zec J. Dragan;

zastavnici: Miletić S. Vaso i Sokolović N. Dušan.

ORDENOM PARTIZANSKE ZVIJEZDE III. REDA:

majori Stijačić D. Milivoje i Vratanaar A. Anton; kapetani: Banjac J. Milan, Dabanović Đ. Mitar, Delić J. Marinko, Gomezel V. Zdravko, Krkać G. Stevo, Lončar B. Nedeljko, Maslo F. Drago, Mehar A. Vladimir, Petrić M. Miha, Popivoda P. Milan, Ranitović R. Boško i Volf M. Ivan;

poručnici: Garača M. Ljubomir, Golubović V. Savo, Jovanović M. Božidar, Kraljić I. Ivan, Rakočević M. Radoje i Stojanović S. Drago; Mandić M. Vlado.

ORDENOM ZASLUGE ZA NAROD III. REDA:

kapetani: Bajić A. Anton i Cukarić I. Vjekoslav;

poručnici: Ahlin A. Aloiz, Beslač L. Dušan, Cvijanović S. Vojta, Čavaljuga N. Boro, Čupić Ž. Radovan, Debevec F. Franc, Dilas N. Vasilije, Eraković J. Mirko, Gilč A. Ivan, Janković P. Jovan, Kapor T. Nedo, Kundačina S. Krsto, Lajšić Đ. Mirko, Latinović U. Drago, Magovac D. Ilija, Mirazić M. Vatroslav, Milešević J. Milor d, Miličević A. Mirko, Milovanović R. Pavle, Miroslavljević A. Stojan, Mrdenović B. Pero, Obradović S. Milisav, Osmanović I. Osman, Perolo V. Viktor, Petrović R. Labud, Petrić J. Anton, Petrović K. Kamenko, Radoičić M. Stanko, Rupić R. Savo, Skender B. Branko, Stanarević I. Božo, Skondrić J. Petar, Tomić Đ. Đorđe, Trkulja J. Dušan i Vukotić J. Ivan;

potporučnici: Barać M. Milan, Batula L. Mile, Benić A. Aleksa, Biga V. Slavko, Bojanac J. Vide, Bosnić S. Momčilo, Bukvić M. Bogdan, Bursać F. Slobodan, Đutić R. Mile, Đurica T. Nikola, Golović M. Boško, Gorše J. Jože, Grujić D. Cvejo, Halilović M. Mustafa, Jazbec A. Drago, Jegdić J. Sofija, Kaleyki K. Trajče, Končar F. Anton, Kupirović V. Vaso, Lisak S. Franjo, Metikoš S. Dragan, Mijović I. Krsto, Mikloška M. Valent, Miljković M. Svetolik, Mirić M. Ivan, Ninković J. Miloš, Orlić J. Ivan, Filipović L. Jovo, Plankar J. Franc, Požek P. N'ko, Radosavljević Ž. Momčilo, Rakar F. Franc, Robotić M. Anton, Rutar A. Anton, Samarđić D. Špiro, Savurdić M. Gligo, Semolić I. Jožef, Sisarić A. Vjekoslav, Snojler B. Mijo, Stolić P. Marko, Tasić D. Todor, Urbanija A. Anton, Vrlinić R. Dušan i Vukašinović N. Luka;

poručnik Slijepčević M. Mičo;

zastavnici: Ačanski N. Milenko, Alajbek J. Marko, Alebić P. Josip, Aleksić M. Mijat, Antić J. Predrag, Bažanović R. Slavko, Bakija H. Spaho, Bazerkovski B. Blagoje, Bjelogrić V. Stevo, Bočina I. Jakob, Bosančić Đ. Pero, Božić C. Relja, Brk P. Simo, Čaglić T. Stevo, Brajčić A. Ljubo, Čavić I. Jovan, Čavor L. Pero, Čepić Đ. Novak, Čizmić V. Žika, Đerinić M. Šaćir, Dmitrović M. Savo, Dobratić S. Milan, Dobrojević S. Marko, Dostić B. Tomo, Dragojević M. Marko, Dronjak M. Nikola, Dumuzimski V. Dimče, Erak M. Drago, Franović J. Vjekoslav, Gašparović M. Stjepan, Grkać R. Simo, Hinić S. Stevo, Ivasović G. Gajo, Jašović M.

Miodrag, Jedić M. Bogoljub, Jovanović A. Miloš, Jovičević J. Špiro, Kalinić J. Gojko, Kerkez D. Ilija, Knežević F. Stevan, Kostevski V. Ilija, Kovačević R. Vasiljka, Kučić S. Nikola, Kulić M. Stevan, Kvakić A. Josip, Lazarević M. Milutin, Leković T. Stevo, Ljuboja N. Ilija, Maravić R. Ilija, Marković P. Vuko, Masleša S. Dušan, Matošić I. Stjepan, Milanović M. Dušan, Mileković S. Milan, Mirosavljević T. Milorad, Mrmoš M. Veselin, Nikolić M. Stojan, Nikolić D. Života, Oparišić M. Mito, Opaškar J. Ivan, Otašević M. Miodrag, Ožanić M. Josip, Paškvalin A. Mate, Pejnović I. Stevo, Pejović R. Vuko, Pintarić S. Stjepan, Pomazan J. Đuro, Popović S. Blažo, Popović P. Lazar, Ramas S. Đuro, Rujević Đ. Mičo, Rupert J. Franc, Sertić M. Slavko, Šimonović M. Dragutin Smiljanić P. Mile, Smiljanić M. Radoslav, Sovilj M. Mirko, Starčević A. Živko, Svetlečić I. Drago, Šarenac T. Gojko, Šepić M. Stanko, Šerčić J. Savo, Šofranc I. Petar, Štrbac M. Dušan, Trišić J. Pero, Valjan B. Blatko, Vidić Đ. Ilija, Vučković J. Đuro, Vujčić S. Borivoje, Žabarac P. Stevan, Zmitek F. Franc, Zorić T. Filip i Živković M. Bora;

st. vodnici: Blanuša M. Ilija, Borstner J. Jože, Brnjašević S. Đorđe, Češljević V. Mirko, Čović M. Miloš, Čaleta I. Slavko, Dedetak D. Milan, Dmitrić M. Radovan, Drljić I. Ljubo, Duka V. Andrija, Đukić D. Lazo, Fabijanić L. Viktor, Heraković M. Petar, Janković A. Ivan, Jasika N. Spasoje, Jurišić J. Janez, Kević M. Rade, Kiso I. Bogdan, Komnenović M. Branko, Logar A. Franc, Miočinović M. Stanko, Pećanac S. Ilija, Rakočević B. Nenad, Rodić M. Miloš, Rosandić M. Milorad, Sabrić D. Milan, Salapura S. Dušan, Savanović M. Sretko, Stanković J. Vukan, Stević V. Mirko, Šarbać V. Puniša, Šterleman A. Adam, Vujanović T. Mijo, Vukomanović Đ. Dušan, Vrabec L. Josip, Vranjić R. Đuro, Zaviša B. Petar, Zinneršić F. Franc, Zdelar R. Janko, Željko S. Nikola, Žestić M. Milan i Živković J. Živko;

vodnici: Agić M. Džemal, Avsec I. Viktor, Bjelić N. Obrad, Bogojević N. Mile, Čampa F. Rudolf, Čolić S. Stevo, Deluka V. Roko, Deranja P. Nikola, Dragosavac T. Tomo, Erak D. Mladen, Frankola M. Marijo, Gaćinović I. Đoko, Gospočić P. Rudolf, Grujičić L. Stanko, Jagodić N. Vlado, Jančić I. Petar, Jevtenić V. Dušan, Jovičević Ljubo, Kačavenda P. Šavan, Karić J. Boško, Knežević P. Krsto, Kovačević S. Dušan, Kresojević V. Dragutin, Ljiljak O. Zdravko, Ljuboja P. Nikola, Majer G. Mile, Milčić T. Stevo, Obradović Đ. Milija, Okoren P. Stanislav, Popović M. Ilija, Prošić M. Jovo, Rajković Z. Ljubinko, Srdić S. Miloš, Stojković S. Novak, Šarenac T. Dušan, Škorić M. Pero, Tanasić C. Svetozar, Tosić J. Nedeljka, Muselin J. Dragić i Vidić J. Anton;

ml. vodnici: Aleksić S. Branko, Banović M. Rade, Bošnjak N. Slavko, Čarman M. Leopold, Đukić P. Anka, Hrovat I. Franc, Gvozdenović N. Lazar, Jovanović S. Dušan, Jurman V. Jernej, Klisurić J. Petar, Knežević L. Branko, Koleše F. Franc, Kovačević S. Jovica, Kukrić P. Dragan, Lazić S. Krstan, Likar F. Franc, Lukač I. Milan, Maksimović S. Stevo, Mihailović S. Drago, Milaković M. Milan, Savić N. Gojko, Markuljević M. Uroš, Novaković P. Mičo, Okičić D. Boško, Pećanac V. Nenad, Rodić J. Božo, Sabljaković R. Smail, Ševo P. Vlado, Štikavac M. Đuro, Talić Š. Ibrahim, Turak K. Vinko i Vuković P. Veljko;

desetari: Ilić B. Makso, Pećanac V. Čedo i Stojanović Đ. Dobrivoje;

borci: Aćimović L. Boško, Aćismanović R. Nurija, Adžić M. Salih, Angirević S. Jovan, Berjak J. Marjan, Bodić Lj. Petar, Bogojević Đ. Blažo, Bogojević L. Đuro, Bosnić I. Ivan, Brašnić H. Džemal, Brkić J. Marko, Brkić J. Mirko, Bukvić P. Stojan, Burić N. Dušan, Čau-

šević E. Sulejman, Cetin M. Muharem, Dakić S. Dušan, Devajić M. Lazar, Dubović Đ. Ratko, Dugančić N. Pavle, Đukić A. Vlado, Dmičić Z. Simo, Dodan M. Trivo, Đukić P. Stojan, Eškinja J. Željko, Gaćeša V. Spase, Galić J. Stevo, Gatić A. Salih, Gavrić C. Gojko, Geršić M. Jože, Grahovac M. Gojko, Grahovac I. Mičo, Grahovac I. Savo, Grahovac M. Stevo, Grbić P. Dušan, Grubar D. Nikola, Hajderović M. Ahmo, Hrka N. Dušan, Hvala F. Rafael, Jovanović B. Milorad, Jović P. Cvjetin, Jukan M. Remzo, Kadunić O. Zakir, Kalajdija V. Božo, Karadža I. Meho, Keča J. Mile, Kljajić L. Vaso, Kostatinovski S. Dimitrije, Kosić L. Cveta, Kovačević S. Branko, Kralj P. Vico, Kregulj G. Petar, Krvarušić P. Miloš, Kudra S. Đuro, Kučić A. Ibrahim, Latinović S. Stevo, Lazarević D. Vasilije, Lončar L. Stevo, Lubura J. Nedo, Lukić P. Cvjetko, Lukić M. Mičo, Lutman F. Stane, Mačinko M. Branko, Malenčić P. Ostoja, Malešević V. Milan, Malinović A. Aćim, Mandić J. Rajko, Marčić P. Momčilo, Marković J. Drago, Markotić M. Petar, Martić N. Savo, Maurić A. Jože, Mauser Š. Tone, Mičić S. Mile, Milak N. Hajrudin, Milenković J. Milan, Milinković Ž. Dragan, Miodanović S. Milutin, Miljanović P. Gojko, Mojić P. Rado, Mušić V. Rahmija i Muškić R. Mihajlo;

borci: Ninić Lj. Slavko, Obradović Đ. Risto, Orbović S. Danilo, Ostojić R. Savo, Ošodić P. Veljko, Pikelja S. Nikola, Polić M. Miloš, Popović G. Blažo, Popović B. Božidar, Popović R. Čeda, Rac A. Mile, Radovanović I. Jovo, Radulović K. Ilija, Rakita I. Đorđe, Ramić N. Ilija, Ristić Z. Risto, Stanojević M. Stojan, Simikić P. Milan, Skokić S. Miroslav, Skrbić B. Džemal, Stojić M. Gliša, Stojanović M. Bojo, Stojisavljević J. Mile, Surla R. Todor, Šehić Š. Hašid, Škorić N. Stevan, Špetić I. Ivan, Štrbac D. Miloš, Šturm I. Stanko, Tankosić S. Stanko, Tankosić S. Svetozar, Tomić J. Nikola, Torlak L. Ibro, Trivić P. Miloš, Vajs M. Janko, Vasiljević I. Dušan, Vojinović J. Dušan, Vovk A. Jožef, Vručinić D. Bojan, Vuković R. Čedo, Zarić V. Rade, Zečirović R. Nezir, Zirojević G. Vlado, Ždero S. Vlado i Žolja S. Mile;

Aleksić M. Dušan, Bogataj I. Bojan, Bojanić L. Slavko, Brdar M. Stevo, Čarić R. Hamid, Dangubić I. Tripa, Đekić S. Branko, Đuran J. Mirko, Gloginja J. Bojan, Gorinšek M. Stane, Isaković V. Đorđe, Injak S. Slobodan, Jurčić J. Jože, Kalaba S. Miloš, Klemenšek J. Jože, Knežević D. Nikola, Konjić M. Franjo, Kusanović S. Gojko, Kovačević S. Nikola i Lukić P. Luka;

borac Žorž J. Emil;

Marijan V. Mate, Marjanović O. Pero, Mihajlović M. Branko, Milošević V. Radojko, Muhvić J. Petar, Nušinić V. Dedo, Perišić D. Nikola, Ristanović M. Mirko, Sjović K. Vladimir, Santrač S. Spase, Smolić J. Ivan, Škorić D. Boško, Teletović M. Muradif, Viršček A. Vojislav, Vitezić P. Andrija, Vojinović Đ. Milan, Vrbanić S. Ivan i Željko N. Mile.

MEDALJOM ZASLUGE ZA NAROD:

borac Jusufović Š. Sulejman;

Ljubojević I. Petar.

Br. 630

Beograd, 28. studenoga 1946.

Tajnik,

M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,

dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije

na osnovu člana 2 stava 2 Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu Štaba IV armije br. 67 od 10 prosinca 1946 godine kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodnooslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

potpukovnik Viskić J. Bogdan;

majori: Baočić I. Jakša, Bobnar J. Stane, Guvo J. Ivan, Markić I. Grgo i Uvodić B. Andrija;

kapetani: Antunović Š. Dominko, Barbarić Š. Ljubo, Buljan A. Stevan, Deletić J. Jakov, Despot A. Vlado, Butorović Đ. Radule, Čala I. Miljenko, Drašković M. Milorad, Eterović I. Božo, Fiuman A. Vinko, Gurdulić J. Ivan, Ivanišević K. Ante, Jandrić R. Maksim, Jović J. Nikola, Jurišić A. Josip, Jurjević P. Mirko, Kačunić M. Frane, Kekić O. Marko, Kotoraš I. Đuro, Livić B. Željko, Lukač J. Bogdan, Mardešić M. Ante, Mašković M. Jakov, Nikitović B. Đorđe, Olujić M. Josip, Pavunović J. Miloš, Rako Š. Milan, Raos J. Jakov, Romac F. Božo, Ružić S. Stanko, Srećević-Solić Savin Nikola, Sulić S. Tomislav, Šehremt M. Ahmed, Šučur A. Ante, Ugrića D. Kosta, Vukasović S. Petar, Bagić N. Stevo, Berović A. Ivan, Vučković S. Luka, Vuletić I. Nikola i Zarić D. Ilija;

komesar bataljona Dražin A. Dujo;

poručnici: Adamović M. Dragan, Andrijić K. Kuzma, Antonija Š. Miro, Bačinić M. Ante, Bajić J. Marko, Belas B. Ante, Beović S. Jure, Berak M. Ante, Berginc J. Jože, Bjedov S. Stevo, Bodražić P. Ilija, Bogdanić P. Ante, Božić S. Mirko, Bubić A. Frane, Buklijaš M. Marko, Buljajić A. Ilija, Carić A. Mate, Celjebić D. Dane, Cibilić L. Stjepan, Cigić P. Marko, Cvijanović T. Đuro, Čović J. Duje, Čurković I. Luka, Dobričić N. Ante, Dobrovoljić P. Ante, Dragović T. Martin, Đukić N. Nikola, Ercegović S. Ante, Franković I. Ivo, Gašpić Lj. Ivan, Gavrić F. Mile, Gošljević M. Stipe, Gračin J. Ante, Ilijić A. Đorđe, Jaman L. Ivan, Jerković A. Petar, Josipović P. Romano, Kljajić D. Anda, Kostović Š. Nikola, Krljić J. Andrija, Krpina A. Marko, Krstinić J. Kuzma, Kržanić S. Rafael, Marov M. Marko, Martinčić P. Josip, Mihanović I. Daniel, Miličić M. Zorko, Mimica S. Uroš, Nemčić I. Miro, Nikčević D. Miloš, Nola N. Krasna, Panda Dušan, Perat S. Ante, Pavić S. Dušan, Perišić J. Ljubo, Pešić J. Josip, Popović V. Spasoje, Prar P. Petar, Brodan J. Ivan, Rabadan J. Fabijan, Rade Š. Nikola, Radovanović P. Slavko, Ravlić I. Josip, Ravlić M. Jozo, Ruso G. Aleksa, Sandalić J. Mate, Sekul M. Josip, Silović M. Josip, Simončić P. Gortan, Šarić M. Ante, Šerbo J. Mirko, Štambuk A. Rudolf, Tomašić T. Toma, Tomić M. Božidar, Tončić D. Bogdan, Vilović P. Krsto, Vranješ I. Jure, Vrdoljak K. Vitomir, Vukman I. Mijo, Vuković P. Savo, Zahinović I. Vice, Živković M. Ante i Žuvela I. Mile;

kapetan Dimitrović V. Petar;

komesari čete: Baranović V. Uglješa, Krstičević B. Jerko i Stipetić A. Josip;

potporučnici: Bakić D. Vojo, Banjac O. Miloš, Beruš A. Roko, Bijažević N. Josip, Bukljijaš J. Frane, Buljan I. Mate, Bursać M. Anka, Čapeta M. Ante, Čarija L. Čiro, Grego I. Lovro, Juranović F. Mate, Katić V. Ivan, Ljubić A. Mate, Maretić A. Ante, Martinić M. Ante, Miletić S. Kuzma, Milković M. Ilija, Milišić I. Marin, Mioč G. Petar, Padovan A. Ante, Petrić C. Antun, Prancić V. Jozo, Pribičević J. Tonko, Rakić A. Paško, Rokov A. Milka, Slošelj I. Jože, Stipišić A. Ante,

Svaguša I. Vicko, Škubonja A. Paško, Šuman J. Ivan, Trikić P. Vice, Unković N. Jure Vlačević V. Ante, Vojvodić I. Mirko i Zmikić T. Ante;

zastavnici: Bjažević P. Jakob, Čerina J. Eduard, Čerina B. Marin, Devšić A. Šime, Dulčić P. Stjepan, Gančević M. Pavao, Goleš I. Vinko, Guljin P. Stipe, Ivanišević J. Vera, Jukić J. Ivan, Krnjić A. Mirko, Mijatović M. Radisav, Miočević J. Dominko, Odak J. Ante, Ozretić I. Petar, Pečarić A. Marija, Prosenica M. Milan, Radić I. Petar, Rastovac Milka, Šerenko K. Ante, Slavica B. Ante, Srhoj J. Petar, Šalov T. Josip, Trninić B. Luka, Turina I. Ante, Visković M. Boris, Vitasović J. Borka, Vlahović M. Petar, Vulić P. Boja, Zlatar A. Nikola, Zupanović R. Vice i Velikonja I. Janko;

st. vodnici: Bešić S. Slavica, Đeldun I. Luka, Kovačević P. Ljubica, Sapić A. Kata i Stupar S. Todor;

vodnici: Barčot J. Ante, Bračkov J. Blaž, Cej M. Jakob, Glavin I. Branko, Jurišić J. Lucijan, Kažić B. Branko, Miljaš Š. Lujko, Skorić N. Stepan, Pajović P. Dragoljub, Sule A. Srečko, Toamić I. Jure i Trsić M. Mijo;

desetari: Buljanović I. Frane, Grbin I. Nikola i Popov K. Ivan;

borci: Andelić I. Mijo, Batistić N. Nikola, Biličkov A. Ivan, Bobošan A. Sagamon, Boboanac I. Marija, Bulat S. Mate, Crljen I. Jerko, Din D. Resard, Ercegović J. Ante, Franić A. Redenka, Franković J. Mara, Janković M. Petar, Karamatić J. Rade, Katić P. Milan, Kljaković I. Ante, Kokan F. Jere, Krstić M. Aleksandar, Maretić A. Ivan, Milišić J. Ante, Mladinec P. Jure, Ognjanž A. Vanjka, Pavković T. Kaja, Perica F. Anika, Perković J. Dane, Petković M. Slavko, Pivčević J. Petar, Pocrnić Cvjetko, Ponos M. Josip, Radić Ivanika, Rajković N. Veliša, Rudar J. Andrija, Salevezinj I. Boško, Simić I. Vlado, Sinanović A. Pero, Stula I. Ante, Ševerdija M. Ante, Tarlać V. Jovo, Tašler A. Jure i Nadilod Dušan;

MEDALJOM ZA HRABROST:

major Šeme A. Jože;

kapetani: Čipiko V. Koriolan, Ibrahimpašić I. Mujo, Kovačev M. Zoran, Kulješ R. Ivan, Masković M. Jakov, Milat M. Dušan, Rako Š. Milan, Pavlović P. Đuro, Sulić S. Tomislav, Uvodić B. Andrija i Vukušić P. Ferdinand;

poručnici: Bajurin J. Nedeljko, Balić M. Petar, Baranović V. Uglješa, Bego M. Ante, Bekar M. Ante, Bilus M. Ivan, Bjelov S. Stevo, Bonačić M. Vilko, Borojević M. Ivo, Borožan A. Ivica, Božanić A. Milivoj, Brataničić M. Polo, Brčić A. Jakov, Bulović P. Ljubo, Buratović J. Mihovil, Celebić D. Dane, Cepić A. Ante, Crvenko M. Janko, Čurić L. Miroslav, Dojak Š. Marko, Dobričić I. Ante, Dragičević A. Adolf, Ercegović I. Tonči, Ferlan V. Mileva, Gavranović J. Vaso, Gizdić M. Nedelko, Grego I. Lovro, Jerković M. Svetin, Jurjević D. Roko, Kalajzić J. Miloš Katavić M. Mijo, Kekaz J. Mate, Kljajić N. Anda, Kljaković I. Ante, Krpina F. Marko, Lozovina L. Mara, Lucin J. Svetin, Mandić Z. Boško, Marinović F. Drago, Martinić M. Ivan, Matković P. Ivan, Mavra A. Vjekoslav, Mihatović N. Ivan, Milanović K. Vjekoslav, Miščić M. Zorko, Mohorčić L. Rajko, Munitić I. Frano, Nižetić N. Bartun, Ostojić P. Drago, Ostojić M. Jovo, Pajer I. Janko, Jelovičić M. Ante, Pavišić V. Davor, Pavković I. Ivan, Pavković F. Kajo, Pavlović I. Pavao, Pečarević N. Andrija, Petković I. Mate, Potkonjak M. Branko, Primić G. Pero, Rabadan J. Fabijan, Rakela I. Dinko, Rakićar N. Vinko, Ramljak M. Ante, Regović M. Nikola, Remec A. Alojz,

Rubeša J. Milan, Savović V. Boško, Sošić I. Ivan, Srholj F. Ljubo, Stamatović V. Risto, Stanić Đ. Đuro, Stojnić A. Ante, Strugar V. Pavle, Svrčić A. Ante, Šikić J. Ante, Škrinjar F. Franc, Špadijer L. Dušan, Šperac P. Marin, Štambuk V. Albert, Vašek I. Zvonko, Vidan A. Ante, Viličić V. Mičo, Vlakić S. Anta, Vuković M. Jakov, Zaninović M. Josip, Zlatar A. Ilko, Zubović L. Slavomir i Ževrnja S. Mate;

potporučnici: Amulić M. Ivan, Andrić K. Boris, Bakotić B. Josip, Barčot P. Vjekoslav, Barišić D. Stjepan, Borić T. Stjepan, Božinović G. Petar, Brkarić T. Marjan, Cetinić J. Jozo, Dimić B. Mile, Dulčić N. Jakov, Eterović I. Božo, Gašpar K. Janja, Gorenc K. Drago, Gutić L. Đuro, Hrepić P. Petar, Kapetanović S. Ante, Klun I. Albert, Maglica M. Ante, Martinović M. Vladimir, Miličić M. Luka, Melisić I. Marin, Mioč G. Petar, Morožin N. Romano, Mraković M. Ivanka, Muškato I. Marko, Okmažić M. Ante, Ostojić B. Mate, Plenca P. Stipe, Pribičević J. Tonko, Prlja I. Dimitrije, Purić F. Miro, Radić J. Milo, Radičić P. Mate, Rokov A. Malka, Rubinić J. Jakov, Rudan F. Ante, Sabljčić I. Petar, Tomaš B. Stipe, Unković N. Jura, Zaninović I. Vice, Zrnić P. Đuro i Žumić M. Ante;

zastavnici: Adović A. Zdravko, Arnerić V. Nikola, Balzani H. Ivan, Banjac D. Miloš, Baraga J. Josip, Bedalov A. Jozo, Belava A. Anka, Benković V. Luka, Bezić J. Nikola, Bibica A. Mate, Bobanac I. Marija, Bogetić J. Vitomir, Borovina K. Franjo, Božiković S. Ivan, Brajičić M. Ante, Brigović D. Mate, Bura S. Vinko, Čarija L. Miro, Čizmić S. Marijo, Čurin M. Srećko, Domić D. Ante, Domjerković D. Ante, Dorotić A. Mate, Dragojević M. Ante, Dražić S. Božidar, Eterović P. Vale, Franičević Lj. Ante, Goleš I. Vinika, Gudelj J. Daniel, Herenda I. Josip, Ivanišević J. Vera, Jakir I. Tonko, Janić D. Sonja, Jelinić M. Branko, Joković P. Danilo, Juranović F. Mate, Karada J. Stipe, Korenčan J. Valentin, Kovačev A. Ivo, Kozmi A. Nikola, Kralj I. Vladimir, Križmanić K. Boris, Kunjašić M. Petar, Kuzničić I. Pavao, Levestanj L. Aladar, Lincir J. Juraj, Lučev J. Ante, Majić J. Nikola, Mijić F. Duje, Milatić M. Marica, Nenezić M. Vasilije, Obradović V. Mičo, Olić M. Krsto, Pecotić T. Marko, Peran S. Josip, Petešić I. Josip, Pomenić M. Šime, Radić J. Ante, Rešetar A. Vice, Restović D. Milka, Sanđalić J. Mate, Šerenko K. Ante, Savović V. Boško, Serventi D. Mate, Sikirica J. Duje, Svaguša I. Josip, Šarin M. Vice, Tomšić N. Vojislav, Turina A. Ivan, Valerija M. Ivan, Vuković N. Petar, Zlatar J. Petar, Žagar F. Franc, Žižić A. Miroslav, Baničević Vlado, Barović M. Boško, Bošković J. Vicko, Branušić I. Rudolf, Bukša J. Ante, Domjanović S. Ivan, Guštin K. Karel, Karković A. Boris, Kuret R. Albin, Marović R. Matija, Milebić J. Mirko, Radulović G. Dimitrije, Rosandić M. Tonči i Trebec A. Vinko;

st. vodnici: Andrijašević N. Ante, Anterić B. Ante, Boban S. Marinko, Botica N. Ivan, Čalić A. Cvjetko, Dugar J. Cvjetko, Dukić P. Marijo, Faganel J. Josip, Gugić I. Ivan, Kosanović I. Jure, Labor I. Lenka, Maurica I. Ante, Pavić K. Miro, Podobnik F. Albert, Rebar J. Alojz, Renar J. Josip, Rešetović J. Andrija, Restović M. Bošiljka, Runjić M. Ljubo, Velić F. Luka i Vučak A. Ruža;

vodnici: Brezovac F. Marijo, Čurdo J. Ante, Do mančić J. Katica, Bugač J. Vid, Fadić I. Ivan, Grgić J. Ante, Jerković M. Pavica, Kolega S. Rade, Korenjak I. Rudolf, Krulc A. Jože, Lavalpičela J. Nino, Lozić V. Dušan, Matana V. Efro, Matulović A. Marin, Milina S. Božo, Miljović M. Veljko, Milovan I. Ivan, Pivalica N. Ante, Vončina P. Kajtan, Vučković J. Miroš i Zmajla M. Ivan;

ml. vodnici: Belić V. Vinko, Butorović Andro, Čoko V. Mirko, Dubravčić M. Vid, Erceg A. Mate, Glasinović A. Juraj, Karuza J. Josip, Klisović A. Nikola, Krnić L. Šime, Lisičić M. Marin, Mičić T. Josip, Pale M. Halil, Pavlina J. Marija, Tadić M. Đuro i Zugec S. Josip;

desetari: Bogdanović J. Drago, Botušić M. Marin, Božanić F. Vojimir, Juvanc J. Jože, Križman I. Franc, Mrdenović M. Mitar, Nenezić B. Miloš, Puzak E. Gabro, Sekli A. Alojz, Uskoković V. Branko i Vatovac A. Ludvik;

borci: Abaz I. Mate, Alajbeg A. Božo, Alinić M. Klemo, Aras N. Vica, Bačetić A. Ursa, Bakula P. Marko, Ban M. Marijan, Banović S. Ilija, Baranović A. Frano, Barečič I. Ivan, Barić J. Ljubica, Baričević S. Ivan, Bašić J. Ljubo, Beroš V. Josip, Bego M. Ante, Bebić J. Simon, Beros I. Ante, Blagojević M. Ivan, Blagdan A. Marčelo, Blažević J. Petar, Bonačić A. Damijan, Brajica M. Mate, Bres F. Ivan, Brozinčević P. Drago, Buačić A. Božo, Buratović J. Ivan, Burić V. Šime, Celabović B. Branko, Celić M. Nikola, Cerčić A. Vlado, Cervanić I. Mijo, Čikatić D. Miloš, Crnobrnja T. Todor, Čuravić V. Ante, Cvijetić C. Nikola, Četela M. Milka, Čerina I. Ante, Čerina T. Mate, Čičmir M. Ante, Čović J. Duje, Čupić I. Ivan, Čurić M. Agata, Damjanović I. Franc, Delalija M. Milka, Delin L. Pero, Dembela V. Cinto, Devetak A. Stanko, Đaković I. Ilija, Dokić I. Ilija, Dolinšek R. Franc, Drnašin J. Ante, Družiljanović Slavko, Erceg I. Domina, Ferček R. Branko, Fizoneta A. Jakov, Franičević J. Frane, Gale M. Ante, Gančević M. Pave, Gašparov A. Tomo, Gavranović M. Petar, Gilve P. Miljenko, Gojak A. Marin, Gajak I. Ivan, Golob I. Franc, Grbić J. Ante, Grdovski I. Jure, Grego M. Ivica, Gregov V. Stipe, Grgurević V. Tonči, Grižon A. Pavle, Grubišić S. Marin, Gudelj A. Domink, Gudelj A. Petar, Gudić J. Ante, Habić I. Ante, Hajduk L. Ante, Hajduk S. Alija, Heljak F. Šime, Hrvatinić J. Jozo, Humar J. Vilko, Ivančević A. Ante, Ivanović Z. Slavko, Ivica J. Ivan, Ilić M. Marijo, Jakopec J. Ivan, Jakuš M. Mijo, Jaman J. Marija, Jelaska M. Ivanka, Jelović I. Danica, Jukić J. Ante, Junaković J. Anka, Junaković S. Stevo, Juranović N. Ante, Juraš L. Slavko, Jurić M. Luka, Jurica N. Pero, Jurić A. Petar, Jurković J. Vice, Katić A. Marija, Kazagrađni S. Miro, Kuzenović M. Slobodan, Klinton I. Ivan, Kordić P. Maše, Kordić I. Nikola, Kosić I. Mihovil, Kovač M. Mijo, Kovačev G. Drago, Kovačević P. Ljubica, Kovačić P. Ante, Krajcar S. Ivo, Kraljević K. Paško, Krbot M. Stepan, Krilić T. Ivaka, Krivo M. Ivan, Krnić S. Josip, Kroker U. Edo, Kržanić S. Rafael, Kučelin I. Marko, Kunac M. Zdenko, Kuzmić V. Lovre, Laošević R. Petrica, Moković Đ. Dušan, Lembaša A. Franka, Lino P. Mirko, Livaković A. Nikola, Lolić I. Duje, Lović J. Andrija, Lučić T. Marta, Luetić J. Ante, Marac A. Lovre, Mardešević V. Josip, Marinković A. Jerko, Maršić A. Ivan, Matas I. Mijo, Matijašević N. N. Ksenija, Mijić F. Duje, Mikulandra M. Milka, Mišić J. Ante, Miloš J. Frane, Miše L. Ivan, Miše A. Ivo, Mitar N. Vinko, Mlinarić M. Ilija, Mravak M. Branko, Muslim I. Jure, Nel I. Tomislav, Ninić M. Vjekoslav, Novokmet S. Ivan, Odak A. Dušan, Orašnjak M. Marija, Ostojić M. Mate, Palić J. Jure, Papić J. Marinko, Paruno M. Ante, Pavličević N. Marija, Pavlov J. Ante, Peić Marija, Perica F. Ankica, Perić M. Jere, Perić S. Stjepan, Peović I. Ilija, Peša I. Šime, Petković F. Ante, Petković K. Ante, Petković F. Josip, Petković J. Marijana, Petković M. Rade, Petković M. Slavko, Pitan F. Paškan, Piteša M. Ivan, Pivčević P. Vaso, Pleština P. Ante, Popović A. Ante, Popović J. Mate, Posa I. Marijan, Prnić M. Ivan, Prodan J. Ante, Prodan F. Frane, Prosenica P. Milan, Radalj J. Ivan, Radelić N. Josip, Radešić M. Roko, Radetić J. Špiro, Radić I. Ljubo, Radić S. Marina, Radić P. Stipe, Radman T. Anton, Radočaj J. Đuro, Radoman Đ. Ljubo, Rajić A. Jelka, Rakela A. Juraj, Rebulja F. Mirko, Repanić N. Ivan, Rimar Đ. Ante, Rinjak I. Todor, Roić L. Ivo, Roguljić I.

Marija, Rožić D. Lovre, Rožić M. Petar, Runko I. Slavko, Rupelj M. Marijan, Rupić Š. Mate, Rupić I. Nikola, Rudeš J. Josip, Sabić I. Jozo, Sabić I. Jozo, Sabolić J. Pavao, Sadak A. Martin, Salečić J. Vlado, Santić V. Špiro, Senader J. Ante, Sikirić Š. Ivan, Silderić M. Mahmud, Sinić J. Vlado, Sindija Š. Radovan, Sinković A. Petar, Slade I. Milan, Slavko M. Ivan, Sorić Š. Bruno, Sovilj D. Jovo, Spahija P. Marija, Srdić C. Cvijo, Stipanović S. Zvonko, Stipčić F. Lovre, Stipković J. Petar, Stojaković P. Ivan, Stojan J. Mijo, Striže J. Ivan, Sučur J. Drira, Sušak Đ. Vlado, Svilna J. Juraj, Šekra B. Marijan, Šeman I. Drago, Šeparović Ivan, Šeparović M. Marin, Šešelja F. Franjo, Šilović M. Josip, Šiškov I. Marin, Šiškov M. Srećko, Škare M. Nikola, Škaro J. Miloš, Šošo M. Ante, Šurjak I. Šime, Štrbić T. Marko, Tade J. Blaž, Tatomir D. Šime, Tatković K. Ante, Tomašić I. Ljubica, Todorović R. Božidar, Tokić D. Božo, Tolić P. Šime, Tomaš M. Ivan, Trutanić V. Ivan, Trže J. Mate, Valerija A. Marijo, Vesić N. Blaž, Vidić N. Franjo, Vidov J. Marija, Vinčić L. Nikola, Vituri V. Ante, Vlastelica S. Grgo, Vlastelica G. Nikola, Vodanović L. Drinko, Vojnović L. Božo, Vojvodić N. Đuro, Vukman A. Andrija, Vukotić P. Ante, Vukman B. Milan, Vuković P. Mirko, Vuković Š. Slavko, Vuletin A. Ante, Zaninović M. Berti, Zloić M. Jozo, Zbukvić A. Ante, Zec G. Ivan, Zec S. Ivica, Zec M. Mate, Zelić N. Jure, Zenović Š. Petar, Zorić Š. Zdenko, Zrile I. Franjo, Zrnčevoć Slavko, Zudin J. Kajo, Zulin J. Tomo, Zunković D. Dimitrije, Žigon N. Ivan, Živković T. Krešimir i Župić P. Ante.

Br. 2.

3. siječnja 1947.

Beograd

Tajnik,

Mile Peruničić, s. r.

Predsjednik,

dr Ivan Ribar, s. r.

komandir čete Vratović L. Slavko;
instr. za oml. rad Žarković M. Vidoje;
potporučnici: Carević M. Ilija, Lahić T. Dušan, Kuč R. Miodrag i Karadžić R. Sofija;
ref. za str. kad. Pavičević P. Jela;
potporučnik Pozderac N. Franjo;
intendant Dedić S. Pero;
disc. podoficiri: Ficko I. Josip i Komblenić S. Milan;
st. vodnici: Mikulček V. Marijan, Mintarić S. Josip, Prica N. Stanko i Staneković I. Stevo;
vodnici: Kovačević M. Stevo i Šambarek I. Stjepan;
borci: Kostudić M. Đordije i Štimac Đ. Đuro;
poručnik Miljković I. Nikola;
kom. čete Srrmac M. Đuro;

MEDALJOM ZA HRABROST:

poručnici: Jug V. Milan i Lazić P. Miloš;
oml. rukovod. Mirčić V. Desa;
st. vodnik Abramović M. Đuro;
ref. sanit. Milović J. Tomo;
omld. ruk. Livada I. Svetozar;
st. vodnici: Prica N. Stanko i Puhača M. Dragan;
vodnici: Bakić N. Miloš Kodranja I. Milan i Perko A. Dragutin;
ml. vodnici: Bandi K. Boris i Vjelobaba M. Milan;
borci: Cvetić Đoko, Polojac G. Stevo i Selaković Đ. Gojko.

Br. 38.

20. siječanj 1947.

Beograd

Tajnik,

M. Peruničić s. r.

Predsjednik,

dr I. Ribar s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

Na temelju člana 2. stavke 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu Štaba II armije od 18. siječnja 1946. kojom se za dokazanu hrabrost u toku narodnooslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

potpukovnik Damjanović Đ. Danilo;
majori: Basta Petar, Bunjevac J. Gojo, Gaić Dane, Joki S. Milan, Gvardiol Š. Ante, Livada I. Simo i Pačić T. Ante;

kapetan Hagijan I. Antun;
kapetan Crv. armije Molahovski Mihajl;
kapetan Obradović D. Stevo;

poručnici: Badalin S. Dušan, Lazić P. Miloš, Ljutćević R. Mićo, Krajcar K. H. glf. Menalo I. Ilija i Nunković S. Jovo;

komesar čete Pavičević S. Rade;
poručnici: Poljak M. Drago, Sušnjak M. Mileva, Stanišić J. Milovna i Vučetić M. Stevo;

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na temelju člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Odluku Štaba I. armije pov. br. 1208 od 30 siječnja 1946.

kojom se za osvjedočenu hrabrost u narodnooslobodilačkoj borbi odlikuju

MEDALJOM ZASLUGE ZA NAROD:

borci: Đukić Milana Miroslava, Bogojević Drago-mira Lenka, Jovanović Milutina Živojin, Madić Veljčka Jovan, Milojković Milutina Vitomir, Džunić Ljube, Randel, Anđelković Dragomira Grujica, Jovanović Todora Miodrag, Nićiforović Momčila Predrag, Stanković Milana Stojan, Anđelković Radiča Miodrag i Stojanović Boška Cvetan.

Br. 569

Beograd, 29. listopada 1946.

Tajnik,

M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,

dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na temelju člana 2. stav. 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu Štaba I armije pov. br. 3335 od 29. prosinca 1945.

kojom se za naročite zasluge stečene u toku narodnooslobodilačke borbe odlikuju

MEDALJOM ZASLUGE ZA NAROD:

borci: Milojević T. Svetomir, Stefanović T. Vladeta, Radenković V. Selimir i Vasiljević M. Mileta;

st. vodnici: Zorbić V. Živadin i Stefanović S. Vukadin.

desetar Nikolić N. Spasoje;

borci: Vujičić L. Mile, Pantelić M. Dragomir, Ilić J. Tihomir, Živanić V. Milovan, Kadilić O. Latif, Obradović M. Aleksandar, Martinović M. Svetolik, Bačkić V. Jovan, Drmanac J. Živojin, Pešterac M. Ljubomir i Stanković V. Milan.

Br. 552

Beograd, 21. listopada 1946

Tajnik, Predsjednik,
M. Peruničić, s. r. dr I. Ribar, r.

PREZIDIJUM

**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ,

riješio je

da se za naročite zasluge u obnovi i izgradnji naše zemlje, kao i za rad na učvršćenju prijateljskih odnosa između bugarskog naroda i naroda Jugoslavije, odlikuju:

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA I. REDA:

Bugarska omladinska radna brigada »Georgi Dimitrov«;

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA II. REDA:

Grozdan Vikilev — komandant Bugarske brigade »Georgi Dimitrov«;

ORDENOM RADA III. REDA:

Dimitar Kadrev, Boris Grigorov, Gešo Milanov, Rapno Delčev i Sava Georgijev.

Br. 594

Beograd, 5. studenoga 1946.

Tajnik, Predsjednik,
M. Peruničić, s. r. dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ

riješio je

da se za naročite zasluge u obnovi i izgradnji naše zemlje, kao i za rad na učvršćenju prijateljskih odnosa između Grčkog naroda i naroda Jugoslavije, odlikuju

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA I. REDA:

I Grčka Omladinska radna brigada »Nikos Zaharijadis«;

II Grčka Omladinska udarna brigada »Elas«.

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA II. REDA:

Pavladis Jior — komandant I Grčke brigade »Nikos Zaharijadis« i Marvidis Aleksije — komandant II Grčke brigade »Elas«.

ORDENOM RADA III. REDA:

Mustakas M. Kumpaias T. Pukamisis H. Siolas P. i Oreos N.

Br. 596

Beograd, 5. studenoga 1946.

Tajnik, Predsjednik,
M. Peruničić, s. r. dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ

riješio je

da se za naročite zasluge u obnovi i izgradnji naše zemlje, kao i za rad na učvršćenju prijateljskih odnosa između naših i Čehoslovačkog naroda, odlikuju

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA I. REDA:

Čehoslovačka Omladinska radna brigada.

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA II. REDA:

Zdenka Žepkova — komandant Čehoslovačke brigade.

ORDENOM RADA III. REDA:

Jan Rumes, Mila Bemova, Havliček Karel, Bronšek Vilim, Krejčova Vlasta i Civin Bohumil.

Br. 598

Beograd, 5. studenoga 1946.

Tajnik, Predsjednik,
M. Peruničić, s. r. dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ

r j e š i o j e

da se za naročite zasluge u obnovi i izgradnji naše
zemlje, kao i za rad na učvršćenju prijateljskih odnosa
između Rumunskog naroda i naroda Jugoslavije, od-
likuju

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA I REDA:

Rumunska Omladinska radna brigada »Filimon
Srbu«.

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA II REDA:

Mocuka Petar — komandant Rumunske brigade
»Filimon Srbu«.

ORDENOM RADA III REDA:

Bandi Vasile, Balosu Vasile i Floreo Juliu

Br. 597

Beograd, 5. studenoga 1946.

Tajnik,
M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ

r j e š i o j e

da se za naročite zasluge u obnovi i izgradnji naše
zemlje, kao i za rad na učvršćenju prijateljskih odnosa
između Mađarskog naroda i naroda Jugoslavije, od-
likuju

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA I REDA:

Mađarska Omladinska radna brigada »Deže Đerd«.

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA II REDA:

Kuruc Istvan — komandant Mađarske brigade
»Deže Đerd«.

ORDENOM RADA III REDA:

Ujvari Laslo, Galmboš Josip i Lantoš Josip.

Br. 599

Beograd, 5. studenoga 1946.

Tajnik,
M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na prijedlog Predsjednika Vlade FNRJ

r j e š i o j e

da se za naročite zasluge u obnovi i izgradnji naše
zemlje, kao i za rad na učvršćenju bratstva i jedinstva
naših naroda, odlikuju

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA I REDA:

Brigada Omladine Jugoslovenskih iseljenika iz
Francuske.

ORDENOM BRATSTVA I JEDINSTVA II REDA:

Kukavica Anton — komandant brigade Jugosloven-
skih iseljenika u Francuskoj.

ORDENOM RADA III REDA:

Leknar Erna, Brezac Jožef i Došek Miloš

Br. 600

Beograd, 5. studenoga 1946.

Tajnik,
M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na temelju člana 2. stava Zakona o orednima i me-
daljama odobrava Naredbu br. 65 Štaba II armije od
3. studenoga 1945.,

kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-
oslobodilačke borbe odlikuju

MEDALJOM ZA HRABROST:

komandir izv. čete Božović L. Mirko;
poručnik Danilović Lj. Desanka;
komandir čete Čirović Đ. Miloš;
poručnik Đurđić M. Vladimir;
potporučnik Grgurović I. Božo;
poručnici: Kalezić R. Veljko, Knežević N. Savo,
Krivokapić S. Jovan, Lekić R. Jovan, Mašković R. Rad-
mila i Miović M. Danica;
komes. čete Milatović Vidoje;
poručnici: Pajković P. Desa, Vavičević M. Miladin,
Pejović B. Branko i Popović R. Svetozar;
komand. bat. Popović S. Nikola;
poručnici: Poček M. Pamle, Radoman J. Nikola,
Saveljić S. Rade, Senić K. Đuro i Sjeković B. Joko;
komandir minobac. čete Stojanović N. Drago;
komandir inž. čete Vasović P. Jelena;
poručnici: Vešović M. Momčilo, Vešović S. Drago,
Vlahović Đ. Vujko, Vujović M. Mihajlo, Zečević J. Milo
i Žimić I. Franjo;

potporučnici: Tomić V. Obren i Nedić S. Rašo;
 š. ots. za org. i pop. Raičević M. Radoslav;
 potporučnik Vlahović T. arde;
 š. ots. za šifru Vuković M. Roman;
 potporučnik Zogović R. Cvetko;
 zastavnik Asanin Lj. Milo;
 del. zub. ord. Asanović A. Darinka;
 med. sestra Asanović K. Mileva;
 del. voda Bulatović P. Julka;
 zastavnici: Cimbaljević M. Dragoje, Dragojević J. Dragiša i Drašković K. Uroš;
 pers. pov. čuranović J. Senija;
 zastavnik Đuranović J. Slavka;
 bd. kluba Vardašević L. Desanka;
 vodnik voda Gončin G. Božo;
 zastavnici: Grbović J. Dimitrije i Kaličević N. Vido;
 vodnik voda Kostić S. Risto;
 zastavnici: Krstović A. Darinka i Krnić J. Gavriilo;
 vodnik voda Lakić P. Boško;
 ob. ofic. batalj. Lalević M. Radonja;
 zastavnici: Lakičević R. Miladin, Leković Š. Žarko Lješević Lj. Danilo;
 vodnik Martnović Božo;
 zastavnik Maslovareć R. Ivan;
 vodnici voda: Maleš S. Bajo, Miletić Đ. Milutin, Mirčević M. Miloš i Mišljan P. Jovo;
 pom. š. ek. sek. Montiljo S. Alberto;
 vodnik voda Nikolić M. Dušan;
 vodnj. oficir Nikolić M. Dušan;
 vodnik voda Pejović N. Blažo;
 vodni oficiri: Radičević M. Milo i Radulović M. Rade;
 vodnik voda Raković N. Vasilije;
 v. d. pol. del. Sekulović Đ. Vuko;
 vodnik voda Smolović M. Novo;
 zastavnik Štanković J. Drago;
 v. d. š. naor. bat. Vujsić M. Vojin;
 zastavnici: Vuksanović R. Milo i Žeželić F. Zdravko;
 st. vodnici: Babović B. Radovan, Bjelica P. Rade, Božović A. Milosav, Bracanović S. Miško, Dimić N. Danica i Đurđić M. Ljubomir;
 blag. pion. bat. Jolić R. Risto;
 st. vodnici: Kapa F. Milo, Kastratović N. Krstina i Kolenić A. Arif;
 pom. vodnika Kovačević B. Dušan;
 st. vodnici: Maksimović R. Mica, Milić B. Đuro, Nenezić N. Vladislav i Ojdanjić A. Milovan;
 š. vojn. rad. Pejvić I. Đorđe;
 pom. vodnika Radonjić B. Božidar;
 st. vodnici: Sekulović P. Kosto, Stojović M. Vojin, Tučević S. Marko, Vlahović N. Milorad, Vuletić I. Milorad, Vukašinović M. Vlado, Vukičević M. Mirko, Vukičević M. Mirko, Zizaljević R. Radojko i Žugić M. Avram;
 vodnik Barjaktarević N. Vojislav;
 sanitet. voda Bjelanić D. Vojislav;
 vodnik Ružović G. Novo;
 voda od. Backović V. Andrija;
 vodnik Jovičević L. Mirko;
 st. vodnik Kaluderović N. Krsta;
 v. tel. cr. Jurcev V. Jozo;
 v. odelj.: Kaležić R. Jaroš i Kilibardi L. Mihajlo;
 vod. sanit. Maslar V. Božidar;
 vodnici: Mičević M. Vojislav i Milović A. Mihajlo;

v. od. Podanin Lj. Blagoje;
 vodnik Radonjić P. Rade;
 vodnici: Radulović R. Vasilije, Vasović J. Vojin i Veković Đ. Boško;
 div. apot. Vlahović-Lesković V. Darinka;
 vodnik Vojinović P. Jovan;
 san. četa Vučinović D. Vilija;
 ml. vodnik Bakić M. Vojin;
 ek. čete Koprivica R. Daniel;
 ml. vodnik Mijatović M. Aleksandar;
 borac ek. nt. Pejaković D. Ilija;
 dsetari: Bičević N. Dušan, Bojić T. Mile, Četković M. Spasoje, Deletić N. Danilo, Drašković M. Đuro, Dević V. Radisav, Feratović A. Redžo, Garcević R. Vukić, Kdić D. Milovan, Ateljević P. Boško, Laban T. Milorad, Lalović Vidoje, Lopušina M. Branko, Maslovareć M. nojlo, Mijatović D. Radojica, Pašić R. Branko, Pavičević F. Ljubo, Pješivac R. Momčilo, Popović R. Rajko, Radojčić A. Fere, Vemić M. Ilija, Vukasović O. Novak i Vujović Đ. Mitar;
 bolničar Barović M. Spasa;
 borci: Bosnić M. Franka, Čuković P. Miladin, Čenogoj A. Jože, Đuranović M. Vukosava, Đurić M. Luka, Marojević M. Obren, Mijović M. Đorđe, Obradović Đ. Radojko, Perković M. Mihajlo, Popović P. Krsto, Rasković M. Stanko, Radulović R. Milutin, Šćepanović M. Božidar, Todorović N. Radojica, Vujanović J. Milutin i Zeečević G. Anto.

Br. 35.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Tajnik,
 M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
 dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
 Republike Jugoslavije

na osnovu člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 9. Štaba II. armije od 1. veljače 1946. godine
 kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

pukovnik Crvene armije Rak Pavel Rivošić.

Br. 40.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Tajnik,
 M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
 dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
 Republike Jugoslavije

na osnovu člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 7. Štaba II. armije od 22. veljače 1946. godine
 kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

potpukovnik Bufiljin Aleksej;
 major Nemčenko Vladimír.

Br. 39.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Tajnik,
 M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
 dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na osnovu člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 69. Štaba II. armije od 8. studena 1945. godine

kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

kapetani: Bogdan F. Dragutin, Kranjčević A. Jakov i Vojnović M. Milić;

poručnici: Varetić B. Ivan, Čujić Lj. Nikola, Matijević P. Mlutić; Mravović G. Jovo i Stevanović D. Dragomir;

potporučnici: Adomavić J. Adam, Dražić I. Milan, Pećanac N. Dušan, Radenović P. Mirko, Segedin M. Nikola i Tojagić D. Đuro;

zastavnici: Mlačić K. Josip i Minić M. Dušan;

vodni of. Palada N. Svetin;

zastavnici: Štampalija P. Rade, Zajačić V. Nikola i Vojvodić T. Sava;

st. vodnik Paračić M. Dušan;

borci: Lazarević Ranko i Stojičić Stevo »Sevelot«.

MEDALJOM ZA HRABROST:

kapetani: Đermanović L. Simeon i Vojnović M. Milić;

poručnici: Matijević N. Milutin i Savić M. Simo;

potporučnici: Dražić I. Milan, Radenović P. Nikola, Guteša I. Dane i Segedin M. Nikola;

zastavnici: Cico J. Stevo i Minić M. Dušan;

vodni oficir Palada P. Svetin;

zastavnik Zajačić V. Nikola;

ml. vodnik Marinković I. Milan;

borac Šuput S. Soka.

Br. 36.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Tajnik,
M. Peruničić, s. r.

Predsjednik,
dr I. Ribar, s. r.

PREZIDIJUM**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na temelju člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 57 Štaba II. armije od 29. listopada 1945.

kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

Alamat N. Anka, Babić M. Stjepan, Barisić M. Mato, Berić D. Obrad, Berković I. Vjekoslav, Branković L. Stevo, Brkić D. Milan, Borčić Čedo, Bucalo N. Branko, Crnobrnja I. Ilija, Čalić D. Jovan, Čakardić Dušan, Čazmčić A. Ivo, Dabić M. Andrija, Drakulić S. Desanka, Drljača Đ. Rade, Gostimir, Stanko, Ivatović J. Mićan, Jakšić M. Vinka, Jakovljević M. Milka, Joka T. Branko, Karamatić J. Ivan, Kovač M. Zita, Kragujević Ana, Krnjajić G. Đuro, Krstičević A. Mato, Kufrić I. Milka, Kuljević Lazo, Labus V. Mićo, Lazarac

Stevo »Pišta«, Ljubković I. Josip, Lozice i Pero, Mandić P. Jovan, Marković M. Marko, Medaković S. Petar, Mendeš M. Milan, Milat V. Vinka, Milojević G. Svetozar, Milović Dušan, Milošević A. Adol, Mirosavljević J. Ilija, Moro D. Šandor, Obradović I. Mile, Oljača J. Lazo, Osman M. Ilija, Paprić S. Mara, Pirnjec A. Josip, Praskalo M. Nikola, Preradović N. Milan, Prodanović J. Milan, Račić I. Slavko, Randić A. Bogumil, Ružić T. Željko, Soviti R. Enco, Stojaković N. Draga, Strkalj M. Zorka, Šuput B. Ljubica, Topo Đ. Marko, Ujević A. Zdravko, Urlić F. Dinko, Uzun N. Stevo, Vekić P. Milan, Vujičić M. Rosa, Vukadinović P. Đuro, Vukosavljević Mile »Meho« i Zmijarević J. Ante.

Br. 29.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Sekretar,
Mile Peruničić, s. r.

Predsjednik,
dr Ivan Ribar, s. r.

PREZIDIJUM**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na temelju člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 49. Štaba II. armije od 28. rujna 1947.

kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

MEDALJOM ZA HRABROST:

poručnik Blažetić M. Ivan;

potporučnici: Marko T. Stjepan, Naš F. Karlo i Švabić J. Ivica;

st. vodnik Kamenčić B. Nezir;

vodnici: Kvakić M. Andrija i Tišljarec S. Ivan;

borci: Agatonović M. Radoslav, Bogunović R. Andrija, Robotić L. Ignac, Čučković D. Dragutin, Dazdarević H. Hitun, Franjić J. Dominik, Grgurić M. Luka, Kos Đ. Ivan, Kovačić A. Marko, Laskarin N. Milka, Luinić M. Nikola, Matić J. Duje, Salopek M. Mato, Solić V. Dobrivoj, Strkolj P. Jerko, Stupor T. Petar, Šabić N. Josip, Tasić J. Boško, Voldić A. Ivan i Zikić F. Ivan.

Br. 28.

Beograd, 20. siječnja 1947.

M. Peruničić, s. r.
Sekretar,

dr I. Ribar, s. r.
Predsjednik,

PREZIDIJUM**Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije**

na temelju člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 47. Štaba II. armije od 26. rujna 1945.

kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

MEDALJOM ZA HRABROST:

Blašković D. Viktor, Beli I. Branjo, Blasich Livio, Bogojević M. Dragan, Boneti Romano, Bogunović R.

Novak, Benković J. Žarko, Cindrić N. Anton, Cvijetojević M. Dragan, Dokmanović Đ. Radovan, Durman P. Dragan, Domitrović Nikola, Fališevac M. Božo, Francišковић M. Ivica, Fumić M. Marica, Glažar I. Lidiya, Gjureta P. Stjepan, Grandić M. Stanko, Gručić P. Dragan, Jurinec J. Marica, Kuzman J. Mato, Komlenac M. Branko, Knežević Đ. Nikola, Kovačević Mijo, Kovačević Lj. Dušan, Kos S. Micica, Kotrlajnović S. Mirko, Lučić M. Dragutin, Latas J. Mara, Licur J. Josip, Marapodi J. Pisuale, Muvrin I. Ivan, Mataija P. Ivan, Mladenović D. Ivan, Obučina L. Tomo, Pavlović M. Vukašin, Pauč P. aVso, Pamić M. aMte, Pokupić M. Anka, Pospić J. Izak, Serdar S. Nikola, Spojka J. Stevo, Stepić I. Milan, Sojčić R. Božo, Segala Domeniko, Simić O. Ida, Staničić D. Marta, Starj I. Miljenko, Rakas M. Slobodan, Radanović P. Daiica, Tukey I. Stjepan, Radivojević S. Ilija, Ulemek M. Ljuba, Vučković M. Mila, Vučković S. Anđelina, Vesel F. Valentin, Vozila M. Vito, Vujasinović S. Milan, aZrić B. Brnko, Zorić M. Simo, Živković P. Dušan, Stanojević V. Veljko, Ilijanić M. Ivan i Ivanović N. Stojan.

Br. 26.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Sekretar,
Mile Peruničić, s. r.Predsjednik,
dr Ivan Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na temelju člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 62. Štaba II armije od 27. listopada 1945.,

kojom se za pokazanu hrabrost u toku narodno-oslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

major Budisavljević G. Mile;
kapetani: Korać N. Ljubomir i Milić-Jurić S. Dobriša;
komes. autobat. Rajković A. Miloš;
poručnik Nuić Lj. Nikola;
komesar čete Čuruvija D. Jovo;
poručnik Forštnarić J. Martin; pomoć. komes. bol. Hinić N. Branko;
poručnici: Milanković S. Lazo, Oreščanin M. Svetozar, Sovilj Đ. Ilija i Tišma I. Boja;
potporučnici: Đermanović J. Milovan, Kovačević Ksenija, Mirić Mile, Obradović P. Desa, Petrović P. aDrinka i Radivojević D. Mile;
nač. apotek. Br. Uzelac S. Milka;
zastavnici: Barović M. Milosava, Butorac M. Danica, Francetić I. Marija, Komnen P. Ratko i Milaković Tomo;
komes. radiostan. Radaković M. Bratko;
zastavnici: Rudić R. Nikolin, Šakić P. Koviljka, Šantić A. Dušan, Tarabić R. Milka i Žužić D. Marija;
medic. sestra Asanović K. Mileva;
st. vodnici: Belić I. Dušan i Ivezić D. Polka;

rukov. mont. ekipe Klačnjak N. Rade;

st. vodnici: Nevajdić R. Marija i Spaić K. Nada;

borac ref. san. Šakić M. Savka;

st. vodnici: Šoškić P. Persa, Udarović Tome Anka i Ugarković S. Sofija;

vodnici: Karan D. Nikola, Konta J. Stipe, Petrović V. Vida i Žigić P. Jovan;

ml. vodnici: Klarić D. Milka, Radmanović M. Stan-ka, Rašeta P. Zorka, Zobenica L. Koviljka, Zorić P. Doja i Bosić R. Borka;

borci: Drakulić J. Dušanka, Funduk I. Zorka, Ga-češa P. Đuro, Her J. Evica, Ivančević M. Mirjana, Ja-lača T. Anka, Kovaček F. Marica, Kličković D. Koka, Knežević P. Desanka, Marijan R. Milka, Milisavljević S. Đuro, Mraković S. Milan, Nevajda J. Đuro, Pavković M. Marica, Plečaš S. Ljubica, Radović Mile, Šćepanović S. Koviljka, Tanasija T. Tomić i Vračar D. Sokica;

bolničarka Zorić P. Sava;

borac Žiga M. Alija.

Br. 32.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Tajnik,
Mile Peruničić, s. r.Predsjednik,
dr Ivan Ribar, s. r.

PREZIDIJUM

Narodne skupštine Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

na temelju člana 2. stava 2. Zakona o ordenima i medaljama odobrava Naredbu br. 58. Štaba II armije od 29. listopada 1945.,

kojom se za naročito pokazanu hrabrost u toku narodnooslobodilačke borbe odlikuju

ORDENOM ZA HRABROST:

Branković Lj. Pero, Bunčić Milan, Luneš, Božić Stanko »Sarač«, Cvijetić Tanasije »Momčilo«, Delajlija Božo »Kabalero«, Jačimović Mile »Osman«, Jrgić Bran-ko, Jorgić Đuro, Kučinac K. Zlata, Matić Joco »Kur-šum«, Poljak Stevo »Hrabri«, Popara P. Milan, Tihomi-rovic Lazo »Baja«, Vlaškalić R. Živko i Vukosavljević S. Vladimir.

Br. 30.

Beograd, 20. siječnja 1947.

Tajnik,
Mile Peruničić, s. r.Predsjednik,
dr Ivan Ribar, s. r.

SADRŽAJ:

strana

411. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštit-
nim mjerama pri rudarskom podzemnom radu 653
412. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštit-
nim mjerama na morskim brodovima — — 676

Izdavač: Redakcija »Službenog lista Federativne Narodne Republike Jugoslavije« — Beograd, Brankova 20.

Direktor i odgovorni urednik Slobodan M. Nešović, Majke Jevrosime br. 20.

Tisak Jugoslavenskog tiskarskog poduzeća, Beograd